

**Областна стратегия за развитие на социалните
услуги в Област Ловеч
(2011 – 2015)**

Октомври 2010

Областната стратегия за развитие на социалните услуги е утвърдена от Областния съвет за развитие в област Ловеч на заседание, проведено на 05-11- 2010 г. (протокол № 3/ 2010 г.)

Съдържание

Резюме.....	стр.6
Раздел А: Контекст и оценка на нуждите.....	стр.9
1. Контекст.....	стр.9
1.1.Предистория: как е създадена стратегията.....	стр.9
1.2.Обхват и фокус на стратегията.....	стр.10
1.3.Съответствие с международни, национални и местни политики.....	стр.10
1.3.1.Национални приоритети в развитието на социални услуги.....	стр.10
1.3.2.Институционална рамка на предоставянето на социални услуги.....	стр.11
1.3.3.Стратегически документи.....	стр.12
2.Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Ловеч.....	стр.13
2.1.Тенденции в развитието на област Ловеч.....	стр.14
2.2.Идентифицирани рискови групи и потребности.....	стр.15
2.3. Анализ на наличните услуги и мерки – общи заключения.....	стр.16
Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги.....	стр.18
3.Визия и цели.....	стр.18
3.1. Визия.....	стр.18
3.2. Ценности и принципи.....	стр.18
3.3. Приоритети на областна стратегия.....	стр.19
3.3.1.Приоритетни направления.....	стр.19
3.3.2.Приоритетни целеви групи.....	стр.20
3.4.Цели.....	стр.20
3.4.1.Общи и конкретни цели.....	стр.20
3.4.2.Ключови индикатори за постиженията на Стратегията.....	стр.22
4.Интервенция – социални услуги и мерки.....	стр.23
4.1.Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск.....	стр.24
4.2.Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата.....	стр.40
4.3.Приоритетно направление 3:Социално включване на уязвими общности.....	стр.48
4.4.Приоритетно направление 4:Грижа за старите хора.....	стр.57
5. Система на мониторинг и оценка.....	стр.64
5.1.Цели и задачи на мониторинга и оценката.....	стр.64
5.2.Логическа рамка и ключови индикатори за успех.....	стр.65
5.3.Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията.....	стр.67
5.3.1.Създаване на звено за мониторинг и оценка.....	стр.67

5.3.2.Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка.....	стр.68
Раздел В: План за действие.....	стр.70
6.Институционална рамка на изпълнението на стратегията.....	стр.70
6.1. Отговорности и роли в изпълнението на стратегията.....	стр.70
6.1.1.Областен управител и Областен съвет за развитие.....	стр.70
6.1.2.РДСП и ДСП.....	стр.71
6.1.3. Общини.....	стр.73
6.1.4. Държавна агенция за закрила на детето.....	стр.75
6.1.5.РИО и МОМН.....	стр.75
6.1.6. Регионален център по здравеопазване.....	стр.77
6.1.7.Дирекции Бюро по труда.....	стр.77
6.1.8.Неправителствени организации.....	стр.78
6.1.9.Местен бизнес, организации на бизнеса.....	стр.78
6.2.Механизми на партньорството.....	стр.78
7.Ресурси.....	стр.80
7.1.Изграждане на капацитет за изпълнение на сратегията.....	стр.80
Приоритетно направление 5:Развитие на човешките ресурси в област Ловеч.....	стр.80
7.1.1. Изграждане на административен и организационен капацитет.....	стр.80
7.1.2.Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги.....	стр.83
8. Комуникационна програма.....	стр.85
8.1.Цели, задачи и методи.....	стр.85
8.2.Оперативно изпълнение на комуникационната програма.....	стр.87
9.Основни етапи в изпълнението на стратегията.....	стр.88
Раздел Г: Приложения.....	стр.90
10.Оценка на потребностите от социални услуги.....	стр.90
Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценка на потребностите в област Ловеч.....	стр.90

Използвани съкращения (абривиатури)

АЗ	Агенция по заетостта към МТСП
АСП	Агенция за социално подпомагане
АХУ	Агенция за хора с увреждания
ГРАО	Гражданска регистрация и административно обслужване
ДАЗД	Държавната агенция за закрила на детето
ДБТ	Дирекция Бюро по труда
ДДЛРГ	Дом за деца лишени от родителски грижи
ДДМУИ	Дом за деца и младежи с умствена изостаналост
ДДУИ	Дом за деца с умствена изостаналост
ДМСГД	Дом за медико-социални грижи за деца
ДП	Домашен помощник
ДРСЗ	Дирекция "Регионална служба по заетостта"
ДСП	Дирекция „Социално подпомагане“
ДЦДМУ	Дневен център за деца и младежи с увреждания
ДЦДМУИ	Дневен център за деца и младежи с умствена изостаналост
ДЦДУ	Дневен център за деца с увреждания
ЕКПО	Екип за комплексно педагогическо оценяване към РИО на МОМН
ЗЖ	Зашитено жилище
ЗМБ	Звено "Майка и бебе"
ЗМО	Звено за мониторинг и оценка
КСУ	Комплекс за социални услуги
ЛА	Личен асистент
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МЗ	Министерство на здравеопазването
МКБППМН	Местна комисия за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни
МОМН	Министерство на образованието, младежта и науката
МТСП	Министерството на труда и социалната политика
МФ	Министерството на финансите
НЖ	Наблюдавано жилище
НПО	Неправителствена организация
НП "ОСПОЗ"	Национална програма „От социални помощи към осигуряване на заетост“
ОЗД	Отдел "Закрила на детето"
ОПРЧР	Оперативна програма за развитие на човешките ресурси
Отдел "СЗ"	Отдел "Социална закрила"
ПРООН	Програма за развитие на организацията на Обединените нации
РДСП	Регионална дирекция за социално подпомагане
РЗОК	Регионална здравно-осигурителна каса
РИО на МОМН	Регионален инспекторат по образование към Министерството на образованието, младежта и науката
РИОКОЗ	Районна инспекция по опазване и контрол върху общественото здраве
РПУ	Районно полицейско управление
РЦЗ	Регионален център по здравеопазване
РЦПИОВДУСОП	Ресурсен център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности
СА	Социален асистент
СИ	Специализирана институция
СОП	Специални образователни потребности
СУ	Социална услуга
ТЗ	Техническо звено за деинституционализация към УНИЦЕФ и АСП
ЦНСТ	Център за настаняване от семеен тип
ЦОП	Център за обществена подкрепа
ЦРДУ	Център за работа с деца на улицата
ЦСРИ	Център за социална рехабилитация и интеграция

Резюме

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Ловеч (2011 – 2015 г.) е разработена като секторна политика в област Ловеч и е представена пред Областния съвет за развитие. Тя е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Ловеч – областна администрация, общинските администрации и общинските съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО). Планирането е осъществено от Областен оперативен екип, включващ представители на областна администрация Ловеч, Регионалната дирекция „Социално подпомагане“ (РДСП) Ловеч, Община Ловеч и неправителствената организация Сдружение „Знание“ – Ловеч, с техническа помощ на УНИЦЕФ. Процесът на планиране се базира на извършения анализ на нуждите на рисковите групи и ресурсите на областта, завършен през месец юли 2010 г. с участието на териториални работни групи в общините. Приоритетите на областната стратегия са приети на областна координационна среща с всички заинтересовани страни, а компонентите са разработени в работни групи на териториален принцип.

Инициативата за **областно планиране на социалните услуги в област Ловеч** е в съответствие с изискванията на чл. 19 (1) от Закона за социалното подпомагане и чл.36а и чл.36б от Правилника за приложение на Закона за социално подпомагане. Тя е в синхрон с националните приоритети на социалната политика в Република България. Стратегията въвежда комплексен модел за планиране, разработване и осигуряване на услуги на областно равнище, насочен към гарантиране изграждането на по-ефективна и ефикасна система за предоставяне на социални услуги и използването на съществуващите национални програми и финансовите инструменти на Европейския съюз.

Обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение стратегията покрива всички осем общини на територията на област Ловеч, като се обръща специално внимание на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите пет години (2011 – 2015 г.).

Визия: Областната стратегия за развитие на социалните услуги цели превръщането на **област Ловеч в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за добро качество на живота, зачитане на личното достойнство, максималната самостоятелност, пълноценната реализация на индивидите и общностите в риск.**

Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, както и за правата на детето. Основната **ценност** е човекът и правото му на достоен живот чрез максимално развитие и използване на неговите индивидуални възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение.

Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на основни критични социални проблеми на жителите на областта.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобряване на грижата за децата в семейството и предотвратяване появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, чрез:

- осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, отглеждани в семейството;
- подкрепа на уязвимите семейства и деца за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование;
- превенция на изоставянето на деца;
- акцент върху предучилищното образование

Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции, целенасочена работа в посока закриване на 4 СИ за деца и подобряване на качеството на резидентната грижа в област Ловеч, чрез:

- разработване на планове за трансформиране и закриване на 4 СИ за деца в област Ловеч;
- извеждане на децата от специализираните институции за отглеждане в семейна среда;
- развиване на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;
- намаляване на броя и капацитета на специализираните институции за деца в област Ловеч (от 4 СИ, с общ капацитет 195 през 2009 г. и 160 през 2010 г. до 2 СИ, с капацитет 40 през 2015 г.)
- подпомагане на социалната интеграция за младежите, напускащи СИ, чрез развитие на подкрепящи услуги

Приоритетно направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Обща цел 3. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Ловеч, чрез:

- осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна/домашна среда;
- намаляване на броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип;
- достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
- реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.
- Ограничаване на бедността и социалното изключване на групите живеещи под прага на бедност, в съответствие с целите поставени в Програма Европа 2020.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Подобряване качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Ловеч, чрез:

- широка мрежа от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- достъп на старите хора до качествена резидентна грижа в среда, максимално задоволяваща техните нужди

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

- **Развитието на човешките ресурси с цел** повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги;
- **Изграждане на междуобщинско партньорство, междусекторно сътрудничество и ПЧП с цел** повишаване на ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси.

В Стратегията са описани в детайли мерките, дейностите и индикаторите за постигане на общите и конкретни цели, системата за мониторинг и оценка, отговорностите и ролите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни, необходимите ресурси – човешки и финансови, оперативен план с времева рамка за изпълнението на стратегията.

Областната стратегия за развитие на социалните услуги ще се изпълнява на областно и общинско ниво с общите усилия на всички заинтересовани страни в съответствие с техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им. Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат общински програми за развитие на социалните услуги и план за действие.

В тези параметри е видимо, че при изпълнението на Областната стратегия в област Ловеч ще се развие модерна социална политика в подкрепа на интегритета на семействата и общностите в област Ловеч в съответствие с националните приоритети за деинституционализация и европейските ценности.

Раздел А: Контекст и оценка на нуждите

1 Контекст

1.1 Предистория: как е създадена стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги е създадена в процес на партньорство между заинтересованите страни в област Ловеч – областна администрация, общински администрации и съвети, териториалните структури на Агенцията за социално подпомагане (АСП), местни структури на централната държавна власт, доставчици на социални услуги и местни граждански организации (НПО).

Инициативата за **областно планиране на социалните услуги в област Ловеч** е в съответствие с изискванията на чл.36а и чл.36б от Правилника за приложение на Закона за социално подпомагане. Тя е в синхрон с националните приоритети на социалната политика в Република България. Стратегията въвежда комплексен модел за планиране, разработване и осигуряване на услуги на областно равнище, насочен към гарантиране изграждането на по-ефективна и ефикасна система за предоставяне на социални услуги и използването на съществуващите национални програми и финансовите инструменти на Европейския съюз.

Планирането е осъществено от Областен оперативен екип, включващ представители на областна администрация Ловеч, Регионалната дирекция „Социално подпомагане” (РДСП) Ловеч, Община Ловеч и неправителствената организация Сдружение „Знание” – Ловеч, с техническа помощ на УНИЦЕФ. Процесът на планиране се базира на извършения анализ на нуждите на рисковите групи и ресурсите на областта, завършен през месец юли 2010 г. с участието на териториални работни групи в общините. Приоритетите на областната стратегия са приети на областна координационна среща с всички заинтересовани страни, а компонентите са разработени в работни групи на териториален принцип. Разработването на стратегията е извършено в периода май-октомври 2010 г., съгласувана е със заинтересованите страни на областно и общинско ниво през май – септември 2010 г. и е внесена за обсъждане и одобрение в Областния съвет за развитие през октомври 2010 година.

В процеса на планиране са включени представители на всички заинтересовани страни от областта, обединени в работни групи на териториален принцип по общини. Работните групи участваха на доброволен принцип, мотивирани от убеждението за необходимостта от адекватна работеща областна стратегия и план за развитие на социалните услуги, която да допринесе за решаване на остриите социални проблеми сред населението в област Ловеч.

При разработването на стратегията са следвани следните **принципи и подходи на планиране**:

- Партньорство и планиране с участие, което осигурява приноса и взаимодействието между всички заинтересовани страни – местни, регионални и държавни институции, ведомства и организации;
- Съответствие с реалните нужди на групите и общностите в риск;
- Изпълнимост и приложимост на планираните социални услуги и мерки;
- Финансова и социална ефективност;
- Равни възможности за достъп;
- Гъвкавост при определянето на съдържанието на планираните услуги и мерки.

1.2 Обхват и фокус на стратегията

Областната стратегия за социалните услуги обхваща социалните услуги и мерки, които са необходими за осъществяване на ефективна социална политика за подкрепа на индивидите и групите в риск в област Ловеч, в съответствие с техните реални потребности и гарантиране прилагането на актуалните съвременни стандарти за социалните услуги.

Видове услуги и обхват на рисковите групи. Областното планиране има за цел да очертае насоките за създаване на мрежа от социални услуги, която отговаря на нуждите на рисковите групи в област Ловеч и е ефективна в своето действие от управленска и икономическа гледна точка. Затова обхватът на интервенцията е много широк - от съществуващите вече услуги (като се посочва доколко те трябва да бъдат подобрени или запазени в техния настоящ вид), до развитието на нови социални услуги, като са посочени начините на достъп и връзката между тях. Освен това, стратегията обхваща тези хоризонтални мерки и дейности в други свързани сектори (като здравеопазване, образование, заетост, жилищна политика и инфраструктура), които имат отношение към ефективността на социалните услуги и са от ключово значение за социалното включване и решаването на проблемите на рисковите групи и индивиди.

Стратегията предвижда социални услуги за всички рискови групи на територията на областта. В рамките ѝ са изведени нейните приоритети като целеви групи и услуги за предстоящите 5 години на интензивна интервенция. Изборът на приоритетите е основан на остротата на проблемите и наличните ресурси.

Времеви обхват. Планираните услуги и мерки за социално включване ще се изпълняват на територията на областта през следващите пет години (2011–2015 г).

Географски обхват. Стратегията задава както областната рамка, така и параметрите на социалните услуги във всяка от общините на територията на областта. В географско отношение обхватът на стратегията покрива всички общини на територията на област Ловеч, като се обръща специално внимание и на малките изолирани населени места, където живеят малобройни рискови групи.

В общия контекст, създаването на областна стратегия има за цел да гарантира равномерно развитие на услугите и равни възможности за достъп до услуги за рисковите групи. Към момента социалните услуги са неравномерно разпределени в общините и в недостатъчна степен съответстват на нуждите на рисковите групи. Най-многобройни са услугите в град Ловеч, но в повечето случаи живеещите в по-малките общини и особено в малките населени места остават извън мрежата на социалните услуги. На територията на областта функционират специализирани институции, които подлежат на реформиране или закриване в унисон с модерните схващания за адекватна и ефективна социална защита на лицата, нуждаещи се от подкрепа и напредъка в развитието на социални услуги в общността.

1.3 Съответствие с международни, национални и местни политики

1.3.1 Национални приоритети в развитието на социалните услуги

От 2000 г. държавата провежда целенасочена реформа в сферата на социалните услуги, която стартира първо в сферата на услугите за деца и след това премина и към услугите за другите възрастови групи. Реформата е насочена към деинституционализация и децентрализация на социалните услуги. От система от специализирани институции, които предлагат универсален отговор на различните потребности и проблеми на хората се премина към създаване на социални услуги в общността, които индивидуализират подхода към индивидите и групите в риск и целят интегрирането им в социалните общности. Затова отговорностите за управлението на социалните услуги на местно ниво са поети в по-голямата си част от общините. Последователната практика на децентрализация намери израз и във въвеждането на регламентите и практиката на договаряне на социалните услуги с частни доставчици.

Същевременно в този „бум” в развитието на социалните услуги се откриха проблемите в планирането на услугите. Анализ на социалните услуги за деца в страната към края на 2007 г.¹ показва, че тяхното развитие е неравномерно на територията на страната и на областите, все още липсват услуги по превенция и за подкрепа на семействата, развиването на социални услуги се прави без подробна оценка на нуждите и планиране. Съществуващите социални услуги не са свързани в мрежа нито помежду си, нито със свързаните системи от секторите образование, здравеопазване, жилищна политика, инфраструктура.

Последните стратегически документи в областта на социалната политика са в контекста на членството в Европейския съюз и са разработени при следване на Отворения метод на координация. Националният доклад на България по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г. определя като свой фокус:

1. Ограничаването на предаването на бедността и социалното изключване между поколенията (с акцент върху детската бедност и социално изключване);
2. Активното включване за най-отдалечените от пазара на труда;
3. Равните възможности за най-уязвимите групи в обществото.

Националният план залага на:

- Превантивните мерки;
- Подкрепата на децата и семействата чрез мерки за подобряване материалното състояние на семействата и развиване на качествени и разнообразни социални услуги;
- Деинституционализацията като процес и водещо направление в развитието на социалните услуги;
- Връзката със системите на образование и здравеопазване като компоненти на концепцията за борба с бедността и социалното изключване сред децата.

1.3.2 Институционална рамка на предоставянето на социалните услуги

В обхвата на институционалната рамка за реализация на настоящата Областна стратегия за развитие на социалните услуги (2011-2015 г.) и в процеса на планиране са включени органи, организации и институции от държавния, общинския и гражданския сектор. Тук са взети предвид техните компетенции и отговорности по отношение на планирането, създаването, предоставянето и управлението на социалните услуги в страната:

На национално ниво:

- Министерство на труда и социалната политика (МТСП) – създава държавната политика в сферата на социалното подпомагане и социалните услуги, определя националните приоритети, заедно с Министерство на финансите определя държавно-делегираните дейности в социалните услуги и разработва разходните стандарти за финансиране на социалните услуги;
- Министерство на финансите (МФ) – определя разходните стандарти и тавани за финансиране на социалните услуги в страната;
- Агенция за социално подпомагане – разрешава откриването и закриването на социалните услуги – държавно-делегирана дейност, разработва методики за социални услуги, инспектира социалните услуги, поддържа регистър на доставчиците на социални услуги; чрез Дирекциите „Социално подпомагане” (ДСП) се предоставят и социални услуги;

¹ Подготвен от фондация „Социални реформи за развитие и интеграция” по проект, финансиран от УНИЦЕФ. Анализът обхваща социалните услуги за деца и семейства, които са държавно-делегирана дейност.

- Държавна агенция „Закрила на детето” (ДАЗД) – лицензира доставчиците на социални услуги за деца, контролира стандартите и критериите за социални услуги за деца и семейства.

На областно ниво:

- Областен управител и областна администрация, Областен съвет за развитие и областни комисии, които имат отношение към планирането и изпълнението на секторни политики във всички сфери;
- РДСП, която предоставя становища по отношение на откриването/закриването на социални услуги – държавно-делегирана дейност.

На общинско ниво:

- Общини – кметове и Общински съвети; местна администрация. Те формират и изпълняват общинската политика по отношение на социалните услуги, създават и предоставят социални услуги, договарят предоставянето на социални услуги с външни доставчици, контролират тяхното качество;
- Доставчици на социални услуги - общините, както и вписаните в регистъра на Агенцията за социално подпомагане физически лица, регистрирани по Търговския закон, и юридически лица;
- ДСП управляват случаите на хора в риск и в частност – насочват потребители към социалните услуги, изпълнявани като държавно-делегирана дейност;
- Обществени съвети за социално подпомагане в общините;
- Местни общности и техните представители – НПО, местни организации, представители на рисковите групи.

1.3.3 Стратегически документи

Стратегията е разработена в унисон с принципите на **международни нормативни актове**, визиращи насоките за осъществяване на приоритетни политики в сферата на социалното развитие, като:

- Всеобща декларация за правата на човека;
- Конвенция на ООН за правата на детето;
- Международен пакт за социални, икономически и културни права;
- Конвенция на ООН за правата на хората с увреждания;
- Конвенция за защита на правата на човека и основните свободи на Съвета на Европа;
- Европейска социална харта.
- Международна инициатива Десетилетие на ромското включване 2005 – 2015 г.

Документи на национално ниво, като:

- Национален доклад по стратегиите за социална закрила и социално включване 2008 – 2010 г.
- Национална стратегия за детето 2008 – 2018 г.;
- Национална стратегия за демографско развитие на Република България 2006 – 2020 г.;
- Стратегия за осигуряване на равни възможности на хората с увреждания 2008 – 2015 г.;
- Стратегия за образователна интеграция на децата и учениците от етническите малцинства на Министерство на образованието, приета през 2004 г.

- Национална стратегия „Визия за деинституционализация на децата” и План за действие 2010 – 2013 г.
- Рамкова програма за интегриране на ромите в българското общество 2010 – 2020 г.

Документи на регионално, областно и общинско ниво:

- Актуализиран документ на Регионалния план за развитие на Северозападен район;
- Областна стратегия за регионално развитие на област Ловеч (2005–2015);
- Общински планове за развитие;
- Общински програми за закрила на детето;
- Програми и стратегии, във връзка с развитието на социалните услуги и дейностите за социална интеграция на общности в неравностойно положение на ниво община.

Областната стратегия следва и принципите на законосъобразност и обвързаност с нормативната уредба на Република България – Конституция, Семейен кодекс, Кодекс на труда, Наказателен кодекс, Закон за закрила на детето, Закон за социално подпомагане, Закон за местното самоуправление и местната администрация, Закон за интеграция на хората с увреждания, Закон за закрила от дискриминация и др., както и съответните подзаконови нормативни актове.

2 Изводи от анализа на ситуацията и оценката на потребностите в област Ловеч

Областната стратегия е изградена върху изводите и препоръките от цялостно проучване на ситуацията в област Ловеч. Подробният финален доклад ”Анализ на ситуацията и оценка на потребностите от социални услуги в област Ловеч“ е включен като Приложение 1 към стратегията.

Аналитичният доклад е продукт на съвместните усилия на областния оперативен екип, РДСП – Ловеч и териториалните работни групи към осемте общини в област Ловеч. Докладът обобщава резултатите от проучването и оценката на потребностите от социални услуги в област Ловеч, проведено през май-юни 2010 г., допълнено и актуализирано през юли 2010 г. с участието и приноса на РИО на МОМН, ТСБ, Агениця по заетостта и Бюрата по труда, РЦЗ, РИОКОЗ, РЗОК, доставчици на услуги и НПО. Докладът е финализиран след съгласуване между всички заинтересовани страни в областта.

Проучването на ситуацията в област Ловеч е фокусирано върху нуждите от социални услуги, разглеждани в общия социален контекст на политиките и мерките за социално включване на уязвимите общности и групи от населението в областта. Обхватът на проучването включва широк кръг социо-икономически проблеми, демографски тенденции, общо състояние на сектора социални услуги като достъп, капацитет, човешки ресурси и качество.

Обобщените изводи от анализа на ситуацията и събраните конкретни данни са основа за адекватното планиране на капацитета на социалните услуги и за избора на тяхната форма – начин на осигуряване на достъп и достигане до клиентите, обслужващи няколко населени места в една или повече общини, както и за разработване на „смесени” услуги. Препоръките са съобразени и с нагласите и очакванията, както на различните участници в предоставянето на услугите – местна власт, териториални структури на АСП, граждански организации, доставчици, така и на настоящите и потенциалните ползватели – рискови групи и индивиди, за които са предназначени социалните услуги и мерки за социално включване.

2.1 Тенденции в развитието на област Ловеч

Анализът на ситуацията и оценката на потребностите идентифицира основните проблеми и формулира основните въпроси, които се отнасят до състоянието и развитието на социалните услуги на територията на област Ловеч. В резултат от проучването са очертани основните фактори, които формират рисковите групи, нуждаещи се от социални услуги, както и причините, пораждащи конкретната ситуация на неравнопоставеност на уязвимите групи от населението, на основата на социално-икономически и други неблагоприятия.

Основните заключения за тенденциите в **демографските процеси и икономическата активност** в област Ловеч са:

- Намалява относителният дял на населението в икономически активна възраст;
- Влошава се възрастовата и образователната структура на населението в трудоспособна възраст;
- Нараства безработицата и дела на хората, които живеят в бедност в резултат на икономическата криза и поради неспособност да се адаптират към изискванията на трудовия пазар;
- Нараства делът на регистрираните безработни без специалност и с ниско образование;
- Нараства делът на хората с увреждания, както и на самотно живеещите стари хора;
- Установява се трайна тенденция за повишаване на раждаемостта в общините с висок дял малцинства и маргинални групи;
- Трайно нараства броят на извънбрачните деца, децата на самотни родители, децата в многодетни и социално слаби семейства, т.е. деца в риск.

Анализът очертава следните **тенденции в секторите:**

Образование:

В област Ловеч функционира широка мрежа от учебни и детски заведения, която може да предложи качествено образование на подрастващите.

40 % от децата със специални образователни потребности са интегрирани в масови училища/детски градини. 203 деца със специални образователни потребности се обучават в 3 оздравителни училища и едно помощно училище с интернат.

Здравеопазване:

- Има добра осигуреност на населението от Ловешка област с ОПЛ и лекари по дентална медицина.
- Налице е неравномерно териториално разпределение на лекарите и лекарите по дентална медицина, като в по-неблагоприятна позиция остава населението в селата.
- Осигуряването на населението на Ловешка област със специалисти в извънболничната медицинска помощ е добро и в съответствие с потребностите на населението.
- Специализираните лекарски практики на територията на областта са разпределени равномерно.
- Делът на **здравно неосигурените** лица към 30.05.2010г. в област Ловеч е 16,23 %, като в общините Луковит, Ябланица, Тетевен и Угърчин е около и над 20%, с тенденция за увеличение.

Жилища и жилищна политика:

Анализът на ситуацията показва, че като цяло в област Ловеч не съществува остър жилищен проблем. На територията на някои от общините обаче съществуват обособени квартали на уязвими етнически малцинства със структурна бедност – като например в градовете Луковит, Летница и Тетевен. Същевременно общините не разполагат с достатъчен брой общински жилища, което да бъдат предлагани на нуждаещите се хора, предимно от рисковите групи на населението. Липсват механизми, които да стимулират инвестиции в тази посока, което ограничава възможностите на общинските власти да провежда адекватна социална жилищна политика. Същевременно голям брой жилища в селата са необитаеми и свободни, намират се в райони с неподдържана четвъртокласна пътна мрежа, без изградена канализация и са неблагоустроени, изоставени или полусъборени.

2.2 Идентифицирани рискови групи и потребности

При направения анализ на социално- демографската и икономическа картина на областта, се очертават някои типични рискове за лица в неравностойно положение:

- липса на навици и възможности за самостоятелен живот на деца и лица в институции,
- самотно живеещи стари хора,
- различен тип и степен на увреждания, влияещи на качеството на живот и социалното включване/реализация на индивидите от всички възрастови групи
- липса на родителски капацитет и мотивация за отглеждане на децата от биологичните им родители, многодетство,
- различни типове рисково поведение, противообществени прояви, зависимости
- неравностойна позиция на пазара на труда,
- живот в изолирани общности, трайна липса на собственост и доходи, противообществени прояви;

На основата на тези характеристики се обособяват няколко рискови групи. Повечето от тях имат социално-икономически и културни корени. Анализът на рисковите групи очерта приоритетните потребности от социална защита, както и необходимостта от развитието на конкретни социални услуги.

Деца отглеждани в институции

На територията на област Ловеч към април 2010 година в 4 специализирани институции се отглеждат общо 128 деца. По данни на АСП към 31 май 2010 г. децата с увреждания от област Ловеч, настанени в институции, са 17.

Деца, настанени в „Центрове за настаняване от семеен тип” за деца

През 2009 година 32 деца от област Ловеч се отглеждат в центрове за настаняване от семеен тип. На територията на областта функционират два центъра за настаняване от семеен тип за деца в град Ловеч и един в с. Дълбок дол, община Троян. Изграждането на центровете за настаняване от семеен тип за деца е част от провежданата политика на деинституализация на грижата за децата.

Деца с увреждания

По данни на общините към месец декември 2009 година децата с различни форми и степен на увреждания на територията на област Ловеч са общо 645. От тях 342 деца са със специални образователни потребности.

Други групи деца в риск:

Деца, настанени при близки и роднини със заповед ; осиновени деца; деца, получили полицейска закрила; деца, жертви на насилие или трафик; деца, живеещи на улицата, просещи/проституиращи; деца с противообществени прояви; деца в социално слаби семейства

Установените групи деца в риск, живеещи на територията на област Ловеч, се нуждаят от различен тип и интензивност на подкрепа. Високата социална и морална значимост на конкретната проблематика изисква добра координация между отделните подкрепящи звена и висок професионализъм от работещите в сферата специалисти.

Пълнолетни лица с увреждания

22,48% от пълнолетните лица от област Ловеч са с различни по степен и вид увреждания. От 29715 пълнолетни лица с увреждания 0,45% са с умствена изостаналост, 2,39 % са с психични разстройства и 97,17% са с физически увреждания.

По данни на АСП лицата с увреждания от област Ловеч, които са настанени в институции са общо 91, както следва:

Лица с умствена изостаналост – 21

Лица с психични разстройства – 19

Лица с физически увреждания – 47

Лица със сетивни нарушения – 4

Стари хора:

Населението в надтрудоспособна възраст в област Ловеч е 41 025 или 25.88 % от общото население.

От изброените по-горе рискови общности са изведени приоритетните целеви групи, адресирани от стратегията за развитие на социалните услуги в област Ловеч.

2.3 Анализ на наличните услуги и мерки – общи заключения

В анализа на социалните услуги се оценяват възможностите на наличните ресурси за предотвратяване на рисковете и тяхното преодоляване. Наличните услуги в област Ловеч са разглеждани в три групи – услуги за деца, възрастни лица с увреждания и стари хора. Анализът на социалните услуги разглежда социалните услуги общо за област Ловеч и по общините в областта, по отношение на капацитет, основни дейности, човешки и материални ресурси. В последните години се наблюдава значително разширяване на предлаганите социални услуги в общността, които в значителна степен покриват реалните потребности, с тенденция за обхващане на всички рискови групи. Въпреки това се наблюдава прекомерно фокусиране на

развитите услуги към една конкретна рискова група, без да се търсят възможности за обхващане на останалите нуждаещи се, живеещи на същата територия, дори при наличие на свободен капацитет.

Очертават се следните **изводи**:

- Област Ловеч се характеризира с относително неголям брой специализирани институции – 4 СИ за деца и 4 СИ за възрастни и стари хора, в които се обслужват ползватели не само от област Ловеч, но и от други области;
- Наблюдава се определена тенденция към намаляване както на капацитета, така и на броя на настанените деца в СИ в област Ловеч. През последните години заетостта в СИ за деца е под капацитета - през 2009 г. заетостта в СИ е 150 от 195 деца, а данните от началото на 2010 г. потвърждават отново тази тенденция. В рамките на проект на ДАЗД „Детство за всички” и извършва оценка на всички деца, отглеждани в институциите, след което ще се разработят конкретни планове за реформиране на институциите. Всичко това показва ясна нагласа към деинституционализация на грижите за децата и готовност в област Ловеч да се пристъпи към трансформиране и поетапно закриване на СИ за деца.
- Няма гарантиран набор от услуги по превенция, които да оказват подкрепа на родители и деца и да подпомагат отглеждането и възпитанието на децата. Услугите за превенция на рискови групи деца са крайно ограничени. Съществуващите услуги са повече центрирани към децата и рядко обхващат родителите и семействата (млади майки с риск да изоставят децата си, бедни и самотни родители с нисък родителски капацитет и др.);
- Развити са еднотипни социални услуги като защитени жилища и дневни центрове и по-малко се експериментира с други форми на социална подкрепа – като мобилна работа, медико-социални услуги, жилищно настаняване с различни степени на подкрепа и др.;
- В по-малките общини са развити предимно услуги в общността за възрастни – традиционно действащите Домашни социални патронажи и новите услуги: Домашен помощник, Социален асистент, Личен асистент и Дневни центрове за стари хора;
- Слабо е участието на неправителствения сектор при разработване и прилагане на местни политики, както и при включването им в доставянето на социални услуги;
- Междусекторното сътрудничество все още не е практика, независимо че в нормативната уредба съществува напр. понятието “медико-социални услуги”. Междусекторното взаимодействие се реализира много трудно и там, където е възможно, се основава предимно на лични познанства между хората, обикновено в по-малките населени места.

Раздел Б: Стратегия за развитие на социалните услуги

3 Визия и цели

3.1 Визия

В дългосрочен план Областната стратегия за социалните услуги цели да превърне **област Ловеч в регион с достъпни, разнообразни и качествени социални услуги, които допринасят за добро качество на живота, зачитане на личното достойнство, максимална самостоятелност и пълноценна реализация на индивидите и общностите в риск.**

3.2 Ценности и принципи

Основна ценност в социалната работа е човекът и правото на всяко човешко същество да развие максимално своите възможности, без значение на етническа принадлежност, пол, увреждане, възраст, социално положение. Стратегията следва основните човешки права, утвърдени в международните документи и конвенции за защита на правата на човека и основните свободи, и за правата на детето и утвърждава следните **ценности** при планирането и предоставянето на социални услуги, които се споделят от заинтересованите страни в област Ловеч, като:

- ☞ Уважение и признание на достойнството на всеки човек, общност и група;
- ☞ Развитие на мрежа от социални услуги, която гарантира равния достъп за всички граждани на областта
- ☞ Акцент върху превенцията на рисковете за индивиди и общностите
- ☞ Мобилизиране на ресурсите на общностите и семействата за оказване на социална подкрепа и за превенция на рисково поведение
- ☞ Превес на услугите в общността пред институционалната грижа за лица в риск

Всички страни, ангажирани с разработването на Областната стратегия, се обединиха около следните **принципи и подходи**, които ще бъдат следвани при изпълнението на планираните дейности и мерки:

- ☞ Социални услуги, които отговарят на реалните нужди на рисковите групи;
- ☞ Осигуряване на най-добрия интерес на потребителя чрез индивидуализиране на оценката и на грижата за потребителя;
- ☞ Насърчаване на услугите в общността и ограничаване на услугите от резидентен тип, които се ползват само в краен случай;
- ☞ Осигуряване на възможности за равен достъп до услуги на всички жители на област Ловеч и достигане на услугата максимално близо до местоживеенето на потребителите;
- ☞ Максимален достъп до услуги в изолирани населени места чрез мобилност на услугите, иновативност и гъвкавост в планирането и управлението;
- ☞ Интегриран подход към решаването на проблемите на целевите рискови групи;
- ☞ Гражданско участие в планирането и в наблюдението при изпълнението на Областната стратегия;

- ☛ Добро управление, ефикасност и ефективност на социалните услуги, развитие на мрежи и партньорства;
- ☛ Надграждане на добрите практики и опит в услугите; постоянно повишаване на квалификацията и уменията и учене от собствения опит;

3.3 Приоритети на областната стратегия

3.3.1 Приоритетни направления

За да се постигне качествена промяна в социалната среда и желаното бъдещо равнище на социалните услуги, предначертано от визията на Стратегията, е необходима целенасочена интервенция в няколко приоритетни направления. В процеса на планиране те бяха идентифицирани с участието на всички заинтересовани страни въз основа на заключенията от анализа на ситуацията в област Ловеч.

Ключовите приоритетни направления на Областната стратегия са изведени в съответствие с идентифицираните потребности на рисковите групи и необходимостта от спешна намеса за решаване на критичните социални проблеми на жителите на областта. Приоритетните направления са групирани в две посоки - отнасящи се до съдържанието на социалните услуги и до начина на функциониране и изпълнение на услугите и мерките за социално включване.

В широк контекст, политиките на социално включване обхващат всички уязвими общности и индивиди, които имат нужда от подкрепа. В логиката на Областната стратегия за социалните услуги, обособяването на интервенцията за децата и старите хора в отделни направления помага да се очертае спецификата на услугите за тези рискови групи.

Избраните **приоритетни направления за съдържанието на социалните услуги** включват:

1. Превенция за деца и семейства в риск

Това са широк кръг от услуги в общността за деца и семейства в риск, насочени към превенция на рисковите фактори за развитието на децата и уязвимостта на семействата, превенция на изоставянето и настаняването на деца в СИ; развитие на приемна грижа и осиновяване; работа с деца с поведенчески проблеми, асоциалното поведение и насилие; закрила на деца, жертви на насилие, малтретиране и negliжиране; съдействие на деца, отпаднали или в риск да отпаднат от училище.

2. Деинституционализация на грижите за децата

Деинституционализацията на грижите за деца ще донесе коренната промяна в социалните услуги в област Ловеч, закриване и трансформиране на специализираните институции за деца в рамките на Стратегията. Деинституционализацията се осъществява чрез развитието на максимално широка мрежа от услуги с цел извеждане на децата от специализираните институции, превенция на изоставянето и подкрепа за семействата в риск за подобряване на грижата за децата в семейството.

3. Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Усилията са насочени към развитие на местните общности в неравностойно положение и уязвимите изключени групи, съхраняване на човешкото достойнство и социалната справедливост. Стратегията ще допринесе за създаването на добър модел на подкрепа за пълнолетните лица в неравностойно социално положение, чрез осигуряване на достъп до качествени социални услуги в общността, така че нуждаещите се да не са принудени да напускат своя собствен дом и общност, а да подобрят достъпа си до здравни услуги и образование, да получат шанс за интегриране на пазара на труда.

4. Грижа за старите хора

Създаване на условия за предоставяне на грижи за старите хора, насочени към повишаване качеството на живот на хората от третата възраст, като се съблюдава принципът за независим живот в семейната среда или в близост до нея. Максимална подкрепа в общността за спокойни и достойни старини.

Функционалните приоритетни направления, които подпомагат ефективното изпълнение основните дейности в Областната стратегия, обхващат:

5. Развитие на човешките ресурси

Въпреки добрата обезпеченост с квалифицирани специалисти, за да се гарантира високо качество и прилагане на най-съвременните стандарти в социалната сфера, е необходимо да се оказва непрекъсната методическа помощ на персонала, ангажиран в предоставянето на социалните услуги, както и развиване на капацитета за управление и мониторинг. Развитието на човешките ресурси ще допринесе за постигане на заложените в стратегията качествени и количествени цели и показатели.

6. Изграждане на междуобщински партньорства, публично-частни партньорства и междусекторно сътрудничество

Въвеждането на ефективна система от социални услуги на областно ниво изисква активно партньорство между общините в област Ловеч за развиване на конкретни социални услуги и мерки за социална подкрепа. Характерът на проблемите на хората в риск изисква комплексна намеса, която може да се постигне само чрез връзки на взаимодействие между различните публични и частни организации - участници в секторите социални услуги и подпомагане, образование, здравеопазване, заетост, инфраструктура и жилищна среда.

3.3.2 Приоритетни целеви групи

Планираните дейности в Областната стратегия ще обхванат всички рискови групи, изведени при анализа на ситуацията. Определянето на приоритетни целеви групи в никакъв случай не изключва останалите рискови групи, но задава основния фокус на интервенцията през периода на стратегията. **Приоритетните целеви групи**, към които са насочени социалните услуги и мерки за социално включване в област Ловеч са:

- Уязвими семейства с деца в риск;
- Деца, отглеждани в специализирани институции;
- Деца в риск, включително необхванати в образователни институции, отпаднали или в риск от отпадане от училище;
- Хора с увреждания;
- Етнически общности в неравностойно положение, които живеят в социална изолация и структурна бедност;
- Хора в риск от всички възрастови групи, живеещи в изолирани малки населени места, без достъп до социални и др. услуги;

3.4 Цели

3.4.1 Общи и конкретни цели

Областната стратегия предвижда да осигури достъпни и качествени социални услуги в област Ловеч, интеграция на общности и индивиди, пълноценна реализация и грижа за хората от рисковите групи. За да се превърне в реалност визията на Областната стратегия, във всяко от избраните приоритетни направления са набелязани общи и конкретни цели и задачи.

Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобряване на грижата за децата в семейството и предотвратяване на появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата, чрез:

- **Конкретна цел 1.1.** Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, които се отглеждат в семейството;
- **Конкретна цел 1.2.** Подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, за превенция на рисково поведение и negliжиране на децата;
- **Конкретна цел 1.3.** Осигуряване на равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование.
- **Конкретна цел 1.4.** Намаляване случаите на изоставяне на деца и настаняването им в специализирани институции и подкрепа за отглеждането им в биологичното семейство;

Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции в област Ловеч, поетапно закриване на СИ за деца и предоставяне на качествена резидентна грижа, чрез:

- **Конкретна цел 2.1.** Разработване на планове за трансформиране и закриване на СИ за деца в област Ловеч;
- **Конкретна цел 2.2.** Извеждане на поне 50% от децата от специализираните институции за отглеждане в семейна среда;
- **Конкретна цел 2.3.** Развитие на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда близка до семейната за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда;
- **Конкретна цел 2.4.** Намаляване броя и капацитета на специализираните институции за деца в област Ловеч (от 4 СИ с общ капацитет 195 през 2009 г. и 160 през 2010 г. до 2 СИ с капацитет 40 през 2015 г.
- **Конкретна цел 2.5.** Подпомагане на социалната интеграция за младежите, напускащи специализирани институции, чрез развитие на подкрупящи услуги.

Приоритетно направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

Обща цел 3. Създаване на условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Ловеч, чрез:

- **Конкретна цел 3.1.** Осигуряване на условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда;
- **Конкретна цел 3.2.** Осигуряване на резидентна грижа от семеен тип за лицата с тежки увреждания, за които е невъзможно пълноценно обгрижване в домашна среда
- **Конкретна цел 3.3.** Осигуряване на достъп до развитие за представителите на етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи;
- **Конкретна цел 3.4.** Създаване на условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково и зависимо поведение.

Конкретна цел 3.5. Ограничаване на бедността и социалното изключване на групите живеещи под прага на бедност, в съответствие с целите поставени в Програма Европа 2020.

Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Да се подобри качеството на живота на старите хора във всички населени места в област Ловеч, чрез:

- **Конкретна цел 4.1.** Разширяване на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда;
- **Конкретна цел 4.2.** Повишаване качеството на предоставяната институционална/резидентна грижа за старите хора

Общите и конкретните цели във **функционалните приоритетни направления** на Областната стратегия включват:

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси

Обща цел 5. Непрекъснато повишаване на качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и повишаване квалификацията и компетентността на персонала, ангажиран в предоставянето на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 5.1.** Стимулиране на развитието на административния и организационен капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги;
- **Конкретна цел 5.2.** Осигуряване подкрепа за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие със съвременните изисквания и стандарти за персонала, ангажиран в предоставянето на социални услуги.

Приоритетно направление 6: Изграждане на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Стимулиране на междуобщинското партньорство в областта на социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Създаване на ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.
- **Конкретна цел 6.3.** Повишаване на ролята на гражданските организации като доставчик на социални услуги

3.4.2 Ключови индикатори за постиженията на Стратегията

Постигането на набеязаните общи и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори, които показват напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравнението на показателите за настоящия момент (2008-2010 г.) с данните към 2015 година.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в област Ловеч, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от институционален – съотношение 2:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;

- Закрити /трансформирани специализирани институции за деца в област Ловеч с 75% намаление на капацитета;
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди от изолирани населени места върху 70% от населението на област Ловеч;
- Повишен капацитет за управление на социалните услуги на поне 40 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 180 души персонал на доставчиците на услуги в област Ловеч;
- Осъществени поне 5 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити 3 смесени междусекторни услуги и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.
- Повишена роля на гражданския сектор в управлението на социалните услуги като нови две НПО-та поемат отговорността на доставчик на социални услуги;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата промяна в ситуацията в област Ловеч и ползите за рисковите групи в резултат от петте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в област Ловеч;
- Предотвратена институционализация на 80% от децата в риск, за които не се полагат адекватни грижи от биологичното семейство към 2015 г.;
- Предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в област Ловеч (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция);
- Намаление с 60 % на броя на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Намаляване дела на децата, отпаднали преждевременно от училище под 1% от децата в училищна възраст;
- Подобрени условия за самостоятелен живот в домашна среда на 50% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, обществени трапезарии, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Създаден местен капацитет за обхващане на поне 40% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща дневна грижа;
- Развити и работещи поне 3 нови услуги за деца и семейства на територията на област Ловеч (като Центрове за обществена подкрепа, приемна грижа, център за ранна интервенция за деца с изоставяне в развитието или увреждания, ранна превенция на изоставянето).

Измерването на напредъка по тези показатели ще покаже до каква степен изпълнението на Областната стратегия е допринесло за модернизацията на социалните услуги и политики за социално включване в област Ловеч в съответствие с националните приоритети за деинституционализация, подкрепа на интегритета на семейства и общности и европейските ценности.

4 Интервенция – социални услуги и мерки

Планираната интервенция очертава общата картина на развитието на мрежа от социални услуги на областно и общинско ниво през следващите 5 години – от 2011 до 2015 година. В

плана се конкретизират оперативните приоритети на областно и общинско ниво и видовете услуги, които ще се развиват в област Ловеч. Стратегията предначертава:

- развитието на **съществуващите социални услуги** през следващите 5 години с ясно виждане за конкретните перспективи към разширяване, реформиране или към закриване на всяка услуга/дейност;
- разкриването на нови социални услуги за приоритетните целеви групи
- паралелното развитие на **мерки и политики за социално включване** в приоритетните свързани сектори (образование, здравеопазване, заетост, жилищна среда и инфраструктура), чрез които се решават конкретни проблеми на рисковите групи и/или се създават условия за ефективно функциониране на социалните услуги.

Услугите и мерките са описани към съответното приоритетно направление, като се правят препратки и уточнения в случаите, когато една социална услуга изпълнява дейности, отнасящи се до две или повече приоритетни направления или конкретна цел. Социалните услуги и дейности се разглеждат като система от услуги, които си взаимодействат и допълват, за да се постигне ефект и реална полза за обхванатите целеви групи.

4.1 Приоритетно направление 1: Превенция за деца и семейства в риск

Обща цел 1. Подобряване на грижата за децата в семейството и предотвратяване на появата и развитието на рискови фактори по отношение на децата.

Конкретна цел 1.1. Осигуряване на условия за развитие на децата с увреждания, които се отглеждат в семейството

- Мярка 1.1.1. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа – дневна и почасова грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.1.2. Подкрепа на семействата за отглеждане на децата с увреждания.

Мярка 1.1.1. Осигуряване на достъп до адекватна и гъвкава заместваща грижа – дневна и почасова грижа за децата с увреждания, отглеждани в семейна среда;

Бъдещото развитие на дневната и почасова грижа изисква да се спазват принципите на гъвкавост на услугите и съответствие с конкретните индивидуални потребности на децата и семействата, както за социализацията на децата с увреждания, така и за осигуряването на възможност за техните родители да работят. Предвидено е да се развият разнообразни форми:

- дневни центрове за деца с тежки увреждания като самостоятелна услуга - осигуряващи дневни, полудневни и почасови грижи за деца с физическо, интелектуално, речево и емоционално нарушено здраве Активно включване и оказване на подкрепа на семействата на децата и младежите с увреждания в работата с тях;
- заместваща грижа с резидентен престой за фиксирано кратко време, при отсъствие на родителите и/или близките;
- интеграция на деца с увреждания в масови ясли и детски градини - включително тяхното адаптиране, осигуряване на транспорт.

Мрежата от центрове за деца с увреждания в общините ще спомогне за изграждане на условия за адекватни здравни грижи, рехабилитация, социализация и интеграция на децата с увреждания; ще осигури подкрепа на техните родители и близки чрез индивидуални и групови консултации (социални, здравни, правни, психологически) и обучение на родителите,

семействата и близките за подобряване на уменията им за грижа за децата с увреждания в семейна среда. В област Ловеч към 31.12.2009 г. децата с увреждания, отглеждани в семейна среда са 645, а още 66 деца с тежки физически увреждания се отглеждат в СИ в град Луковит.

Дейност 1.1.1.1. Продължение на дейността на Дневен център за деца и възрастни с увреждания – Ловеч за деца и младежи с фокус заместваща грижа и подкрепа, консултиране на родителите; социализация на децата. Запазване (или разширяване при необходимост) на капацитета от 46 места до 2015 г. и очакван брой от 30-35 деца с увреждания, потребители на услугите годишно. (Останалата „част” от капацитета е предвидена за младежи и възрастни с увреждания.) Увеличаването на капацитета може да се наложи, за да се обхванат по-голям брой деца и лица с увреждания, като се разшири възрастовия и териториалния обхват на целевата група на Дневния център за деца и възрастни с увреждания - Ловеч.

Дейност 1.1.1.2. Продължаване на дейността по предоставяне на услуги за деца с увреждания и техните семейства в Дневен център за деца с увреждания в с. Дълбок дол. Оптимизиране на капацитета и реструктуриране, заради ниската ползваемост през зимните месеци. Евантуално предоставяне на седмична грижа за деца с увреждания от малките общини и отдалечените населени места, където няма възможност за предоставяне на подобни услуги.

Дейност 1.1.1.3. Изграждане на Дневен център за деца с увреждания в град Троян, планиран за разкриване през 2014 г. Предполагам брой на децата с увреждания, които ще ползват услугите на центъра е 20 на година. Потребността от разкриването му е проучена от две неправителствени организации на родители на деца и лица с увреждания, които са представили предложение за разкриване на този вид нова социална услуга в гр. Троян с оглед наличието на потенциални ползватели и с цел удовлетворяване потребностите на децата от специфични рехабилитационни, психо-терапевтични и други интеграционни услуги.

Дейност 1.1.1.4. Продължаване на дейността по предоставяне на дневна грижа за деца с увреждания и техните семейства в Дневен център за деца с увреждания от 3 до 18 г. в гр. Тетевен.

Дейност 1.1.1.5. Продължаване на дейността по предоставяне на седмична грижа за деца с увреждания и техните семейства в Дневен център за деца с увреждания от 3 до 18 г. в гр. Тетевен.

Мярка 1.1.2. Подкрепа за родителите за отглеждане на децата с увреждания в семейството.

Дейност 1.1.2.1. Разкриване на Център за ранна интервенция за деца с изоставане в развитието или с увреждания от 0 до 3 г. и оказване на подкрепа на техните семейства

Центърът за ранна интервенция ще бъде разкрит в гр. Ловеч. Необходимостта е изведена в резултат на проучване по проект на БАЛИЗ. Планирана година на разкриване – 2012 г. Планиран капацитет/рискови групи/потребители – минимум 15 семейства за периода до 2015 г.

Центърът ще предоставя подкрепа на родителите при раждане на дете с идентифицирано изоставане в развитието или с увреждания - приемане на увреждането и вземане на решение за грижи в семейството; предоставяне на информация за права и възможности за подкрепа; психотерапия; психологично, социално и здравно консултиране; консултации за добро родителство при отглеждане на децата с увреждания. Услугите ще се предоставят за семейства с деца с увреждания или изоставащо развитие от 0 до 3 години.

Дейност 1.1.2.2. Обособяване на сензорна зала към Дневен център в град Тетевен за обхващане на широк кръг деца със сензорни нарушения, чието състояние може сериозно да се подобри с помощта на специализирани терапевтични сеанси. Необходимостта от подобна услуга е

обоснована след съвместно проучване на Община Тетевен и родителска организация Сдружение „Равенство”.

Дейност 1.1.2.3. Разширяване на програмите, които предлагат домашни грижи:

- Личен асистент;
- Социален асистент;
- Домашен помощник за деца с увреждания.

Необходимият брой места за трите услуги ще се определя всяка година от общините чрез консултации с ОЗД и ДСП. Предвижда се всяка община в област Ловеч да осигури финансиране по национални или други донорски програми за разкриването и развиването на този тип социални услуги в общността с цел да отговори на поне 70% от заявените потребности на семействата.

Дейност 1.1.2.4. Осигуряване на помощни средства чрез ДСП по Закона за хората с увреждания. Разкритите социални услуги в общността ще предоставят информация, консултиране, съвети за права, процедури и посредничество за получаване на техническите помощни средства от деца с увреждания.

Дейност 1.1.2.5. Предоставяне на подкрепа за семейства, в които се отглеждат деца с увреждания:

- Почасови услуги за деца – гледане въщи, придружаване до детски заведения;
- Услуги за подпомагане в ежедневните грижи на родители, които отглеждат деца с увреждания;
- Услуги, свързани с материално подпомагане (храна, дрехи, памперси, други) за деца с увреждания (0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми;
- Консултации и формиране на групи за взаимопомощ.

Услугите ще се предоставят от дневните центрове и ЦОП, съвместно с общински администрации, лечебни заведения, дирекции “Социално подпомагане”, НПО и граждански инициативи, доброволчески организации.

Дейност 1.1.2.6. Осигуряване на специализиран транспорт за деца с увреждания до дневните центрове.

Конкретна цел 1.2. Подкрепа на уязвимите семейства и децата за социално включване, превенция на рисково поведение и negliжиране на децата, чрез:

- Мярка 1.2.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда;
- Мярка 1.2.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисково поведение;
- Мярка 1.2.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите.

Мярка 1.2.1. Развиване на услуги в общността за подобряване на родителския капацитет и за превенция на negliжирането на децата, отглеждани в семейна среда.

Планираните дейности и услуги ще подобрят родителската грижа и ще спомогнат за ограничаване на negliжирането на децата в семейната среда. Изграждането на родителски капацитет въздейства за създаване на условия и благоприятна семейна среда за максимално развитие на техните възможности.

Дейност 1.2.1.1. Продължаване на дейността на ЦОП – Ловеч. Центърът за обществена подкрепа в град Ловеч е разкрит с капацитет от 20 лица, като се предвижда разширяване на капацитета до 60 лица за периода до 2015 година.

Дейност 1.2.1.2. Разкриване на ЦОП – Тетевен. Разкриването на Център за обществена подкрепа в град Тетевен е планирано за 01.01.2011 г. Потребностите на целевите групи са идентифицирани в рамките на проект по Оперативна програма „Развитие на човешките ресурси”. Планираният капацитет от момента на разкриване до 2015 г. е 80 деца на възраст от 0 до 18 години. Предвижда се дейността да се осъществява в рамките на четири звена, две от които попадат в обхвата на настоящата мярка:

- мобилно звено за превенция на изоставянето
- център за работа с деца с отклоняващо се поведение и в риск от отпадане от училище

Дейност 1.2.1.3. Разкриване на ЦОП – Троян. Разкриването на Център за обществена подкрепа в град Троян е планирано за 2012 година. Първоначалният капацитет се предвижда да бъде 30 лица и семейства, като при необходимост ще бъде увеличен до 50 до края на периода. Предвижда се предоставяне на подкрепа на деца с девиантно поведение и техните семейства, деца и семейства в риск, със зависимости и други.

Дейност 1.2.1.4. Разкриване на ЦОП – Априлци – за консултиране и подкрепа на деца в риск и семейства с деца в риск.

Дейност 1.2.1.5. Разкриване на ЦОП – Ябланица – за консултиране и подкрепа на деца в риск и семейства с деца в риск.

Дейност 1.2.1.6. Услуги в рамките на ЦОП за развитие на умения за родителстване. Подкрепата за уязвими семейства, включително и за роднини, отглеждащи деца на родители в чужбина включва:

- Посредничество, информиране, социални, правни, психологически консултации за уязвими семейства с деца;
- Училище за родители и обучения за добро родителство;
- Кампании за повишаване на чувствителността – промяна на нагласите и уменията на родителите за стимулиране на ранното детско развитие;
- Практическа подкрепа в домакинството;
- Семейна медиация;
- Терапия, фамилно консултиране;
- Консултации и подкрепа за близките и роднините, които отглеждат деца на родители в чужбина.

Дейност 1.2.1.7. Включване на училището и гражданските организации за подобряване на грижата за децата в семейството. Инициране на смесени социално-образователни дейности в училище за консултиране, развитие на родителския капацитет и уменията за отговорно родителство, които ще се изпълняват от учителите, Училищни настоятелства, НПО като самостоятелни инициативи или в рамките на проекти за достъп до интегрирано образование и включване на родителите в образователния процес.

Дейност 1.2.1.8. Продължаване на дейността на „Училище за родители“ в град Ловеч към Центъра за обществена подкрепа на сдружение „Екомисия 21 век“ с подкрепата на АСП и ОП „Развитие на човешките ресурси“ с капацитет 60 лица. Осъществяване на обучения на четири категории родители: родители на тинейджъри с идентифицирани проблеми в общуването; родители на младежи с противообществени прояви, родители на деца и младежи

със специални образователни потребности и младежи-бъдещи родители; стартиране на „Електронно училище за родители“, което ще работи с описаните по-горе 4 категории лица.

Мярка 1.2.2. Инициативи и програми, насочени към децата и младежите за превенция на рисковото поведение.

Образователните програми и кампаниите ще бъдат организирани главно от самите училища, НПО и училищните настоятелства, като се привлекат всички партньори, които работят в сферата на образованието и детското развитие.

Дейност 1.2.2.1. Провеждане на информационни кампании и образователни програми в училище и/или в рамките на ЦОП за:

- превенция на рисковото поведение на деца и младежи (агресия, насилие, отклоняващо се поведение),
- здравна и социална просвета против зависимостите.

Оказване на съдействие на училищата за провеждане на лекции и дискусии в часа на класа; организиране на хепънинги; междуучилищни прояви и инициативи на общинско и областно ниво.

Дейност 1.2.2.2. Извънучилищни дейности и осмисляне на личното време на децата.

Приоритетна необходимост е развитието на разнообразни извънучилищни дейности като клубове по интереси, ателиета, детски работилници, занимания със спорт и изкуство, които се осъществяват от училища, читалища, ЦОП като посредници или организатори, училищни настоятелства, Регионална библиотека „Проф.Беню Цонев” - Ловеч, НПО, РИО на МОМН.

Дейност 1.2.2.3. Продължаване на дейността на Младежки информационно-консултантски център- Ловеч/МИКЦ-Ловеч към сдружение „Екомисия 21 век“ с подкрепата на Министерството на образованието, младежта и науката; разпространение на младежка информация, консултиране и обучения по въпроси, свързани със здравното образование, агресия, зависимости, професионално ориентиране и реализация на младежки и доброволчески инициативи на територията на Област Ловеч с цел превенция на рисковото поведение на младите хора и тяхното личностно и социално развитие.

Мярка 1.2.3. Подкрепа за преодоляване на последиците от рисковото поведение при децата и младежите и работа с деца на улицата, жертви на насилие, трафик.

Услугите са фокусирани върху подкрепата за преодоляване и превенция на отклоняващото се поведение при децата и директна работа с деца с девиантно поведение: консултиране и подкрепа за деца с отклоняващо се поведение и семействата им. Наред със социална работа с деца в риск, извършвана от ЦОП, се предвижда и ангажирането на училището чрез организирането на извънкласни занимания и дейности за деца с отклоняващо се поведение – спорт; клубове по интереси; образователни програми за правата и задълженията на гражданите и санкциите при нарушаването им; образователни програми за опасностите и последиците от употребата на наркотици и алкохол, тютюнопушене, трафик на хора, сексуална експлоатация; информирание по въпросите на насилие и пренебрежение.

Дейност 1.2.3.1. Съвместни дейности на Местните комисии за борба с противообществените прояви на малолетни и непълнолетни (МКБППМН) и обществените възпитатели в общините, заедно с ОЗД в подкрепа на деца с рисково поведение и жертви на насилие.

Дейност 1.2.3.2. Дейности на ЦОП по направление от ОЗД – консултации, посредничество и подкрепа за деца, жертви на насилие, трафик и зависимости, както и специализирани програми за работа с деца извършители на противообществени прояви, насилие, рисково поведение.

Дейност 1.2.3.3. Кризисно настаняване и спешен прием на деца и учаци се младежи (до 20 г.) в Центъра за временно настаняване (ЦВН) в с. Дълбок дол. Предоставяне на психологическа помощ и подкрепа за подобряване на уменията за самостоятелен живот.

Конкретна цел 1.3. Осигуряване на равен достъп на децата от рискови общности и уязвими групи до качествено образование, чрез:

- Мярка 1.3.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в област Ловеч;
- Мярка 1.3.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване броя на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи;
- Мярка 1.3.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания – обхващане на 70% от децата с увреждания в подходящи форми на включващо образование;
- Мярка 1.3.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Интегрирането на децата в риск в образователната система и осигуряването на достъп до качествено образование е ключов компонент от превенцията на negliжирането на децата, инструмент за развитието на техните възможности в максимална степен и за формирането на условия за самостоятелен живот в бъдеще.

Хоризонталните програми и мерки в сферата на образованието се формулират на национално и общинско ниво; а конкретните дейности се инициират и осъществяват предимно от училищата и детските градини, НПО, действащите училищни настоятелства, читалища, Центрове за работа с деца, инициативни групи на родителите и местните общности и др., с подкрепата на общините, РИО на МОМН и Ресурсния център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности (РЦПИОВДУСОП) към МОМН. Техните дейности са в състояние да окажат въздействие върху всички деца и ученици и техните родители, докато дейностите на социалните услуги обхващат предимно идентифицираните случаи на децата (и семействата) в риск, за които са издадени направления от ОЗД. Развитието на междусекторното сътрудничество, взаимодействието с ОЗД и прякото участие на социалните услуги за деца в общността (като ЦОП, дневни центрове) е ключово за пълното обхващане на децата в риск в образователните дейности.

Предвидените мерки са в съответствие с духа на националните и областните приоритети за интегрирано образование, допълват и конкретизират планираните дейности в тази сфера.

Мярка 1.3.1. Гарантиране на задължителното предучилищно образование за всички подлежащи деца в област Ловеч

Дейност 1.3.1.1. Обхващане на максимален брой деца в предучилищно образование от 5-годишна възраст, със специален фокус върху децата от ромската общност, чрез:

- издирване на всички подлежащи деца и записване в предучилищна подготовка – изпълнява се от учителите, с подкрепата на общините, ОЗД, социалните работници, местно-базирани НПО и инициативни групи;

- разкриване на достатъчен брой подготвителни класове в училище (с целодневна организация на обучението) и/или предучилищни групи в детските градини;
- срещи и посещения по домовете за информиране и мотивиране на родителите, осъществявани от учители, социални работници, представители на НПО.

Мярка 1.3.2. Програми за превенция на отпадането от училище с цел намаляване броя на отпадналите деца и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи.

Дейност 1.3.2.1. Развитие на смесени образователно-социални услуги за превенция на отпадането и задържане на децата в училище, които се изпълняват от ЦОП, НПО, училища, училищни настоятелства, читалища. Изграждане на партньорство и взаимодействие между социалните услуги от една страна, и организациите, ангажирани с образованието (училищата, НПО, и пр.), от друга страна, за образователна интеграция и реинтеграция на децата. Осъществяване на:

- консултации и подкрепа за децата – клиенти на услугите на ЦОП по направление от ОЗД;
- Посещения на място и срещи за издирване на отпадналите деца;
- Срещи, консултации, инициативи за мотивиране и подкрепа на децата и техните родители;
- Организиране на консултации, занимални и помощ от учителите за наваксване на учебния материал от децата и младежите.

Дейност 1.3.2.2. Хоризонтални мерки за подобряване на привлекателността на училището, които обхващат всички деца и млади хора в училище и осигуряват:

- Инициране и изпълнение на програми и инициативи за повишаване на интереса към учене, включване на децата и младежите в живота на училището, в т.ч. и при вземане на решения, отнасящи се до децата;
- Извънкласни и извънучилищни дейности за мотивация на децата и техните родители - включване на децата в извънучилищни занимания в рамките на учебната година (ателиета по интереси, школи по изкуства, спортни състезания); осмисляне на свободното време на децата и младежите;
- Обучения на учителите и препоръки за промяна на практиката на преподаване на учителите и включване на интерактивни методи.

Дейност 1.3.2.3. Специално внимание и подкрепа за децата със специални образователни потребности, които се обучават в масовите общообразователни училища (социална адаптация към средата, наваксване на учебния материал, промяна на нагласите и отношението на родителите). Дейностите ще се осъществяват с участието на училищата, Екипа за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП (РЦПИОВДУСОП) към МОМН с подкрепата на общините и НПО.

Дейност 1.3.2.4. Разработване на целеви програми и инициативи за подобряване на образованието в средишните и защитените училища, които да се изпълняват с подкрепата на РИО на МОМН, общините и НПО. Специално внимание се отделя на мерките за наблюдение и контрол върху посещаемостта и качеството на образованието на пътуващите ученици.

Мярка 1.3.3. Осигуряване на интегрирана предучилищна подготовка и образование за децата с увреждания, осигуряване на подходящи форми на включващо образование.

В дейностите се включват училищата, РИО на МОМН, Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО и Ресурсния център за подкрепа на деца със СОП към МОМН, общините, ЦОП и НПО.

Дейност 1.3.3.1. Обхващане на деца с увреждания в масови детски градини и ясли. Осигуряване на места за интегриране на деца с увреждания в общите групи в масовите детски градини, вкл. подкрепа за адаптиране към средата, осигуряване на транспорт и осигуряване на необходимия брой ресурсни учители. Използване на възможностите за специализирано обучение на педагозите в масовите детски заведения за работа с деца с увреждания с финансиране по ОП „Развитие на човешките ресурси” или други донорски програми.

Дейност 1.3.3.2. Интегриране на децата с увреждания в масови общообразователни училища за обучение с подкрепата на ресурсни учители - осъществява се от училищата, РИО на МОМН и Ресурсния център към РИО на МОМН с подкрепата на общините, които трябва да осигурят необходимата достъпна среда за децата с увреждания – вътре и извън сградата на училището. Ресурсното образование в масовите общообразователни училища обхваща:

- Деца с увреждания, отглеждани в семейства;
- Образование за децата с увреждания, настанени в СИ;

Дейност 1.3.3.3. Подготовка на средата за приемане на децата с увреждания в масовите училища, осъществявана с помощта на НПО и Ресурсния център към РИО на МОМН чрез целеви мерки в две направления:

- Инициативи вътре в училище, които обхващат трите “страни” - учители, родители (на децата с увреждания и на децата без увреждания) и учениците. Обучения на учителите за толерантност и приемане на децата с увреждания;
- Кампании на областно ниво и в местните общности за повишаване на чувствителността към децата с увреждания и техните семейства, за преодоляване на дискриминацията и промоциране на толерантност.

Дейност 1.3.3.4. Осигуряване на достъпна среда за децата с увреждания в масовите училища и детски градини в област Ловеч. Общините ще извършат проучване за оценка на нуждите и ще включат в актуализираните си общински планове специфични мерки за подобряване на достъпа, в съответствие с конкретните условия във всяка община, населено място.

Мярка 1.3.4. Целенасочена политика за приобщаване на родителите и общността в учебно-възпитателния процес на техните деца.

Дейност 1.3.4.1. Дейности за изграждане на капацитет в училищата и детските градини за включване на родителите и създаване на интегрираща среда в училище, които включват:

- обучения на учители и директори на училища и детски градини – методи и подходи за включване на родителите и приобщаването им към образованието на техните деца;
- разпространение на обучителни материали за работа с родителите;
- срещи и обучения на Училищни настоятелства и родителски комитети в училищата;
- обмяна на опит и добри практики с други училища и детски градини.

Дейност 1.3.4.2. Инициативи и съвместни дейности в училище за изграждане на връзката между трите страни: училище/учители – родители/общност – деца/ученици с подкрепата на общинска администрация, РИО и гражданския сектор.

Дейност 1.3.4.3. Развитие на капацитета на училищните настоятелства и НПО за подкрепа на интегрираното образование с участието на родителите и местните общности:

- Създаване и активизиране на училищните настоятелства в училищата в цялата област;

- Консултиране, обучения и техническа помощ за развитие на инициативи от училищните настоятелства.

Конкретна цел 1.4. Намаляване на случаите на изоставяне на деца и настаняването им в специализирани институции и подкрепа за отглеждането им в биологичното семейство, чрез:

- Мярка 1.4.1. Ранна превенция на изоставянето и подкрепа за задържане на новородените деца в биологичното семейство;
- Мярка 1.4.2. Изграждане на мрежа от Центрове за обществена подкрепа за обхващане на поне 25% от уязвимите семейства с деца в риск в областта. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и на настаняването им в СИ;
- Мярка 1.4.3. Общински и областни програми и мерки за здравна профилактика, семейно планиране и подкрепа за социално включване на семействата в риск;
- Мярка 1.4.4. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца;
- Мярка 1.4.5. Услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 1.4.6. Развитие на Приемната грижа в област Ловеч.

Мярка 1.4.1. Ранна превенция на изоставянето и подкрепа за задържане на новородените деца в биологичното семейство.

Дейностите целят „затваряне на входа” към специализираните институции (СИ). За да се предотврати изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом работата по превенция трябва да започне по-рано, а където е възможно още преди раждането на детето. Успехът на превенцията зависи от ранната навременна намеса и продължителността на социалната работа с бъдещата майка, нейното семейство и близко обкръжение. Освен това ще се работи за създаване на алтернативни форми за краткосрочна грижа (като спешна приемна грижа и ЗМБ) за настаняване по спешност на изоставени деца (новородени и по-големи) като превенция на настаняването им в СИ.

Дейност 1.4.1.1. Ранна превенция за „затваряне на входа” на изоставянето на новородени деца на ниво родилен дом чрез осъществяване на междусекторно сътрудничество в социалната и здравната сфера. Дейностите ще се изпълняват съвместно от ЦОП в общините, ОЗД и родилните отделения в областта, с подкрепата на личните лекари и здравните медиатори и други социални услуги в общността като звено “Майка и бебе”, здравна просвета за популяризиране на семейното планиране за намаляване на случаите на непланирана бременност, която може да доведе до изоставяне на дете; ранно регистриране на бременността за бременни жени, за които има риск да изоставят детето си. Дейностите за ранна превенция включват:

- Предоставяне на информация, социални и психологически консултации от социални работници, лекари от родилно отделение и лични лекари, правна подкрепа за младите майки в риск да изоставят детето си, посредничество за решаване на социални проблеми и/или насочване към други социални услуги;
- Подкрепа на бременни жени за по-лесна бременност, раждане и удовлетворяване на първите нужди на бебето – както емоционални, така и материални;
- Подкрепа за майките и семействата на новородени деца с увреждания. Привличане на социални работници и психолози, със специална подготовка и умения за работа с родители

на деца с увреждания (как да се съобщи/подготви семейството за раждане на дете с увреждане, подготовка за грижи и пр.)

- Обхващане на рисковите бъдещи майки от всички общини в програмата за ранна превенция. Специално внимание ще се отдели на активното издирване на бъдещите майки във високо рискови общности за установяване, регистриране и проследяване на бременността и – при риск от изоставяне – социални дейности и консултиране на място за предотвратяване на изоставянето на детето. Включване на здравните медиатори, личните лекари и социалните работници при издирването и консултирането на бременни и млади майки от ромската общност.

Обхватът на дейностите за ранна интервенция изисква усилията на широк кръг от специалисти – здравни и социални работници, юристи, психолози. Активното издирване на бъдещи майки от рисковите общности ще осигури идентифициране на риска и ранно консултиране на рисковите бременни преди раждането на детето.

Дейност 1.4.1.2. Продължаване на дейността на мобилно звено по превенция на изоставянето към Сдружение „Знание” - Ловеч, с подкрепата на Фондация „Лале” и Фондация „ОУК”.

Дейност 1.4.1.3. Разкриване на мобилно звено по превенция на изоставянето към ЦОП – гр. Тетевен.

Дейност 1.4.1.4. Разкриване на Център за временно настаняване на деца – предоставяне на подкрепа на семействата и работа за превенция на изоставянето на децата.

Мярка 1.4.2. Изграждане на мрежа от ЦОП за обхващане на поне 30 % от уязвимите семейства с деца в риск в областта. Развиване на широк кръг дейности по превенция на изоставянето на децата и настаняването им в специализирани институции.

Развиването на разнообразни услуги и дейности в ЦОП за превенция на изоставянето на децата изисква оптимизиране на дейностите на съществуващия ЦОП в град Ловеч и разкриване на 4 нови (в Троян, Тетевен, Ябланица и Априлци), чрез които да се обхванат поне 30% от децата и семействата в риск на територията на област Ловеч.

Преките дейности на ЦОП включват превенция на изоставянето на деца на ранна и по-късна възраст, превенция на отклоняващото се поведение, насилието, подкрепа и консултиране на рисковите групи – деца и семейства. В съответствие с широкия спектър на съдържанието на тази социална услуга, планираните ЦОП ще осъществяват разнообразни дейности, (включително и мобилност на дейностите) за развиване на родителски капацитет и добро родителство, училище за родители, посредничество и подкрепа за деца и семейства с рисково поведение в дома им и в сградата на ЦОП, превенция на отпадането на децата от училище, и пр. (*предвидени в мерките по Конкретни цели 1.3. и 1.4.*), както и социална работа в подкрепа на процеса на деинституционализация и закриване на специализираните институции за деца (*заложена в мерките по Направление 2*). В плана за развитие на ЦОП в област Ловеч е предвиден и мобилен компонент/екип (към ЦОП – Тетевен), с който се осигуряват възможности за посещение в дома и консултиране на място на семейства в риск, живеещи в околните селища. Ползвателите на ЦОП ще бъдат насочвани от ОЗД и други свързани структури – медицински професионалисти и лечебни заведения, детски градини и училища, структури от системата на борба с противообществените прояви, общински администрации.

Мярка 1.4.3. Общински и областни програми и мерки за здравна профилактика, семейно планиране и подкрепа за социално включване на семействата в риск.

В тези програми се съгласуват действията по здравните грижи, смесените социално-здравни услуги, инициативи за здравна просвета и посредничество на НПО.

Дейност 1.4.3.1. Прилагане на цялостна програма за здравна профилактика на майчинството/ бременността с фокус нежелана и рискова бременност във всички общини на област Ловеч. Осъществява се от здравната система със съдействието на ЦОП и здравните медиатори, които да улеснят връзката между здравната система и бъдещите майки от семейства и общности в риск.

Целта на програмата е да подобри здравната профилактика за майчинството в съответствие с националните приоритети. Целевите мерки на общинско и областно ниво трябва да обхванат всички бъдещи майки в област Ловеч чрез здравна профилактика и задължителна пренатална диагностика на риска от увреждане. Същевременно, при изпълнението на тези мерки, личните лекари, женската консултация и акушерките ще идентифицират случаи на потенциален риск от изоставяне на дете и да насочват към ОЗД.

Дейност 1.4.3.2. Включване на здравните медиатори за високо рисковите ромски общности (назначени съгласно Мярка 3.3.2.) в работата по превенция на изоставянето на деца от ромската общност – както новородени, така и деца на по-късна възраст.

Дейност 1.4.3.3. Информационни кампании и здравна просвета сред учениците в среден курс и младежите по въпросите на семейното планиране и превенция на нежелана и ранна бременност. Те ще се изпълняват от НПО, здравни институции, училища и включват здравно-социални консултации за майки и семейства в риск, образователни програми и здравна просвета сред подрастващите и младежите в училищна възраст за намаляване на ранните и нежеланите и бременности.

Дейност 1.4.3.4. Комплексни мерки и програми на общините, НПО и бизнеса за подобряване капацитета на семействата в риск за отглеждане на децата – подкрепа чрез осигуряване на достъп до заетост, подобряване на жилищните условия, подходящи за отглеждане на деца.

Мярка 1.4.4. Осигуряване на грижа при близки и роднини за изоставени и negliжирани деца.

При определени условия настаняването при близки и роднини чрез мярка за закрила може да осигури устойчива семейна грижа и възможност за трайно решаване на проблема за бъдещето на изоставеното дете.

Дейност 1.4.4.1. Съвместни дейности на ЦОП и ОЗД за настаняване в семейства на близки и роднини на деца от СИ, изоставени деца и други деца в риск чрез мярка за закрила:

- Установяване на контакти с роднините и близките на детето и мобилизиране на разширеното семейство за поемане на грижата за детето;
- Консултации и подкрепа за изграждане на връзка между детето и разширеното семейство.

Дейност 1.4.4.2. Подкрепа за семействата на роднини и близки, които отглеждат деца като мярка за закрила. Предоставя се от ЦОП и включва:

- Подкрепа на роднини и близки при поемане на грижата за новородени и по-големи деца, чиито родители заявяват намерение за изоставяне;
- Предоставяне на подпомагане (храна, дрехи, памперси за деца от 0-1 година) и в случаи на тежки социални проблеми.

Мярка 1.4.5. Услуги в подкрепа на осиновяването.

Дейност 1.4.5.1. Ефективни услуги от ЦОП, ОЗД и ДСП за подкрепа на осиновяването на изоставени деца – консултиране, информиране, посредничество, мотивиране и обучение за кандидат-осиновители чрез форми на индивидуална и групова работа, подкрепа в следосиновителния период за осиноители и осиновени. (Дейностите се извършват от Съвета по осиновяване към РДСП, ОЗД, ЦОП в общините, НПО).

Мярка 1.4.6. Популяризиране на Приемната грижа в област Ловеч и създаване на предпоставки за привличане на работещи приемни семейства.

Дейност 1.4.6.1. Разкриване на Център за приемна грижа към ЦОП - Тетевен (от 2011 г.)

Дейност 1.4.6.2. Подкрепящи дейности на областно ниво: информационни кампании за популяризиране на приемната грижа на областно ниво, подготовка на обучителни материали и обучение на приемни родители в областта;

Дейност 1.4.6.2. Развитие на дейности по популяризиране на приемната грижа от съществуващия и новоразкритите ЦОП. Развитие на мрежа за сътрудничество по приемната грижа в областта между ЦОП, ДСП, ОЗД и отделите “Социална закрила” по общини. Дейностите по приемна грижа в общините, където не се планира разкриване на ЦОП (общините Летница, Луковит, Угърчин и Ябланица) ще се развиват от ДСП и ОЗД.

Дейност 1.4.6.3. Подбор и наемане на приемни семейства. Настаняване на деца в приемни семейства в област Ловеч.

- Подбор на приемни семейства;
- Обучение на приемни родители (10-15 души);
- Наемане на професионални и доброволни приемни семейства – поне 8-10 общо за периода в област Ловеч, в които се осигурява приемна грижа за 2-4 деца средногодишно или най-малко за 10-12 деца за целия период на стратегията;

Планирани социални услуги и мерки в област Ловеч – Приоритетно направление 1: Услуги за превенция

№ 1	Услуга, вид ² Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011 ³	2015 ⁴			
1	Център за обществена подкрепа (ЦОП) – <i>държавно делегирана дейност (ДДД)</i>	Деца и семейства в риск Деца в риск от отпадане от училище Деца, отпаднали от училище	Община Ловеч	40	60	Превенция на изоставяне; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; работа с деца и родители за връщане в училище, Консултации; Услуги за деинституционализация Реинтеграция в семейството	Ловеч	Налична, капацитет за 2011 г. – 40 места 2015 г. – 60 места
2	ЦОП (<i>ДДД</i>)	Деца и семейства в риск, Деца с увреждания в семейна среда и техните родители Деца в риск от отпадане от училище и деца, отпаднали от училище Деца с отклоняващо се поведение Непълнолетни майки	Община Тетевен	80	80	Консултации; Превенция на изоставяне; Приемна грижа; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Развиване на родителски капацитет. Училище за родители Работа с деца и родители за превенция на отпадането и връщане в училище	Тетевен	Нова, стартиране 2011 г.
3	ЦОП (<i>ДДД</i>)	Деца и семейства в риск, Деца с увреждания в семейна среда, Родители, отглеждащи деца с увреждания; Деца от ромски общности; Деца в риск от отпадане и отпаднали от училище	Община Троян	0	50	Консултации; Превенция на изоставяне; Приемна грижа; Реинтеграция в семейството Превенция на отпадане от училище; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Развиване на родителски капацитет. Програми за сексуално и репродуктивно здраве.	Троян	Нова, за планиране 2013 г. с капацитет 30 места (до 50 места до 2015 г. при необходимост)
4	ЦОП (<i>ДДД</i>)	Деца и семейства в риск, Деца с увреждания в семейна среда, Родители, отглеждащи деца с увреждания; Деца от многодетни семейства; Деца в риск от отпадане и отпаднали от училище	Община Априлци	0	20	Консултации; Превенция на изоставяне; Приемна грижа; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Развиване на родителски капацитет. Училище за родители Работа с деца и родители за превенция на отпадането и връщане в училище	Априлци	Нова, за планиране
5	ЦОП (<i>ДДД</i>)	Деца и семейства в риск, Деца с увреждания в семейна среда, Родители, отглеждащи	Община Ябланица	0	20	Консултации; Превенция на изоставяне; Приемна грижа; Подкрепа на семейството при отглеждане на	Ябланица	Нова, за планиране 2013 г.

² Отбелязва се видът на планираните социални и др. услуги, като държавно-делегирана дейности (*ДДД*), общински дейности, смесени услуги и пр.

³ Посочен е прогнозен капацитет на социалните услуги към последната година от изпълнението на Областната стратегия – 2015 г.

⁴ Посочен е планираният капацитет за 2011 г. на социални услуги (налични или нови за откриване през 2011 г.),.

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№ 1	Услуга, вид ² Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011 ³	2015 ⁴			
		деца с увреждания; Деца от многодетни семейства; Деца в риск от отпадане и отпаднали от училище				детето; Развиване на родителски капацитет. Училище за родители Работа с деца и родители за превенция на отпадането и връщане в училище		
6	ЦОП (ДДД)	Деца и семейства в риск, Деца с увреждания в семейна среда, Родители, отглеждащи деца с увреждания; Деца от многодетни семейства; Деца в риск от отпадане и отпаднали от училище	Община Летница	0	20	Консултации; Превенция на изоставяне; Приемна грижа; Подкрепа на семейството при отглеждане на детето; Развиване на родителски капацитет. Училище за родители Работа с деца и родители за превенция на отпадането и връщане в училище	Летница	Нова, за планиране 2013 г.
7	Дневен център за деца и възрастни с увреждания - ДЦДВУ (ДДД)	Деца и възрастни с увреждания (заетост 2009 – 46)	Община Ловеч	46	46	Консултиране,дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение, медицински грижи, трудотерапия, индивидуално обучение за деца с увреждания, евентуално съботно-неделна грижа при необходимост	Ловеч	Налична, планиран капацитет за 2011 г. – 46 места
8	Дневен център за деца с увреждания ДЦДУ (ДДД)	Деца и лица с увреждания (капацитет 20 деца с увреждания и 10 лица с увреждания)	Община Троян	0	20	Консултиране,дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение, медицински грижи, трудотерапия, индивидуално обучение за деца с увреждания,	Троян	Нова, за планиране за 2014 г. – 20 места
9	Дневен център за деца с увреждания ДЦДУ (ДДД)и 30% съфинансиране от доставчика	Деца и лица с увреждания	Община Троян	20	10	Консултиране,дневна грижа, рехабилитация, информиране, обучение, медицински грижи, трудотерапия	С. Дълбок дол	Налична, планиран капацитет за 2011г. – 20 места
10	Дневен център за деца с увреждания ДЦДУ (ДДД)	Деца с увреждания от 3 до 18 години	Община Тетевен	36	36	Консултиране,дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение, медицински грижи	Тетевен	Налична
11	Дневен център за деца с увреждания – група за седмична грижа (ДДД)	Деца с увреждания от 3 до 18 години	Община Тетевен	8	8	Консултиране,седмична грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информиране, обучение, медицински грижи	Тетевен	Налична

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№ 1	Услуга, вид ² Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011 ³	2015 ⁴			
12	Дневен център за деца с физически увреждания (ДДД)	Деца с физически увреждания	Община Луковит, област Ловеч	20	20	Консултиране, дневна грижа, рехабилитация, информирание, обучение, медицински грижи, трудотерапия, индивидуално обучение за деца с увреждания,	Луковит	Налична
13	Здравни медиатори Общинска дейност, подкрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности: - деца - бременни	Обособени ромски общности в област Ловеч	2	9	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика, участие в дейности за превенция на изоставянето	Ловеч	Налична, назначен 1 здравен медиатор (община Ловеч) през 2010 г.
14	Масови детски и учебни заведения	Деца с увреждания в семейна среда	Всички общини в областта			Интегриране на деца с увреждания в масови детски и учебни заведения	Във всички общини	2011 г. – 2015 г.
15	Център за ранна интервенция за деца с изоставане в развитието или с увреждания (ДДД)	Деца с изоставане в развитието или с увреждания 0-3 год. Родители и семейства, които отглеждат деца с изоставане в развитието или с увреждания	Гр. Ловеч и областта	0	15	Медицински, социални, психологически консултации, родителски умения за грижа за деца с увреждания	Ловеч, при ЦОП	Нова за планиране след 2012 г. като самостоятелна услуга
16	Мобилни групи по превенция на изоставянето	Бременни и семейства, при които има риск от изоставяне на деца (Сдружение „Знание”, Фондация „Лале” и Фондация „ОУК”)	Община Ловеч	20	20	Мобилна социална работа сред семейства, при които има риск от изоставяне, консултатна помощ, социална и психологическа подкрепа	Ловеч	Налична през 2010 г.- 2011 г. ,за разширяване
17	Център за временно настаняване на деца (ДДД)	Временно настаняване на деца от различни рискови групи, подкрепа за семействата с цел превенция на изоставянето	Община Тетевен	0	12	Медицински, социални, психологически консултации за предотвратяване на изоставянето и институционализацията на децата	Тетевен	Нова, за планиране след 2012 г.
18	„Училище за родители“	Деца и семейства в риск Бъдещи родители/младежи от рискови групи.	Община Ловеч	60	60	Подкрепа на семейството при отглеждане и възпитание на детето; Провеждане на обучения и консултации;	Ловеч	Налична, капацитет за 2011 г. – 60 места 2015 г. – 60 места
19	Младежки информационно-консултантски център	Младежи на възраст от 13 до 30 години, вкл такива от рискови групи.	Община Ловеч	20	20	Разпространение на полезна младежка информация, консултиране и обучения по въпроси, свързани със здравето образование, агресия, зависимости, професионално ориентиране и реализация на	Ловеч	Налична, капацитет за 2011 г. – 20 места 2015 г. – 20 места

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№ 1	Услуга, вид ² Превенция	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011 ³	2015 ⁴			
						младежки и доброволчески инициативи с цел превенция на рисковото поведение на младите хора и тяхното личностно и социално развитие.		
20 21	Личен асистент Социален аси- стент (ОП РЧР)	Деца с различни увреждания нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си	От област Ловеч (предстои уточ- нение на броя по общини)			Грижи в семейна среда на деца; пре- доставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства с дете с трайно увреждане.	Във всички общини	Налична през 2010 г., за разширяване

4.2 Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за децата

Обща цел 2. Намаляване на броя на децата, отглеждани в специализирани институции, целенасочена работа по посока закриване на 4 СИ за деца и подобряване на качеството на резидентната грижа за деца в област Ловеч.

Областната стратегия за социалните услуги очертава същностните насоки за бъдещето на съществуващите специализирани институции за деца в област Ловеч, като конкретните етапи на трансформиране и закриване на СИ в контекста на националната и областна политика на деинституционализация, дейностите за извеждане на децата в семейна среда, както и основните посоки, в които ще се осъществи промяната в резидентната грижа за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда.

Конкретна цел 2.1. Разработване на планове за трансформиране и закриване на СИ за деца в област Ловеч.

- Мярка 2.1.1. Разработване на планове за трансформиране/ закриване на 4 СИ за деца;
- Мярка 2.1.2. Формиране на мрежа между всички участници, които имат отговорност за бъдещето на децата от СИ.

През първата година от стратегията (2011 г.) ще се изработят планове за трансформиране/закриване на СИ за деца през следващите 3 години, в съответствие с възможностите за извеждане на децата от институциите, отразени в техните индивидуални оценки. Тези планове ще предвиждат изпълнението на всяка конкретна стъпка при трансформирането и закриването на всяка СИ за деца в област Ловеч, включително планиране на етапите на извеждане на децата, преустановяване на приема на деца и постепенно намаляване на капацитета им.

Мярка 2.1.1. Разработване на планове за трансформиране/ закриване на 4 СИ за деца

Дейност 2.1.1.1. Извършване на индивидуална оценка на всяко дете, отглеждано в институция, по отношение на възможностите за реинтегриране в биологичното му семейство или насочване към услуги, предоставяни в среда, максимално близка до семейната. Индивидуалните оценки се извършват в рамките на проект по ОП РЧР „Детство за всички” на ДАЗД.

Дейност 2.1.1.2. Преглед и актуализиране през 2011 г. на плановете за 4 СИ за деца в област Ловеч. В тези планове се описват конкретните мерки и стъпки за изпълнението на следните основни етапи:

- Децата – индивидуална оценка и планиране за всяко дете, настанено в СИ. Актуализиране на индивидуалните оценки на всички деца и на тяхна основа – актуализиране на плановете за действие, в които да се заложат за всички деца реалистични дългосрочни и краткосрочни цели и социалните услуги, необходими за извеждане на децата от всяка специализирана институция. Приоритет на плановете за децата е осигуряването на трайна семейна среда. Новите услуги за извеждане на децата от СИ ще се планират там, където са семействата на децата, а не там, където се намират институциите в момента.
- Персонала – оценка на човешките ресурси, планове за допълнителна професионална квалификация и препоръки за пренасочване към новите социални услуги и/или дейности, които ще се развият в съответната община;

- Сградата – препоръки и мерки за развитие на услуги или дейности в сградата на дома след трансформирането/закриването на СИ. Планиране на бъдещето на материалната база и ресурсите на институцията.
- Изпълнение на индивидуалните планове на всички деца, постепенно извеждане на децата от СИ;
- Закриване/трансформиране на институцията и изпълнение на плана за използване на материалната база и ресурсите на институцията.

Дейност 2.1.1.3. Съгласуване на плановете за всяка СИ за деца на общинско и областно ниво, както и на предложенията за разкриване на нови услуги при трансформирането на съответния дом извън вече предвидените в Областната стратегия. Актуализация на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч.

Мярка 2.1.2. Формиране на мрежа между всички участници, които имат отговорност за бъдещето на децата от СИ.

Дейност 2.1.2.1. Установяване на контакти между СИ, общината, ДСП и ОЗД, от една страна, и общината и ДСП /ОЗД, от която идват настанените деца – в рамките на област Ловеч и извън областта. Инициативата се поема от съответната СИ, ОЗД и ДСП, с подкрепата на РДСП.

Конкретна цел 2.2. Извеждане на поне 50% от децата от специализираните институции за отглеждане в семейна среда, чрез:

- Мярка 2.2.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от СИ в биологичното или разширеното семейство (настаняване при близки и роднини), услуги в подкрепа на осиновяването;
- Мярка 2.2.2. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства.

Осигуряването на трайна семейна среда е приоритет в индивидуалните планове за децата, настанени в СИ. Мерките по тази конкретна цел се изпълняват: (а) текущо, като част от задължителните дейности на ЦОП, ОЗД и СИ по подкрепа на децата, настанени в СИ и (б) масирано – с по-широк обхват, в съответствие с актуализираните институционални планове за трансформиране и постепенно закриване на СИ и индивидуалните оценки на настанените деца (*съгласно дейностите по Мярка 2.1.1.*).

Мярка 2.2.1. Развитие на услуги за реинтеграция на децата от специализираните институции в биологичното или в разширеното семейство (настаняване при близки и роднини), услуги в подкрепа на осиновяването.

Услугите в тази мярка са насочени към търсене на трайно решение за отглеждането на децата в семейна среда. Дейностите за реинтеграция на децата от СИ се извършват съвместно от ЦОП, персонала на СИ и ОЗД. Те включват възстановяване и/или поддържане на връзки със семейството, като предварително се издирва семейството на детето и се установява контакт с неговите близки; консултиране (социално, правно, психологическо, педагогическо), информиране, посредничество, материална подкрепа към семействата за отглеждане на детето, изведено от СИ.

Дейност 2.2.1.1. Подкрепа от ЦОП за деца и семейства за реинтеграция в семейна среда на децата, настанени в СИ. Предоставяне на помощ към СИ за подготовката на конкретни планове за извеждане на децата на основата на плановете за трансформиране/закриване на СИ и на цялостната оценка на децата в СИ.

Дейност 2.2.1.2. Дейности на ЦОП (*предвидени към Мярка 1.1.2.*), специализираните институции и ОЗД за реинтеграция на децата от СИ в биологичното семейство, които включват:

- социално-консултативна работа с деца, при които съществува възможност за връщане в семейна среда;
- Подкрепа за възстановяване на прекъснатите връзки с биологичните родители, братя и сестри;
- подкрепа и консултации за детето и семейството в периода след реинтеграцията;
- работа с родителите, разширеното семейство и детето за възстановяване на връзките родители – дете; услуги за изграждане на родителския капацитет.

Дейност 2.2.1.3. Изпълнение на дейности от ЦОП, СИ и ОЗД по настаняване на деца от СИ в семейства на близки и роднини и услуги по подкрепа към семействата – консултиране, практическа подкрепа, съдействие, информиране, посредничество, услуги за изграждане на родителския капацитет, материална и финансова подкрепа в процеса на отглеждане на изведените деца.

Дейност 2.2.1.4. Услуги в подкрепа на осиновяването (*планирани в мярка 1.1.5.*) на деца, настанени в СИ и ще включват обучение и оценка на кандидат приемни родители, подкрепа на детето и на семейството в след осиновителния период, формиране на групи за подкрепа на осиновени деца и осиновители.

Мярка 2.2.2. Извеждане на деца от СИ в приемни семейства.

Дейност 2.2.2.1. Координация на дейността от страна на ЦОП за развитие на приемната грижа (*планирано в мярка 1.1.6.*).

Дейност 2.2.2.2. Набиране на приемни семейства от всички общини в областта. Разработване на приблизителен план със средногодишни разчети на основата на броя на децата в СИ от различните общини и териториално разпределение на децата.

Конкретна цел 2.3. Развитие на алтернативни социални услуги за предоставяне на резидентна грижа в среда, близка до семейната, за децата, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, чрез:

- Мярка 2.3.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ.

Мярка 2.3.1. Изграждане на ЦНСТ за извеждане на деца от СИ.

Центровете за настаняване от семеен тип (ЦНСТ) предоставят подслон и ежедневни грижи; създават условия за социална интеграция – прием в масови детски ясли, градини, училища; и поддържане на връзката с родители, близки и роднини. Настаняването в ЦНСТ на децата е последната мярка за закрила, след изчерпване на всички възможности за настаняване в семейство – биологично, разширено, приемно и на осиновители.

Основната част от ЦНСТ са планирани за извеждане на децата от СИ, като по предварителни разчети се очаква те да бъдат около 70% от общия капацитет на всички планирани ЦНСТ в областта, а останалите 30% от местата да се използват (а) за настаняване на деца, лишени от родителска грижа, които не са били в СИ и (б) за предотвратяване на институционализацията чрез краткосрочно временно отглеждане на деца оставени за осиновяване или с перспектива за настаняване в приемни семейства или при близки и роднини.

За част от децата с тежки увреждания също се планира настаняване в новоразкрити ЦНСТ и то предимно за тези, които не могат да бъдат изведени в семейна среда, (предвид заболяването им

или поради други причини) и се нуждаят от непрекъсната специализирана резидентна грижа. Към края на периода на планиране в Стратегията голямата част от настанените в ЦНСТ деца от СИ ще са доближили или преминали в младежката възраст, като за тези с тежки увреждания ще продължи да стои нуждата от резидентна грижа. Очаква се след междинната оценка на изпълнението на стратегията (планирана за 2012 г.) част от разкритите ЦНСТ за деца с увреждания да се трансформират в ЦНСТ за младежи или пълнолетни лица с увреждания.

Посоченото в дейностите местоположение на планираните ЦНСТ е предварително. В съответствие с методиката за функциониране на ЦНСТ, новите услуги за резидентна грижа от семеен тип се разкриват в районите, от където са децата, а не там където са СИ. Затова след завършването на индивидуалната оценка на децата, настанени в СИ, мястото на ЦНСТ може да бъде променено, за да се осигурят възможности на децата за установяване на контакти със семействата и общността, от която произхождат.

Дейност 2.3.1.1. Продължаване на дейността на ЦНСТ в Ловеч (с капацитет 10 места) за деца от 3 до 9 годишна възраст.

Дейност 2.3.1.2. Продължаване на дейността на ЦНСТ в Ловеч за деца от 9 до 16 годишна възраст с капацитет 12 места.

Дейност 2.3.1.3. Разкриване на ЦНСТ в град Тетевен за деца, изведени от институции; предвижда се изграждането да стане със средства по различни национални и европейски програми, след което финансиране да се осигури като държавно-делегирана дейност. Планиран капацитет – 8 места.

Дейност 2.3.1.4. Разкриване на ЦНСТ за деца в с. Дълбок дол или друго село в община Троян. Наличието на деца с произход от община Троян, настанени в различни институции налага необходимостта от разкриване на подобна услуга. Предполагаема година на разкриване – 2014, капацитет – 20 места.

Дейност 2.3.1.5. Разкриване на оборотни (защитени) жилища за временно настаняване на децата, извеждани от ДДЛРГ в с. Крушуна – финансиране по национални и европейски програми или като публично-частно партньорство; планирана година на разкриване – след 2011 г.

Дейност 2.3.1.6. Разкриване на ЦНСТ за деца с увреждания в град Ловеч, за настаняване на децата с увреждания от община Ловеч, изведени от институции. Планиран капацитет – 15 деца с увреждания, деца в риск и изведени от институции; година на разкриване – 2012 година.

Конкретна цел 2.4. Да се намали броя и капацитета на специализираните институции за деца в област Ловеч (от 4 СИ с общ капацитет 195 през 2009 г. и 145 през 2010 г. до 2 СИ, с капацитет 35-40 през 2015 г.) и разкриване на нови услуги, чрез:

- Мярка 2.4.1. Трансформиране, подготовка и поетапно закриване на 3 СИ за деца в област Ловеч до 2015 г.;
- Мярка 2.4.2. Трансформиране и закриване на ДДЛРГ „Парашкева Нейкова” – Ловеч и разкриване на нови услуги.

Мярка 2.4.1. Трансформиране, подготовка и поетапно закриване на 3 СИ за деца в област Ловеч до 2015 година.

При трансформирането се предвижда постепенното извеждане на децата и намаляване на капацитета на СИ и паралелното развитие на нови услуги на мястото на СИ. В резултат от този процес се подготвят условията за поетапно закриване на съответните специализирани институции.

Дейност 2.4.1.1. Трансформиране и закриване на ДДЛРГ с. Крушуна. Намалване на капацитета и разкриване на малки форми на резидентна грижа (ЦНСТ и/или защитено жилище) за оставащите 20 деца в среда близка до семейната.

Дейност 2.4.1.2. Трансформиране и поетапна подготовка за закриване на ДДФУ – гр. Луковит. Намалване на капацитета с извеждане на деца в семейна среда, приемни семейства или в краен случай в ЦНСТ. Поетапно намалване на капацитета на дома и подготовка за закриване след 2015 г. съгласно одобрения план за закриване.

Дейност 2.4.1.3. Трансформиране и поетапна подготовка за закриване на ДМСГД – гр. Тетевен. Планиране разкриването на алтернативни социални услуги.

Мярка 2.4.2. Трансформиране и закриване на ДДЛРГ „Парашкева Нейкова” – Ловеч, поетапно намалване на местата и разкриване на нови услуги.

Дейност 2.4.2.1. Трансформиране и подготовка за закриване на ДДЛРГ „Парашкева Нейкова” – гр. Ловеч и разкриване на нови услуги, със специално внимание към развитието на децата, лишени от родителски грижи.

Закриването на институцията ще се извърши паралелно с предоставянето на пакет от нови услуги за децата, целящи подготовката им за самостоятелен живот или подкрепа в процеса на реинтеграция в биологичното или разширено семейство.

Дейност 2.4.2.2. Продължаване на дейността по предоставяне на седмична грижа – момчета и момичета – 2 групи по 12 деца на възраст от 7 до 18 години (в сградата на дома).

Дейност 2.4.2.3. Продължаване на дейността по предоставяне на дневна грижа – 15 деца от 7 до 18 години (в сградата на дома).

Конкретна цел 2.5. Подпомагане интеграцията на младежите, напускащи специализирани институции, чрез:

- Мярка 2.5.1. Програми за изграждане на социални умения на децата, настанени в СИ.
- Мярка 2.5.2. Разкриване на преходни и наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ;
- Мярка 2.5.3. Изграждане на защитени жилища за извеждане от СИ на младежи с увреждания;
- Мярка 2.5.4. Програми за социална и трудова интеграция на младежите от СИ.

Мярка 2.5.1. Програми за изграждане на социални умения на децата, настанени в СИ.

Дейност 2.5.1.1. Развиване на програми във всички СИ за изграждане на социални умения на настанените деца и младежи и подготовка за самостоятелен живот след напускане на институцията. Програмите се изпълняват съвместно от ЦОП и СИ с подкрепата на училищата и ОЗД.

Дейност 2.5.1.2. Предоставяне на защитено жилищно пространство за младежи на възраст 16-18 години – две къщички в двора на ДДЛРГ „Парашкева Нейкова” Ловеч, където младежите, с подкрепата на специалистите, се подготвят за самостоятелен живот след напускане на институцията; капацитет общо 8 места.

Мярка 2.5.2. Разкриване на преходни и наблюдавани жилища за адаптация към самостоятелен живот на младежи, напускащи СИ.

Преходните жилища са необходими в подкрепа на децата, на които предстои да напуснат СИ за изграждане на умения и навици за самостоятелен живот. Наблюдаваните жилища са услуга в

общността за оказване на подкрепа и консултиране на лица, навършили 18 години, които напускат специализирани институции. Продължителността на услугите в преходните и наблюдаваните жилища ще бъде синхронизирана с плановете за трансформиране/закриване на СИ в област Ловеч и извеждане на децата от тях (*мярка 2.1.1.*). След този етап изградените преходни и наблюдавани жилища могат да бъдат трансформирани в защитени жилища за хора с увреждания или за хора с психични разстройства, или в центрове за спешно настаняване, в зависимост от идентифицираните потребности в областта.

Дейност 2.5.2.1. Разкриване на Наблюдавано жилище за младежи в риск в град Ловеч за младежи напускащи институции. Капацитет – 4 места; година на разкриване – януари 2011 г.

Мярка 2.5.3. Изграждане на защитени жилища за извеждане от СИ на младежи с увреждания.

Тази мярка предвижда развитието на услуги в общността от резидентен тип за деца и младежи, за които не е възможно да бъде осигурена семейна среда и продължаване на функционирането на действащите.

Дейност 2.5.3.1. Продължаване на дейността на ЦНСТ – с. Гложене за младежи с увреждания, изведени от институции; капацитет – 12 места.

Дейност 2.5.3.2. Продължаване дейността на Защитено жилище с. Дълбок дол – капацитет за 2011 г. 6 места, с възможност при необходимост да се разшири до 10 места.

Мярка 2.5.4. Програми за социална и трудова интеграция на младежите, напуснали СИ.

Дейност 2.5.4.1. Предоставяне на подкрепа към младежите, напуснали СИ – информиране, предоставяне на консултации, съдействие и посредничество за намиране на работа и самостоятелно жилище, както и съдействие при кризисни ситуации. Дейностите ще се осъществяват от ЦОП и общините като се намалява интензивността, пропорционално на нарастващата самостоятелност на младежите.

Дейност 2.5.4.2. Програми за професионална квалификация на младежите, напуснали СИ - включване в курсове за професионална квалификация към Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), и/или по проекти, подкрепени от Оперативната програма за развитие на човешките ресурси и Националните програми за заетост (*посочени по-подробно в направление 3*).

Дейност 2.5.4.3. Прилагане на общински и национални мерки за осигуряване на достъп до заетост за младежите, напуснали СИ – стимулиране на работодателите, програми за субсидирани работни места и др.

Дейност 2.5.4.4. Прилагане на общински мерки в подкрепа на младежите, напуснали СИ, за осигуряване на жилище (като настаняване под наем в общинско жилище, подкрепа чрез лимитиран във времето субсидиран наем и др.).

Планирани социални услуги и мерки в област Ловеч. Приоритетно направление 2: Деинституционализация на грижите за деца

№ 2	Услуга, вид Деинсти- туционализация	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
1-6 /от Напр .1/	Дейности към ЦОП – посочени в таблица по Направление 1	Деца, отглеждани в специализирани институции и изоставени деца Деца и семейства в риск Деца в риск от изоставяне	Всички общини от областта	155	210	Развиване на Приемна грижа на областно ниво, Осигуряване на семейна среда за деца, лишени от родителска грижа; реинтеграция в се- мейството, превенция на изоставяне	Ловеч Троян Тетевен	Налични и нови за планиране през 2011- 2012 г.
22	ДМСГД Тетевен	Изоставени новородени деца, 2010: капацитет 100	Всички общини от областта	50	0	Трансформиране; постепенно нама- ляване на капацитета с 50% (% за първата година) и постепенно закриване чрез договаряне с МЗ	Тетевен	Налична за трансформиране - съвместно с МЗ и МТСП
23	ДДЛРГ «Парашкева Нейкова» (ДДД)	За деца лишени от родителска грижа (2010 г.: капацитет 30)	Ловеч	30	0	Постепенно извеждане на децата – реинтеграция в семейна среда или в резидентна грижа семеен тип	Ловеч	Налична за закриване – планиран капацитет през 2011 – 30 места
24	ДДЛРГ „Митко Петков” с. Крушуна (ДДД)	Деца, настанени в СИ от 7 до 18 години (капацитет 2010 г. - 45)	Общини от областта	20	0	Трансформиране и поэтапно намаляване на капацитета	С.Крушуна	налична за закриване (2011 г. планиран капацитет от 20 места)
25	ЦНСТ (ДДД)	За извеждане на деца на възраст от 3 до 9 години, отглеждани в ДДЛРГ или в ДМСГД	Община Ловеч	10	10	Резидентна грижа семеен тип - Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната	Ловеч	Налична, планиран капацитет за 2011г. - 10 места
26	ЦНСТ (ДДД)	Деца на възраст от 9 до 16 години, изведени от СИ (ДДЛРГ) в резидентна грижа семеен тип	Община Ловеч	12	36	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната	Ловеч	Налична с 12 места, планиран капацитет след 2014 г. – 3*12=36 места
27	ЦНСТ (ДДД)	Деца, изведени от СИ в областта и извън област Ловеч	Община Тетевен	0	8	Предоставяне на подслон и ежедневни грижи за деца в среда, близка до семейната	Тетевен	Нова, за планиране до края на 2013 г.
28	ЦНСТ (ДДД)	Деца, изведени от СИ в областта и извън област Ловеч	Луковит	0	28	Постепенно извеждане на деца в резидентна грижа семеен тип	Луковит	Нова, планирана след 2011 г. капацитет 2*(12+2) по проект „Детство за всички“
29	ДДФУ–Дом за де- ца с физически увреждания (ДДД)	Деца и младежи с увреж- дания, настанени в СИ (2010: капацитет 70, заетост – 66)	От област Ловеч и от страната	70	20	Реформиране на грижата в СИ, по- степенно намаляване на капацитета	Луковит	Налична, за трансформиране и постепенно намаляване на капацитета
30	Оборотни	Деца, изведени от ДДЛРГ с.	Област Ловеч	0	НЖ -4 НЖ- 4	Краткосрочно настаняване на деца и	Летница	Нови за планиране

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№ 2	Услуга, вид Деинсти- туционализация	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
31	(наблюдавани) жилища 1, 2 (общинска дейност, ПЧП)	Крушуна				младежи от СИ в резидентна грижа семеен тип		след 2012 г.

4.3 Приоритетно направление 3: Социално включване на уязвими общности

Обща цел 3. Да се създадат условия за социално включване и интегриране на максимален брой хора от общностите в неравностойно положение, уязвимите групи и индивиди в област Ловеч.

Конкретна цел 3.1. Да се осигурят условия за пълноценен и достоен живот на хората с увреждания в семейна среда, чрез:

- Мярка 3.1.1. Развиване на Център за социална рехабилитация и интеграция на възрастни хора с увреждания
- Мярка 3.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства;
- Мярка 3.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.

Мярка 3.1.1. Развиване на Център за социална рехабилитация и интеграция на възрастни хора с увреждания

ЦСРИ осигуряват за хората с увреждания необходимата медицинска и социална рехабилитация, здравни грижи, информация и консултации. Освен това, семействата и близките, които полагат грижи за хора с увреждания ще получават в ЦСРИ специализирана подкрепа, информиране и консултиране (здравно, психологическо, социално, юридическо).

Дейност 3.1.1.1. Продължаване на дейността на ЦСРИ – Ловеч и разширяване за обслужване на по-широк кръг от рискови групи, надграждане на предоставяните услуги; използване на ЦСРИ като координационен механизъм при реализация на проекти по ОП РЧР и предоставяне на комплексно обслужване.

Дейност 3.1.1.2. Разширяване капацитета на ЦСРИ - Ловеч до 25 места до 2015 година.

Дейност 3.1.1.3. Разкриване на Център за обучение и подкрепа за трудова реализация на възрастни и хора с увреждания – планирана година на разкриване 2013. Подкрепа на възрастни лица за придобиване на квалификация и преквалификация с цел по-добра реализация на трудовия пазар.

Дейност 3.1.1.4. Разширяване на дейността на Дневния център за деца и възрастни с увреждания – Ловеч – създаване на възможности за предоставяне на трудотерапия на младежи с увреждания чрез разкриване на ателие за изработване на аксесоари и бижута; трудотерапия по готварство чрез публично-частно партньорство в кухненския блок.

Мярка 3.1.2. Разширяване на социалните услуги в домашна среда за подкрепа в ежедневието на хората с увреждания и техните семейства.

Спектърът на тези услуги обхваща както ежедневни дейности вкъщи (като помощ при хранене, обслужване, помощ за излизане и придвижване), така и предоставяне на дневни и почасови услуги извън дома (дневни центрове и алтернативни форми на заместваща грижа). В Стратегията се залагат разнообразни форми и възможности за избор. В съответствие с интересите и възможностите на хората с увреждания и техните близки потребителите ще могат да избират, например, между дневните центрове като самостоятелна услуга (в която се заплаща такса, но е включена и храна) и почасовата грижа в рамките на ЦСРИ (безплатна за клиентите услуга, в която обаче не се предоставя храна).

Дейност 3.1.2.1. Разширяване на обхвата на услугите, които предлагат домашни грижи за хора с увреждания във всички общини – домашен помощник, социален и личен асистент, (по-

подробно описани в Направление 4, мярка 4.1.2.), за което ще допринесе продължението на националните програми - ДП, СА, ЛА).

Дейност 3.1.2.2. Включване на допълнителни услуги към Домашния социален патронаж (подробно описани в Направление 4, мярка 4.1.1.) и по-пълно обхващане на хората с увреждания от малките населени места.

Дейност 3.1.2.3. Осигуряване на информация, съдействие и посредничество от страна на ДСП и общинска администрация за улесняване на достъпа до технически помощни средства и достъпна среда в дома по програмите на АХУ и Закона за хората с увреждания.

Дейност 3.1.2.4. Продължаване на дейността на Дневния център за възрастни с тежки психически заболявания - Ловеч (капацитет 30 места) за предоставяне на дневна и почасова грижа.

Дейност 3.1.2.5. Продължаване на дейността на Дневен център за лица с увреждания – гр. Тетевен, където се предоставя дневна и почасова грижа на възрастни лица с увреждания.

Дейност 3.1.2.6. Разкриване на Дневен център за пълнолетни лица - Летница за предоставяне на дневни и почасови услуги, рехабилитация и подкрепа на възрастни и лица с увреждания

Дейност 3.1.2.7. Разкриване на Дневен център за възрастни - Ябланица за предоставяне на дневни и почасови услуги, рехабилитация и подкрепа на възрастни и лица с увреждания

Мярка 3.1.3. Развиване на целеви общински политики/мерки за социално включване на хората с увреждания.

Дейност 3.1.3.1. Подобряване на инфраструктурата и осигуряване на достъпна среда в общественото пространство, културни и здравни центрове, училища и детски градини, предприятия и пр.

Дейност 3.1.3.2. Целеви мерки на Дирекциите Бюро по труда (ДБТ), общините и местни НПО за предоставяне на достъп до доходи, заетост, професионална квалификация, обучение и практически умения и др. за лицата с увреждания с право на работа.

Дейност 3.1.3.3. Прилагане на общински и национални мерки във всички общини за осигуряване на по-широки възможности за самостоятелен живот на хората с увреждания – обучение, жилище, доходи, достъп до услуги и подпомагане.

Дейност 3.1.3.4. Разработване и стартиране на нови форми на междусекторни и смесени социални услуги за активно включване на лицата с увреждания, основани на индивидуален подход и насочени към подобряване на личните умения на лицата от уязвимите групи:

- иновативни подходи за електронно включване на хора с увреждания;
- посреднически услуги от агенции/бюра за помощ и взаимопомощ;
- социални услуги за подкрепа на професионалното развитие на лица с увреждания, включително и подкрепа за трудова реализация на лица, полагащи грижи за зависими членове на семействата си.

Конкретна цел 3.2. Намаляване броя на хората с увреждания в специализирани институции чрез развитие на алтернативна резидентна грижа от семеен тип, чрез:

Мярка 3.2.1. Изграждане на алтернативни социални услуги от резидентен тип за хора с увреждания, които имат нужда от резидентна грижа в среда, близка до семейната.

Новите алтернативни социални услуги от резидентен тип включват защитени жилища (ЗЖ), преходни жилища и нови форми за малки групови домове с малък капацитет и гъвкави грижи, адаптирани към индивидуалните потребности на отделните клиенти, в съответствие със съвременните стандарти. Те ще предоставят подобрена резидентна грижа в среда, близка до семейната за хора с увреждания, които не са в състояние да живеят сами и имат нужда от резидентна услуга, както и за извеждане на част от настанените в СИ, които подлежат на извеждане в ЦНСТ или защитено жилище. Съответно подготовката за извеждане изисква изграждане на умения и навици за относителна самостоятелност, вкл. чрез временен престой в защитено жилище – пространство в рамките на дома, където се предвиждат допълнителни дейности в тази насока.

Дейност 3.2.2.1. Продължение на дейността на защитените жилища за хора с увреждания:

- 1 ЗЖ за младежи с умствени и физически увреждания в гр. Ловеч с капацитет 6 места
- 1 ЗЖ за възрастни с физически увреждания в гр. Ловеч с капацитет 8 места
- 1 ЗЖ за възрастни с тежки психически заболявания в гр. Ловеч с капацитет 8 места

Дейност 3.2.2.2. Разширяване на дейността на Защитено жилище в с. Дълбок дол чрез обслужване на по-широк кръг рискови групи; подобряване качеството на обслужване чрез включване на дейности за подобряване уменията на потребителите за самостоятелен живот. При необходимост увеличаване на капацитета от 6 на 12 места след 2012 година.

Дейност 3.2.2.3. Разкриване на ЦНСТ за лица с психични разстройства в община Тетевен – поради идентифицирана необходимост от предоставянето на този тип услуга, се предвижда да бъде разкрита през 2012 година с капацитет от 8 места.

Дейност 3.2.2.4. Продължаване на дейността на ЦНСТ – с.Гложене за предоставяне на качествена резидентна грижа на младежи с увреждания, напускащи СИ.

Конкретна цел 3.3. Осигуряване на достъп до развитие за етническите общности в неравностойно положение и уязвими групи, чрез:

- Мярка 3.3.1. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване в ромските общности;
- Мярка 3.3.2. Образование за възрастни. Мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора в ромските квартали);
- Мярка 3.3.3. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Мярка 3.3.1. Назначаване на здравни медиатори за подобряване на достъпа до здравеопазване във високо рисковите ромски общности.

Мярката ще има положителен ефект в общините с висока концентрация на малцинства, които живеят в обособени общности. Здравните медиатори изпълняват специфични задачи за достъп до информиране, консултиране и посредничество за достъп до здравни грижи. Същевременно е необходимо да се развие техния потенциал за популяризиране на методите за семейно планиране, както и включване в работата по превенция на изоставянето и negliжирането на деца от ромската общност.

Дейност 3.3.2.1. Подбор и назначаване на здравни медиатори в общините с компактни ромски квартали – продължаване на дейностите на здравния медиатор в община Ловеч и назначаване на минимум 2 нови здравни медиатори в областта.

Дейност 3.3.2.2. Осигуряване на базисно обучение на здравните медиатори, последващи консултации, обучение чрез практика и супервизия.

Дейност 3.3.2.3. Популяризиране на съвременните методи за семейно планиране, активна работа с младите хора от ромските общности с цел превенция на ранни и нежелани бременности при малолетни и непълнолетни момичата.

Дейност 3.3.2.4. Предоставяне на здравни, посреднически услуги и консултации от здравните медиатори; включване в работата на ЦОП със семейства в риск по места за превенция на изоставянето и negliжирането на децата.

Дейност 3.3.2.4. Активно съдействие от страна на здравните медиатори за пълен обхват на децата от уязвимите общности в задължителните мерки за имунизация. Здравните медиатори се подпомагат от личните лекари, РЦЗ, болници.

Мярка 3.3.2. Образование за възрастни - мерки за реинтеграция в образованието на неграмотните и пълнолетните с ниско образование (със специален фокус към отпадналите от училище млади хора в ромските квартали).

Мерките предвиждат развитие на специални образователни програми за възрастни за ограмотяване на неграмотни пълнолетни хора, включително за образование на пълнолетни млади хора с незавършена степен (без диплома) на основно или средно образование. Такива програми се инициират от НПО, училищни настоятелства, общини и се изпълняват в тясно партньорство със специфичен принос на всеки участник, както следва:

- училището извършва образователните дейности, организира и провежда полагането на изпити за образователна степен;
- РИО на МОМН предоставя учебните програми и оказва методическа помощ;
- местните НПО мотивират участниците и осигуряват посещаемост на учебните занятия;
- общините оказват съдействие за изпълнението на програмите и при нужда предоставят помещения;
- доставчиците на социални услуги в общността предоставят подкрепа на процеса и съдействат за мотивиране на целевите участници.

Дейност 3.3.3.1. Образователно-социални услуги за ограмотяване на неграмотни младежи и пълнолетни, изпълнявани от училища, НПО, читалища, училищни настоятелства, с финансиране на проектен принцип.

Дейност 3.3.3.2. Образователни програми за младежи/възрастни за покриване на образователна степен чрез подготовка и полагане на изпити като частни ученици, които да се изпълняват от училищата с посредничество и подкрепа от местни НПО и Центровете за развитие на общностите.

Дейност 3.3.3.2. Обмяна на добри практики между общинските администрации с цел разпространяване на успешния опит на община Тетевен по отношение на програми за ограмотяване на възрастни лица

Мярка 3.3.3. Обхващане с хоризонтални мерки и целеви инициативи за социално включване на безработни, насочени към достъп до професионална квалификация, заетост и доходи.

Дейност 3.3.4.1. Включване в програми и мерки на ДБТ; инициране и изпълнение на проекти за професионална квалификация и заетост, финансирани по действащите национални програми за заетост и ОП РЧР.

Дейност 3.3.4.2. Подкрепа за достъп до заетост и квалификация от ромски трудови посредници към Дирекциите “Бюро по труда” в областта (продължаване на дейността на 2 действащи трудови медиатори и назначаване на 2 нови).

Дейност 3.3.4.3. Провеждане на мотивационни курсове, консултиране и оказване на подкрепа за реализацията на трудовия пазар – предимно към млади хора и семейства с деца в риск от ромската общност. Дейностите се изпълняват от четирите Дирекции Бюро по труда в областта и по проекти на НПО.

Конкретна цел 3.4. Създаване на условия за реинтеграция на рискови общности, индивиди и уязвими групи с рисково поведение, чрез:

- Мярка 3.4.1. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни;
- Мярка 3.4.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Мярка 3.4.1. Развиване на услуги за превенция на рисково и зависимо поведение, насочени към младежи и възрастни.

Дейност 3.4.1.1. Дейности по превенция на ЦОП и ЦСРИ – информирание и консултиране, които ще подпомогнат приобщаването на застрашените групи към обществото като цяло. Работата предимно ще бъде подкрепяща и консултативна, свързана с нуждите на отделните потребители и на семействата в общността.

Дейност 3.4.1.2. Включване на родителите и семействата в смесени социално-образователни услуги и кампании за превенция на домашно насилие, трафик на хора, зависимости и рисково поведение, изпълнявани от училища, училищни настоятелства и НПО.

Мярка 3.4.2. Услуги за реинтеграция на лица със зависимости и проблемно поведение.

Тези услуги имат за цел да свържат младежите и лицата от уязвимите групи с подходящи социални, образователни, здравни, информационно-консултантски и други дейности в зависимост от техните нужди и проблеми. Тези услуги са своеобразен диспечерски пункт към други услуги и нуждата от тях се поражда от факта, че един от проблемите на младежите и лицата от уязвимите групи е социална изолация, ниска социална компетентност или незнанието/ неумението да се обърнат към подходяща институция или специалист, които да им помогнат в решението на проблемна ситуация.

Дейност 3.4.2.1. Продължаване на дейностите на Центъра за временно настаняване, с. Дълбок дол, като се разшири териториалния обхват и се предоставят услуги на жители от цялата област; разширяване на целевата група – предоставяне на краткосрочна услуга за лица в риск, лица със зависимости, бездомни и др. - осигуряване на подслон, храна, социални консултации, арт-терапия.

Дейност 3.4.2.2. Услуги за хора в пробация – консултиране, подкрепа за реинтеграция, курсове за професионална квалификация, които се изпълняват съвместно от ДБТ, ЦОП, ДСП.

Дейност 3.4.2.3. Развиване на услуги за подкрепа на лица със зависимости и проблемно поведение в ЦОП.

Услугите ще бъдат насочени към: млади хора в риск на възраст 18-35 и лица на възраст 35-65 години, както следва: млади хора, след престой в специализирани институции, младежи и лица над 35 години, преодолели сериозен здравословен проблем, психическа или физическа травма, преодолели зависимости, след периода на лечение, жертви на домашно насилие или трафик, дълготрайно безработни лица, хора с вируса на ХИВ и СПИН.

Дейностите ще включват:

- развиване на умения за самостоятелен живот и превенция на рисково поведение;
- психологическо консултиране, семейно консултиране, медиация, рехабилитация,
- младежки информационно-консултантски и обучителни услуги,
- обучителни услуги, свързани с повишаване на квалификацията, преквалификация, кариерно консултиране и посредничество за намиране на работа.

Планирани социални услуги, мерки и интервенции в област Ловеч – Приоритетно направление 3: Социално включване на общности в неравностойно положение и уязвими групи

№	Услуга, вид Социално включване	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
32	ЦСРИ (ДДД)	Възрастни и хора с увреждания	Община Ловеч	15	25	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически; умения за самостоятелност;	Гр. Ловеч	Налична, за раширяване
33	ЦСРИ (ДДД)	Възрастни и хора с увреждания	Община Луковит	0	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически; умения за самостоятелност;	Гр. Луковит	Нова, за разкриване с капацитет 2*20 места
34	ЦСРИ (ДДД)	Възрастни и хора с увреждания	Община Тетевен	0	40	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически; умения за самостоятелност;	Гр. Тетевен	Нова, за разкриване през 2013 г. с капацитет 40 места
35	ЦСРИ (ДДД)	Възрастни и хора с увреждания	Община Ябланица	0	20	Медицинска и социална рехабилитация, консултации – социални, правни, здравни, психологически; умения за самостоятелност;	Гр. Ябланица	Нова, за разкриване след 2013 г. с капацитет 20 места
36	Център за обучение и подкрепа (ДДД)	Възрастни лица без квалификация, лица с увреждания	Община Ловеч	0	40	Подкрепа за квалификация и преквалификация на възрастни лица и лица с увреждания	Гр. Ловеч	Нова, за планиране – старт през 2013 г.
37	Здравни медиатори Общинска дейност, подкрепяна от МЗ	Уязвими групи от компактни ромски общности: - бременни - възрастни хора - хронично болни	Община Ловеч (2)	2	9	Посредничество за достъп до здравни услуги в ромските общности, Профилактика	Община Ловеч; други общини от област Ловеч	Назначен е здравен медиатор във Ловеч; За назначаване – поне 3 в други общини от 2011 г.
38	Дневен център за деца и възрастни с увреждания - ДЦДВУ (ДДД)	Деца и възрастни с увреждания (заетост 2009 – 46)	Община Ловеч	46	46	Консултиране, дневна грижа, рехабилитация, логопедична помощ, информирание, обучение, медицински грижи, трудотерапия, евентуално съботно-неделна грижа при необходимост	Гр. Ловеч	Налична, планиран капацитет за 2011 г. – 46 места
39	Дневен център за възрастни с тежки психически заболявания (ДДД)	Възрастни с тежки психически заболявания, (капацитет 30 места)	Община Ловеч	30	30	Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Гр. Ловеч	Налична, планиран капацитет за 2011 г. – 30 места

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№ 3	Услуга, вид Социално включване	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
40	Дневен център за възрастни и хора с увреждания	Възрастни и лица с увреждания	Община Летница	0		Дневна и почасова грижа за пълнолетни лица, нуждаещи се от частична подкрепа в ежедневието	Гр. Летница	Нова, за планиране през 2012 г.
41	Дневен център за възрастни с увреждания	Възрастни с увреждания	Община Тетевен	32	32	Дневна и почасова грижа за лица с увреждания	Гр. Тетевен	Налична, с планиран ка- пацитет за 2011 г. – 32 места
42	Защитено жилище за младежи	Младежи с умствени и физически увреждания	Община Ловеч	6	6	Защитено жилище за резидентна грижа в среда, близка до семейната	Гр. Ловеч	Налична, капацитет за 2010 г. – 6 лица
43	Защитено жилище (ДДД)	Възрастни с физически увреждания	Община Ловеч	8	8	Резидентна грижа в среда, близка до семейната	Гр. Ловеч	Налична, капацитет за 2010 г. – 8 лица
44	Защитено жилище (ДДД)	Възрастни хора с тежки психически заболявания	Община Ловеч, областта	8	8	Резидентна грижа – нужда от постоянна 24-часова супервизия и подкрепа	Гр. Ловеч	Налична, капацитет 2010 г. – 8 лица
45	Защитено жилище (ДДД)	Различни рискови групи	От цялата област	6	12	Разширяване на дейността за обслужване на широк кръг рискови групи	С. Дълбок дол	Налична, капацитет 2010 г. -6 лица
46	Защитено жилище	Възрастни с физически увреждания	Община Луковит	9	9	Резидентна грижа в среда, близка до семейната	Гр. Луковит	Налична, капацитет 2010 г. – 9 лица
47	ЦНСТ Тетевен	Възрастни с психични разстройства	Община Тетевен	0	8	24 часова постоянна грижа	Гр. Тетевен	нова за планиране през 2012 г.
48	ЦНСТ Гложене	Младежи с увреждания от СИ	Община Тетевен, областта	12	12	24 часова постоянна грижа	С.Гложене	Налична, за запълване на капацитета
49	ЦВН		Община Тетевен	0	12		Гр. Тетевен	Нова, за планиране след 2013 г.
50	Програми за професионално обучение	Младежи, напуснали СИ; лица от семейства в риск, трайно безработни, лица в пробация, лица със зависи- мости или с проблемно поведение	Всички общини в областта			Включване в квалификационни курсове; посредничество за осигуряване на заетост; Подкрепа за реинтеграция, преодоляване на бедност и социално изключване	ДБТ Ловеч, ДБТ Луковит, ДБТ Тетевен, ДБТ Троян	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
51	Трудови медиатори	продължително безработни от компактни ромски общности, необразовани мла- ди хора, майки с деца и др.	Всички общини в областта	0	3	Посредничество за улесняване на достъп до пазара на труда.	ДБТ Ловеч, ДБТ Луковит, ДБТ Тетевен, ДБТ Троян	Разширяване на наличните мерки и политиките на АЗ
52	Личен асистент	лица с трайни увреждания, с	Област Ловеч			Осигуряване на грижи в семейна	Във всички	за разширяване

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№	Услуга, вид Социално включване	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местополо- жение	Статус - налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
53 54	Социален асистент Домашен помощник (ОП РЧР)	тежки здравословни състояния, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами				среда на хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, както и предоставяне на алтернативен избор за професионално развитие на семейства, в които има лице с трайно увреждане. Предотвратяване на преждевремен- ната институционализация	общини от областта	

4.4 Приоритетно направление 4: Грижа за старите хора

Обща цел 4. Подобряване качеството на живота на старите хора в максимално голям брой населени места в областта.

Приоритет в планирането на грижите за стари хора са услугите в общността, които им предоставят подкрепа на място и в домашна среда. Този подход осигурява по-дълготрайни възможности за старите хора да живеят в своя дом и да избягнат или поне да “отдалечат” във времето необходимостта от резидентна грижа.

Конкретна цел 4.1. Разширяване на мрежата от услуги в общността за осигуряване на условия за спокоен и достоен живот на старите хора в домашна среда, чрез:

- Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на малките изолирани населени места в област Ловеч;
- Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда – домашен помощник, социален асистент, личен асистент с увеличен капацитет;
- Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Мярка 4.1.1. Развиване на функциите и дейностите на домашния социален патронаж и развитие на мобилни услуги за обхващане на изолираните населени места в област Ловеч.

Поради своя характер на мобилна услуга, която стига до домовете на своите клиенти, Домашният социален патронаж има потенциала да изгради широка мрежа от услуги за подкрепа в ежедневието за стари хора, живеещи в семейна среда. Тези дейности традиционно се приемат изключително добре от възрастните и самотни хора. Общините постепенно да разширяват обхвата на дейностите на домашния социален патронаж, с тенденция да решават значително по-голям кръг проблеми на старите хора и хората с увреждания, като им осигуряват подкрепа в ежедневието и по този начин се предотвратява институционализацията.

Дейност 4.1.1.1. Развитие на Домашните социални патронажи в 8 общини в област Ловеч. Разширеният списък на дейности на патронажите включва:

- Предоставяне на храна по домовете и хранене – извършва се в момента от всички патронажи;
- Помощ при поддържане на лична хигиена, медицински услуги и манипулации;
- Помощ в домакинството, подкрепа за поддържане на жилището – почистване, помощ за дребни битови услуги и ремонти.
- Съдействие за пазаруване, плащане на сметки, осигуряване на технически помощни средства;
- Съдействие за достъп до здравни и социални услуги – придружаване, помощ при транспортиране, информиране за здравни услуги.

Дейност 4.1.1.2. Разширяване на капацитета и териториалния обхват на домашните социални патронажи:

- Разширяване капацитета на Домашен социален патронаж в гр. Ловеч до 300 потребители до 2015 година, разширяване на териториалното покритие и обхващане на по-широк кръг рискови групи

- Разширяване на териториалното покритие на Домашен социален патронаж в гр. Троян и обхващане на по-голям брой потребители в селата от общината, както и покриване на по-голям брой села.
- Разширяване капацитета и териториалното покритие на Домашен социален патронаж в гр. Тетевен; увеличаване на броя на потребителите от 150 до 180 в рамките на периода 2011-2015 г.
- Разширяване капацитета и териториалното покритие на Домашен социален патронаж в гр. Летница, разширяване на предлаганите услуги и покриване на нуждите на по-широк кръг рискови групи.

Дейност 4.1.1.3. Продължаване функционирането на обществени трапезарии в общините от област Ловеч и разкриване на нови.

- Разкриване на Обществена трапезария в град Тетевен до 2012 година
- Продължаване дейността на Обществена трапезария в град Летница
- Продължаване дейността на Обществена трапезария в град Априлци като общинска дейност
- Продължаване дейността на Обществена трапезария в град Троян като общинска дейност с капацитет 70 лица.

Дейност 4.1.1.3. Продължаване функционирането на Клубовете на пенсионера в общините и малките населени места от област Ловеч, осигуряване на възможности за социален живот, осмисляне на свободното време, взаимопомощ и подкрепа.

Дейност 4.1.1.4. Продължаване функционирането на Клубовете на инвалида в общините от област Ловеч, осигуряване на възможности за социален живот, осмисляне на свободното време, взаимопомощ и подкрепа.

Дейност 4.1.1.5. Общински мерки за осигуряване на достъп до административни услуги и социална подкрепа, които включват:

- посредничество от общинските служители и кметските наместници при необходимост от обслужване от други институции и държавни служби извън общината,
- консултиране и съвети за правата и възможностите;
- техническа помощ от страна на общинските служители и кметските наместници при подготовка на документи и молби;
- помощ при транспортиране на стари хора с увреждания за подаване на заявления, молби, издаване на документи;
- транспортиране при възможност на административни служители на място при трудно подвижни стари хора и лица с увреждания.

Мярка 4.1.2. Разширяване на услугите в домашна среда - домашен помощник, социален асистент, личен асистент.

Тези услуги осигуряват домашни грижи, помощ в домакинството, обслужване, помощ за излизане и придвижване и др. услуги за стари хора, които им позволяват по-дълго да живеят в своя дом и в семейна среда. Те са сериозна предпоставка за предотвратяване институционализацията на лица с проблеми в самообслужването. Неблагоприятните демографски тенденции в областта и идентифицираните потребности на рисковите групи

изискват осигуряване на устойчивост на този тип услуги, които се приемат изключително добре от потребителите. Самотно живеещите възрастни хора са една от най-многобройните групи лица, които могат да се възползват от тези услуги. Дейностите ще бъдат осъществявани от общините и доставчици на социални услуги

Дейност 4.1.2.1. Осигуряване на услугата Домашен помощник по национални, европейски или други донорски програми във всички общини на област Ловеч; увеличаване на капацитета и обхващане на потребители от по-голям брой населени места.

Дейност 4.1.2.2. Осигуряване на услугите Социален и Личен асистент по национални, европейски или други донорски програми във всички общини на област Ловеч, увеличаване на капацитета и обхващане на потребители от по-голям брой населени места.

Мярка 4.1.3. Осигуряване на дневна грижа, заместваща грижа и почасови услуги в общността за стари хора.

Дневните центрове са основната форма на социална услуга в общността, предлагаща храна, дневна грижа и възможности за общуване. Освен тях, клубовете на пенсионера и други форми на услуги също осигуряват за старите хора възможности за разнообразяване на ежедневието, общуване, споделяне на придобит опит, възможности за осмисляне на живота и достойни старини. През периода на изпълнение на Стратегията ще се положат целеви усилия за подобряване на услугите в общността за дневна грижа – повече гъвкавост, адаптиране към индивидуалните потребности на всеки човек, предоставяне на възможности за избор на пакетни услуги от старите хора по отношение както на честотата на посещаемост, така и на видовете ползвани услуги.

Дейност 4.1.3.1. Продължаване на дейността на Дневен център за стари хора в град Угърчин .

Дейност 4.1.3.2. Разкриване на 3 нови Дневни центъра за възрастни лица в общините Априлци, Летница и Ябланица, с общ капацитет 80 места.

Дейност 4.1.3.3. Създаване на Център за временно настаняване към Дом за стари хора – Тетевен като самостоятелна услуга (*планиран към Мярка 4.2.2.*). Развиване на алтернативни нови форми на краткосрочна заместваща грижа за стари хора и хора с увреждания (за период на отсъствие на близките) – предоставяне на заместваща грижа в домашна среда или краткосрочно настаняване в резидентна грижа от семеен тип.

Конкретна цел 4.2. Осигуряване на широк достъп на старите хора до качествена резидентна грижа чрез:

- Мярка 4.2.1. Подобряване на условията и качеството на грижите за старите хора в съществуващите специализирани институции за стари хора на територията на област Ловеч
- Мярка 4.2.2. Разкриване на нови социални услуги от резидентен тип за предоставяне на качествена грижа за нуждаещите се стари хора

Мярка 4.2.1. Подобряване на грижите в специализирани институции за стари хора, подобряване на условията и качеството на живот

Тежката демографска ситуация в областта е причина за нарастващия брой на самотни стари хора, които не са в състояние да водят самостоятелен живот, но няма възможност да бъдат обгрижвани от близки или в общността. Това налага да се създадат условия за качествени грижи за тях в рамките на съществуващите специализирани институции и изграждане на нови, с цел увеличаване на капацитета на областно ниво.

Дейност 4.2.1.1. Продължаване на дейността на Дома за възрастни с физически увреждания в с. Сливек и подобряване на качеството на предоставяните услуги:

- Подобряване на материалната база чрез извършване на планирани годишни ремонти
- Повишаване квалификацията на персонала чрез ежегодни обучения

Дейност 4.2.1.2. Продължаване и подобряване на резидентната грижа в Дома за стари хора „Върбовка” – Ловеч

- Подобряване на материалната база чрез извършване на планирани годишни ремонти
- Повишаване квалификацията на персонала чрез ежегодни обучения

Дейност 4.2.1.3. Продължаване на дейността в Дома за стари хора „Ганка и Георги Събчеви” в гр. Априлци (с капацитет 30) с фокус предоставяне на качествени грижи за старите хора;

Дейност 4.2.1.4. Разкриване на Дом за стари хора в Община Троян – с. Добродан, с планиран капацитет 28 места (без отделение за лежачи); планирана година на разкриване – края на 2011 година.

Дейност 4.2.1.5. Разкриване на Дом за възрастни хора в Община Летница с планиран капацитет до 30 потребители; планирана година на разкриване – 2011 година.

Мярка 4.2.2. Разкриване на алтернативни резидентни услуги и нови малки домове за опгрижване на стари хора в среда, близка до домашната.

Планирани са малки домове от семеен тип с малък капацитет и подобрена среда за стари хора с ниски доходи, които не са в състояние да живеят сами. Освен битовите и здравните грижи тук е необходимо да се предоставят и възможности за повече самостоятелност на живеещите в дома – домашен интериор, възможности да си готвят и да се грижат за себе си. Предвижда се да се осигурят повече социални дейности и възможности за общуване – както с близките на настанените, така и създаване на нови контакти с хората от населеното място, с клубове на пенсионера и др., където е разположен малкият групов дом.

Дейност 4.2.2.1. Разкриване на Дом за стари хора в гр. Тетевен за удовлетворяване на потребностите на нарастващия брой самотни възрастни хора, които имат нужда от непрекъсната подкрепа и грижи. Планиран капацитет – 2 групи по 12 места

Дейност 4.2.2.2. Провеждане на общински политики за стимулиране на частната инициатива при разкриването на модерни частни домове за стари хора в област Ловеч. Частните домове ще предоставят качествена резидентна грижа за стари хора, включително и за жители от други области от страната, като осигуряват работни места за жителите от общините.

Дейност 4.2.2.4. Разкриване на медико-социалната услуга Хоспис в област Ловеч. Подготовка за изграждане и стартиране на Хоспис в гр. Тетевен през 2014-2015 година.

Планирани социални услуги, мерки и интервенции в област Ловеч – Приоритетно направление 4: Грижи за старите хора

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус – налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
от Направл. 3	Дейности към Дневните центрове за лица с увреждания – Напр 3	Обслужват и Стари хора с различни увреждания, живеещи в семейна среда	Област Ловеч			Дневни и почасови грижи Медицинска и социална рехабилитация	Област Ловеч	Налични и нови за планиране
55	Личен асистент услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или стари хора с трайни увреждания, или с тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Всички общини от Област Ловеч			Осигуряване на грижи в семейна среда на старите хора, нуждаещи се от постоянно обгрижване в ежедневието си, като успоредно се осигурява заетост на лицето от семейството, което го обгрижва	Във всички общини от областта	за разширяване
56	Социален асистент – услуга в общността по нац. Програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, или в тежко здравословно състояние, които не могат или са много затруднени да се обслужват сами	Всички общини от Област Ловеч			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот и са в риск от зависимост от институционален тип грижи.	Във всички общини от областта	за разширяване
57	Домашен помощник – услуга в общността по национална програма	Лица с увреждания или Самотни стари хора с трайни увреждания, и/или в силно нарушено здравословно състояние, които не могат или са затруднени да се обслужват сами и да организират ежедневието си бит	Всички общини от Област Ловеч			Осигуряване на грижи в семейна среда на самотни стари хора, които поради различни ограничения от здравословен характер са изключени от социалния живот. Помощ при организирането на ежедневието битови потребности.	Във всички общини от областта	за разширяване
58	Домашен социален патронаж Общинска дейност	Самотно живеещи стари хора с увреждания и/или със затруднения в самообслужването, които имат нужда от грижа в семейна среда Самотно живеещи стари хора в отдалечени нас. места без достъп до услуги	Априлци Летница Ловеч Луковит Тетевен Троян Угърчин Ябланица	150	300 180	Мобилна услуга за обхващане на по-голям брой малки населени места; Разширяване на традиционните дейности на патронажа към обгрижване в дома, посредничество, помощ в домакинството и пр., според конкретните условия, ресурси и възможности на всяка отделна община.	Област Ловеч	Налична – разширяване на дейностите и капацитетите към малките населени места

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус – налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
4	Грижи за стари хора							
59	Клуб на пенсионера – общинска дейност	Пенсионери, които нямат сериозни здравословни проблеми и се обслужват сами	Всички населени места в областта			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консултиране – социално, здравно, правно	В 60% от всички населени места в областта	Налични и нови дейности
60	Клуб на инвалида – общинска дейност	Хора с увреждания	Всички общини на областта			Осигуряване на лични и социални контакти Информирание и консултиране – социално, здравно, правно	Всички общини в областта	Налични и нови дейности
61	Обществена трапезария – проектно финансиране	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др. Нужда в 80% от населените места в областта	Летница Тетевен			Осигуряване на топла храна през зимата	Летница Тетевен	Налична, за осигуряване на устойчивост на дейността
62	Обществена трапезария – общинска дейност	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, хора с увреждания с ниски доходи и др.	Априлци Троян	120 70	120 70	осигуряване на топла храна	Всички населени места в община Троян и община Априлци	Налична, разширяване на капацитета и териториалния обхват
63	Дневен център за стари хора (ДДД)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Угърчин	20	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Угърчин	Налична, планиран капацитет за 2010 г. 20 места
64	Дневен център за стари хора (ДДД)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Априлци	0	25	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Априлци	нова, планирана за разкриване след 2013 г.
65	Център за временно настаняване на стари хора	Самотно живеещи стари хора, които се нуждаят от временна подкрепа и резидентна грижа	Тетевен	0	20	Осигуряване на храна, лични и социални контакти, консултации	Тетевен	Нова, за разкриване през 2013 г.
66	Дом за възрастни с физически увреждания (ДДД)	Възрастни с тежки физически увреждания	Община Ловеч	40	40	24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	С. Сливек	Налична, капацитет за 2010 г 40 лица

Областна стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч 2011-2015 г.

№	Услуга, вид	Потребители		Капацитет		Съдържание – основни дейности, фокус на услугата	Местоположение	Статус – налична / нова (година за стартиране)
		Целеви групи	Териториален обхват	2011	2015			
4	Грижи за стари хора							
67	Дом за стари хора „Върбовка”	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Община Ловеч	30	30	24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	Ловеч	Налична, капацитет 2010 г. – 30 лица
68	Дом за стари хора „Ганка и Георги Събчеви”	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Априлци	30	30	24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	Априлци	Налична, капацитет 2010 г. – 30 лица
69	Дом за стари хора (ДДД)	Самотно живеещи стари хора; пенсионери с ниски доходи, които могат да се обслужват сами	Угърчин			24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	Угърчин	Налична, капацитет 2010 г. – 30 лица
70	Дом за стари хора (ДДД)	Стари хора със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	Община Троян	0	28	24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	С.Добродан	Нова, в процес на оборудване. В плана за разкриване след 2011 г.
71	Дом за възрастни хора (ДДД)	Възрастни със затруднения в самообслужването, които имат нужда от резидентна грижа	Община Летница	0	30	24 часова постоянна грижа; резидентна грижа мед. и соц. рехабилитация	Летница	Нова, планирана за разкриване след 2013 г.
72	Дом за стари хора (ДДД)	Стари хора със затруднения в самообслужването, с нужда от резидентна грижа	Община Тетевен	0	2x12	Резидентна грижа – нужда от постоянно 24-часово обгрижване	Тетевен	нова, планирана за разкриване до 2015 г.
73	Хоспис (ДДД)	Хора с тежки увреждания с чужда помощ – неподвижни, нуждаещи се от непрекъсната грижа	Община Тетевен	0		Медико-социална услуга Медицинска рехабилитация Резидентни грижи при мн.тежки случаи	Тетевен	Нова за планиране-2014/2015 г.

5 Система на мониторинг и оценка

5.1 Цели и задачи на мониторинга и оценката

Системата за мониторинг и оценка е ключов инструмент за развитие на политики и програми в социалната сфера и особено – за дългосрочни и комплексни интервенции като Областната стратегия за социалните услуги в област Ловеч. Резултатите от мониторинга и оценката са основа за актуализацията на стратегията по отношение на приоритетните направления и целите, както и за препланирането на оперативните задачи в хода на изпълнението.

Конкретните цели и задачи на системата за мониторинг и оценка са:

1. Да осигурява постоянен поток от актуална информация за развитието на социалната среда в област Ловеч, чрез:

- Наблюдение на промените в базовите индикатори за ситуацията;
- Обратна връзка от целевите групи и преките потребители за вида и качеството на предоставяните услуги и подкрепа;
- Обратна връзка от преките изпълнители на дейностите за трудностите в изпълнението на услугите, възможностите за усъвършенстване и нуждите от обучение и развитие на човешките ресурси.

2. Да обезпечи текущия мониторинг на изпълнението на дейностите по Стратегията на областно и общинско ниво, чрез:

- Събиране на информация за обема и преките резултати от осъществяваните дейности/ услуги;
- Пряко наблюдение на хода, методите и начините на текущото изпълнение на планираните дейности, както и на степента на изпълнение на времевия график на дейности и резултати;
- Анализ на резултатите от мониторинга в сравнение със заложените количествени и качествени индикатори в Плана за действие;
- Предоставяне на консултации и съвети на място на преките изпълнители на стратегията – общини, външните доставчици на услугите, свързани сектори и др. за подобряване на дейностите и качеството на социалните услуги.

3. Да се изработят комплексни оценки на ефекта и цялостното въздействие от изпълнението на Областната стратегия от гледна точка на целевите рискови групи. Оценката обхваща следните критерии:

- Релевантност – съответствието на целите и интервенцията спрямо реалните проблеми и конкретните потребности и възможности на рисковите групи;
- Ефикасността на изпълнените дейности и постигнатите преки резултати по отношение на обема на дейностите, спазването на времевия график, планираните / вложените ресурси;
- Ефективността – оценка на реалните ползи и ефекти за потребителите на услуги, както и на степента на обхващане на целените групи, индивиди и общности в риск от изпълнените дейности. Качеството на предоставените социални услуги се оценява през призмата на ефекта и ползите за потребителите при задоволяването на техните потребности - индивидуални и общи за рисковата група;

- **Въздействието** на Областната стратегия върху общия социален контекст, степен на постигане на дългосрочните цели, комплексна оценка на предизвиканите качествени промени в състоянието на социалната среда и рисковите групи;
- **Устойчивостта** на дейностите, резултатите и ползите за целевите групи и продължението им след времевата рамка на Стратегията.

4. Да осигури системното актуализиране на Областната стратегия, подобряването на политиките за социално включване и постоянното усъвършенстване на социалните услуги и мерки чрез:

- Предоставяне на конкретни препоръки за актуализиране на цялостната Стратегия по отношение на избраните приоритетни направления, дългосрочни и конкретни цели на интервенцията;
- Препоръки и текуща, актуална информация за оперативно препланиране на дейностите и следващите етапи от изпълнението на предвидените дейности – социални услуги и мерки;
- Системна обратна връзка от потребителите на услуги и препоръки за подобряване на вида и качеството на услугите в съответствие с реалните групови и индивидуални потребности;
- Консултации и методическа помощ за усъвършенстване и подобряване на качеството на социалните услуги по места;
- Идентифициране на добрите практики и научените уроци от осъществяването на Областната стратегия и мултиплициране на натрупания опит по места.

В съответствие с тези цели и задачи, изграждането и функционирането на цялостна Система за мониторинг и оценка дава реални, практически ползи за общините и структурите, които изпълняват Стратегията. Препоръките за промени, постоянният поток от информация и обратната връзка от целевите потребители на услугите, осигурен от Системата за мониторинг и оценка са задължително условие за ефективното изпълнение на Стратегията.

Основният подход е мониторингът и оценката **с участие**, който изисква включването и обратната връзка от всички участници в изпълнението на предоставянето на социалните услуги и носи допълнителни предимства за ефективността на мониторинга. Участието гарантира съпричастността и чувството за собственост на заинтересованите страни върху продуктите и резултатите от мониторинга и оценката и съответно – тяхната готовност и интерес от прилагането на препоръките на практика.

5.2 Логическа рамка и ключови индикатори за успех

В системата за мониторинг и оценка на Стратегията ще се следят два основни типа индикатори. **Базовите индикатори за ситуацията** описват общия социален контекст и представят настъпилите промени за рисковите групи в сравнение със стартовата “изходна точка” в състоянието им (2009-2010 г.). Тези индикатори осигуряват обективно измерване на реалната постигната промяна в социалния контекст през времевата рамка на Стратегията и дават възможност да се оцени обективно цялостния ефект и въздействие от изпълнението на Областната стратегия. Чрез **индикаторите за прогреса** се проследява напредъка в постигането на конкретните цели на Стратегията и се измерват преките резултати от интервенцията и осъществените дейности – социални услуги и мерки.

Постигането на набеязаните общи и конкретни цели в рамките на следващите пет години ще създаде условия за устойчиво подобряване на качеството на живота и жизнения стандарт на рисковите групи и общностите в неравностойно положение. Качествената промяна в

ситуацията ще бъде измервана чрез система от качествени и количествени индикатори, които показват напредъка в решаването на идентифицираните проблеми и разликите при сравнението на показателите за настоящия момент (2008-2010 г.) с данните към 2015 година.

Основните индикатори за промяната в системата на социалните услуги в област Ловеч, постигната в рамките на областната стратегия, са:

- Промяна в съотношението между предоставяните типове социални услуги чрез увеличаване на дела на услугите в общността и намаляване на услугите от институционален – съотношение 2:1 на ползвателите в полза на услугите в общността;
- Закрити /трансформирани специализирани институции за деца в област Ловеч с 75% намаление на капацитета;
- Увеличена степен на териториално обхващане на рисковите общности и индивиди от изолирани населени места върху 70% от населението на област Ловеч;
- Повишен капацитет за управление на социалните услуги на поне 40 представители на администрацията, дирекции социално подпомагане и поне 180 души персонал на доставчиците на услуги в област Ловеч;
- Осъществени поне 5 междуобщински социални услуги, обхващащи потребители от повече от 1 община;
- Инициирани и развити 3 смесени междусекторни услуги и/или мерки (проекти) за социално включване на уязвими общности и рискови групи.
- Повишена роля на гражданския сектор в управлението на социалните услуги като нови две НПО-та поемат отговорността на доставчик на социални услуги;

Ключовите качествени индикатори за успеха на осъществената интервенция по отношение на постигнатата промяна в ситуацията в област Ловеч и ползите за рисковите групи в резултат от петте години изпълнение на Стратегията са:

- Осигурена подкрепа за поне 25% от уязвимите семейства и деца в област Ловеч;
- Предотвратена институционализация на 80% от децата в риск, за които не се полагат адекватни грижи от биологичното семейство към 2015 г.;
- Предотвратяване на изоставянето на деца от семейства в риск в резултат от услугите за превенция в област Ловеч (постигнат процент на задържане на детето в семейството от общия брой деца в риск от изоставяне, обхванати в услуги за превенция);
- Намаление с 60 % на броя на децата, отглеждани в специализирани институции;
- Намаляване дела на децата, отпаднали преждевременно от училище под 1% от децата в училищна възраст;
- Подобрили условия за самостоятелен живот в домашна среда на 50% от хората с увреждания – потребители на услугите домашен социален патронаж, обществени трапезарии, домашен помощник, социален и личен асистент;
- Създаден местен капацитет за обхващане на поне 40% от децата с увреждания в рехабилитация или различни форми на заместваща дневна грижа;
- Развити и работещи поне 3 нови услуги за деца и семейства на територията на област Ловеч (като Центрове за обществена подкрепа, приемна грижа, център за ранна интервенция за деца с изоставане в развитието или увреждания, ранна превенция на изоставянето).

Измерването на напредъка по тези показатели ще покаже до каква степен изпълнението на Областната стратегия е допринесло за модернизацията на социалните услуги и политики за социално включване в област Ловеч в съответствие с националните приоритети за

деинституционализация, подкрепа на интегритета на семейства и общности и европейските ценности.

5.3 Изграждане на система за мониторинг и оценка на стратегията

Изграждането на цялостна функционираща система за мониторинг и оценка предполага комплекс от дейности, които се осъществяват на няколко етапа:

- създаване на структура и изграждане на екип;
- развитие на уменията и капацитета за мониторинг и оценка;
- осмисляне и конкретизиране на системата от индикатори;
- планиране и изпълнение на дейности за мониторинг и оценка;
- разпространение на заключенията от мониторинга и оценката и актуализиране на плановете и дейности в съответствие с направените препоръки.

5.3.1 Създаване на звено за мониторинг и оценка

Оперативното изпълнение на дейностите изисква да се обособи Звено за мониторинг и оценка (ЗМО) с ясни и конкретни задачи и отговорности, което да разполага и с относителна независимост от преките изпълнители на услугите и мерките за социално включване.

Структура:

ЗМО ще се създаде като структура в рамките на Областна администрация и ще работи в партньорство/в мрежа с РДСП и териториалните работни групи по общини. ЗМО може да се обособи с препоръка на Областния съвет за развитие в област Ловеч, решение и издаване на заповед на Областния управител. ЗМО може да бъде изградено към отдел “Административен контрол, регионално развитие и държавна собственост” на областна администрация. Експертите от областна администрация координират работата на ЗМО, участието и отговорностите на експертите от РДСП се съгласуват с ръководството на АСП.

Основният екип обхваща 5-6 души – от Областна управа, от РДСП и експерти от общински администрации. Участниците в основния екип на ЗМО работят по служебен или трудов договор в посочените институции и са натоварени с допълнителни конкретни задължения за координация на системата за мониторинг и оценка на Областната стратегия. Новите им задължения по мониторинга и оценката се включват в длъжностните характеристики, като се препланира работното им време с оглед поемането на новите отговорности.

Разширеният екип по мониторинг и оценка включва координаторите на Териториалните работни групи във всяка община от област Ловеч, представител на регионалното звено на ДАЗД (Ловеч), по 1 представител на ДСП или на отдел “Социална закрила” от всяка община, представители на НПО и доставчици на социални услуги.

Задачите и отговорностите на ЗМО се разпределят между двата екипа, както следва:

Основен екип:

- Координира цялостната дейност по мониторинг и оценка в област Ловеч;
- Планира дейностите за мониторинг и оценка – изработва и съгласува дългосрочните и годишните оперативни плановете за мониторинг и оценка на изпълнението на стратегията;
- Събира информация на областно ниво и систематизира данните / информацията, подадена от териториалните координатори по общини;
- Изработва общ годишен мониторингов доклад за изпълнението на Стратегията, който се представя за обсъждане и одобрение на Областния съвет за развитие;

- Заедно с разширения екип формулира ключовите мониторингови въпроси и въпросите, на които трябва да даде отговор междинната и крайната оценка;
- Заедно с разширения екип обсъжда заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка;
- Организира разпространението на резултатите от мониторинга и оценката и информира заинтересованите страни и обществеността за резултатите и препоръките.

Разширен екип:

- Участва в планирането на дейностите по мониторинг и оценка;
- Участва в дискусии за определяне на ключовите въпроси на мониторинга и оценката и представя коментари по докладите за мониторинг и оценка;
- Събира информация за базовите индикатори по общини;
- Събира и систематизира текуща информация за социалните услуги и дейности;
- Оказва съдействие и логистика за проучвания, оценки и други дейности, осъществявани от външни експерти или организации в съответната община;
- Организира дискусии по общини за обсъждане на заключенията и препоръките от докладите за мониторинг и оценка на изпълнението на Стратегията.

5.3.2 Планиране и изпълнение на дейностите за мониторинг и оценка

Планът за действие по прилагането на системата за мониторинг и оценка предвижда разработване и приемане на:

- (а) дългосрочни планове – първият период обхваща 2011-2012 г. и вторият период - 2013-2015 г.;
- (б) годишни оперативни планове за дейностите по мониторинг и оценка за всяка година от изпълнението на стратегията.

Дългосрочните и годишните планове за мониторинг и оценка се разработват от основния екип на ЗМО, съгласуват се с разширения екип и се внасят за приемане от Областния съвет за развитие като част от годишния отчет по изпълнението на Стратегията и оперативния план за действие през следващата година.

Задължителните дейности по мониторинг и оценка включват:

- Текущ мониторинг на дейностите – събиране на информация, посещения на място, доклади от мониторинговите посещения;
- Създаване и постоянно актуализиране на база данни на областно ниво с разбивка по общини, територии, теми, рискови групи и пр.;
- Актуализиране, систематизиране и анализ на данните за ключовите базови индикатори за ситуацията;
- Събиране на информация и анализ на индикаторите, разработване на годишен мониторингов доклад за цялостното изпълнение на Стратегията;
- Провеждане на междинна оценка на релевантността и ефективността на Стратегията - в края на третата година от външен екип от експерти. Заключенията и препоръките от Междинната оценка се използват при планирането на следващия тригодишен период от изпълнението на Стратегията;
- Финална оценка на ефективността и въздействието на Стратегията – провежда се в края на петата година от външен експертен екип. Заключенията и препоръките от оценката се

използват при стратегическото планиране за следващия планов период.
Разпространение на заключенията и препоръките от мониторинга и оценката;

- Разработване и внасяне на предложения за промени/подобрене в приоритетните направления, целите, дейностите на Стратегията.

В зависимост от наличните ресурси (експерти и допълнително финансиране) могат да се планират и **допълнителни дейности** на ЗМО като:

- тематични оценки, фокусирани върху едно или повече приоритетни направления или върху една или повече групи дейности;
- проучвания по специфични въпроси, необходими за стартиране на нови дейности и/или иновативни услуги по целите на Стратегията.

Раздел В: План за действие

6 Институционална рамка на изпълнението на стратегията

6.1 Отговорности и роли в изпълнението на стратегията

Ролите и задачите на общините и институциите на областно ниво, доставчиците на услуги и другите заинтересовани страни в изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги се определят от техните компетенции, идентифицираните потребности на групите в риск и планираните дейности за посрещането им.

6.1.1 Областен управител и Областен съвет за развитие

Областният управител отговаря за изпълнението на Областната стратегия за развитие на област Ловеч, с която е свързана Областната стратегия за развитие на социалните услуги като секторна политика в област Ловеч. Планирането на общи мерки на областно ниво и на съвместни дейности в няколко общини, прави фигурата на областния управител ключова за осигуряване на съответствие между националните и местните интереси и за координацията между специализираните териториални звена на централното държавно управление по отношение прилагането на секторните политики. При управление на регионалното развитие, областният управител има ясно определени отговорности и правомощия, които упражнява еднолично, чрез областната администрация или като председател на Областния съвет за развитие. Областният управител разполага със значителна оперативна самостоятелност и многопластови функции и се явява ключова координираща фигура между управленските нива (държавно – местно; централно – териториално), от една страна, и от друга – между секторните звена на централната изпълнителна власт.

Съгласно определените функции в рамковата нормативна уредба⁵, **областният управител** има следната роля и отговорности в изпълнението на настоящата стратегия:

- Внася проекта на Областната стратегия за развитие на социалните услуги за обсъждане, съгласуване и за приемане от Областния съвет за развитие;
- Координира работата на общините на територията на областта при разработването на общинските планове за развитие на социалните услуги;
- Координира работата на РДСП и кметовете на общини в изготвянето на годишен план за изпълнение на областната стратегия за развитие на социалните услуги.
- Внася за одобрение в Областния съвет за развитие годишния план за изпълнение на стратегията, изготвен съвместно от представители на всички общини от областта (обединени в координационен съвет) и ЗМО – Ловеч;
- Координира подготовката на проектни предложения за финансиране в съответствие с областната стратегия за развитие на социалните услуги;

⁵ Закон за администрацията и Устройствен правилник на областните администрации

- Съвместно с РДСП Ловеч подпомага развитието на услуги в общността на междуобщинско и областно ниво, насочени към подкрепа за интегритета на семейства и общности и предотвратяване на рискове, водещи към социално изключване и изолация на индивиди и групи; съдейства на общините за развитие на политики и услуги, насочени към намаляване на дела на хората, настанени в специализирани институции;
- Създава необходимите условия, координира, контролира и сътрудничи с всички заинтересовани страни, за да се повиши ефикасността на услугите и да се осигурят равни възможности на достъп на ползвателите до тях чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество.

Освен областния управител, еднолично и подпомаган от съответната специализирана администрация, функции във връзка с управлението на областното развитие има Областният съвет за развитие, който е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител.

Областният съвет за развитие на област Ловеч е колективен междуведомствен орган, председателстван от областния управител, който също носи определени отговорности за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта:

- Обсъжда и приема Областната стратегия за развитие на социалните услуги;
- Прави предложения за сключване на споразумения за сътрудничество между съседни общини за осъществяване на съвместни дейности в изпълнение на дейностите, заложен в стратегията;
- Отговаря за развитието на социалните и междусекторните услуги на територията на областта; оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Оценява инициативите на общините и на юридически лица с нестопанска цел, свързани със стратегията;
- Обсъжда и предлага инициативи и схеми за ресурсно осигуряване при изпълнението на областната стратегия за развитие, включително за финансиране на общински проекти;
- Приема годишната оценка за изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги, разглежда предложенията и одобрява годишен план за изпълнението ѝ на базата на заложените приоритети и цели на стратегията и на актуализираната оценка на нуждите на групите в риск.

Освен това, Областният съвет за развитие текущо получава информация за всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Съветът изслушва докладите на определените като ключови участници в изпълнението на стратегията за извършеното, за срещнатите трудности и проблеми, обсъжда представените предложения на общините за развитие на документа. По този начин ще се постигне успешно координиране на секторни политики, областни стратегии и общински планове и програми и ефективно използване на средствата по Оперативните програми.

6.1.2 РДСП и ДСП

Регионалните дирекции за социално подпомагане като териториални поделения на АСП в областните административни центрове провеждат държавната социална политика на ниво област, а Дирекциите "Социално подпомагане" на територията на всяка община по отношение на закрила на детето; рехабилитация и социална интеграция на хората с увреждания и проучване на потребностите на населението в областта и в общините от социални помощи и социални услуги.

Ролята на РДСП – Ловеч в изпълнението на Областната стратегия включва:

- Изготвя съвместно с общините годишен план за изпълнение на Областната стратегия за развитие на социални услуги;
- Поема оперативната и техническа координация на изпълнението на Стратегията с подкрепата на областна администрация и общините;
- Изготвя становища и прави предложения до АСП за откриване и закриване на социални услуги, в съответствие с планираните дейности в стратегията;
- Събира и актуализира база данни с резултатите от предоставяните социални услуги и следи за изпълнението на индикаторите за оценка на стратегията;
- Сътрудничи с областната и общинските администрации и с неправителствени организации при осъществяването на планираните дейности в стратегията;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация и системен контрол върху предоставянето на социалните услуги, планирани в стратегията;
- РДСП отговаря за подготовката на планове за закриване/трансформиране на СИ и тяхното изпълнение; РДСП носи отговорност за реформирането и реструктурирането на специализираните институции в област Ловеч;
- РДСП отговаря за създаването и дейността на работна група на областно ниво за консултиране и подкрепа на процеса на изготвяне на плановете;
- Управлява Регионалния център за развитие на човешките ресурси в област Ловеч;
- Осигурява методическа подкрепа на персонала на социалните услуги, планира програми за професионално развитие и квалификация.

Роля и отговорности на Дирекциите социално подпомагане:

ДСП – Ловеч, Луковит, Тетевен, Гряян (заедно с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето в останалите общини) носят отговорност и изпълняват конкретни задачи при реализирането на Областната стратегия за развитие на социалните услуги:

- Правят предложения до кмета на общината за предоставяне на социални услуги в съответната община;
- Правят предложения до РДСП - Ловеч за откриване, реформиране и закриване на социални услуги, съобразно планираните дейности в стратегията;
- ДСП и ОЗД управляват случаите на хората и децата в риск; разработват оценки и индивидуални планове за децата и лицата, настанени в специализирани институции;
- Осъществяват сътрудничество между общинската администрация и неправителствени организации във връзка с областната стратегия и предвидените дейности в нея;
- Събират и актуализират данните на базовите индикатори и резултатите от изпълнение на социалните услуги;
- ОЗД подпомага интегрирането на деца в ДМСГД и ДДЛРГ в детски ясли, детски градини и предучилищно образование; съвместно с мрежата от ЦОП в общините ОЗД работят за изграждане на връзки между децата, настанени в СИ и семейството им; провежда дейности за изграждане на родителски капацитет, за задържане и реинтеграция на децата в училище и за превенция на рисково поведение.

Предвид основните си функции, РДСП и ДСП (с отделите си по Социална закрила и Закрила на детето) имат отношение към всички заложили цели в Областната стратегия за развитие на социалните услуги и това са задачи свързани с:

- идентифициране и насочване на случаи към социални и здравни услуги за ранна превенция; подкрепа на семейства в риск от изоставяне на дете;
- насочване на семействата на деца с увреждания към дневни центрове и детски градини за получаване на гъвкава грижа;
- насочване на семействата с увредени деца за ранна диагностика и навременна интервенция на увреждането;
- работа по изграждане на връзка между децата, настанени в СИ и биологично или разширено семейство; реинтеграцията на деца в семейна среда;
- оказване на методическа подкрепа и съдействие на ЦОП за формиране на мобилни екипи;
- планиране (съвместно с Дирекции Бюро по труда) мерки за професионално ориентиране и трудова интеграция на младежи, предстоящи да напуснат СИ;
- консултиране и насочване на семейства с деца в риск към социални услуги;
- ДСП пряко отговарят за реструктурирането и реформирането на СИ за деца и за лица с увреждания;
- подпомагат изграждането на алтернативни социални услуги;
- подпомагат общините при идентифициране на нуждаещите се стари хора от услуги в общността и други.

Същевременно взаимодействието на АСП с МТСП се определя като фактор за гарантиране на устойчивостта на изпълнението на областната стратегия чрез практическите възможности за осигуряване на средства за предоставяне на услуги като държавно-делегирана дейност.

6.1.3 Общини

Общините отговарят за цялостното изпълнение на областната Стратегия за развитие на социалните услуги на тяхната територия. За тази цел те разработват, приемат и прилагат Общински стратегии за развитие на социалните услуги (2011-2015), чрез които на територията на всяка община ще се реализира Областната стратегия за развитие на социалните услуги. Общините разработват, приемат и осъществяват годишни планове за действие. Нормативно е установено, че местното самоуправление се осъществява от Общинския съвет, а местната изпълнителна дейност - от кмета и общинската администрация. Така или иначе, в своята съвкупност те заедно осъществяват местната власт.

Местните власти разработват и изпълняват **интегрирани политики за развитие** на хората в риск на тяхната територия като комбинират ресурсите и координират дейностите в сферата на социалното подпомагане, образование, здравеопазване, политики на пазара на труда, водени от интересите и нуждите на групите и хората в риск. Общините са доставчик на социални услуги. Общините развиват интегрирани политики в подкрепа на децата в риск, хората с увреждания и старите хора. Общините осъществяват годишен мониторинг и оценка на изпълнението на социалната услуга и оценка на нуждите на групите в риск.

Общините се ангажират да предоставят за сведение на Областния съвет за развитие всички проекти, с които се кандидатства за финансиране на дейности по изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги. Определените като ключови участници в изпълнението на стратегията докладват поне веднъж годишно на заседание на Областния съвет за развитие за извършеното, за трудностите, които срещат, както и да правят предложения за подобряване на Стратегията.

Роля и отговорности на **Общинския съвет**:

- Обсъжда и приема Общинска стратегии за развитие на социални услуги на територията на общината и годишния оперативен план за изпълнението ѝ по предложение на кмета на общината;
- Одобрява докладите за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги по предложение на кмета на общината;
- Съгласува проектни предложения за финансиране на социални услуги, които ще се развиват на територията на общината и планирани в Областната стратегия.
- Взема решения, свързани с развитие на СУ на територията на общината (откриване, закриване, разширяване, дофинансиране и пр.).

Решение за развиване на конкретна социална услуга се взема от Общинския съвет, като преди това е било разгледано в съответната постоянна комисия и консултирано по въпросите, свързани с финансирането. Предложението се внася от кмета или от общинските съветници.

Ролята на кмета на общината е ключова за цялостното изпълнение на Областната стратегия за социалните услуги на общинско ниво. Кметът на общината:

- организира изработването на общинските програми и планове за развитие на социални услуги на територията на общината и на програмата за реализацията му и след съгласуване с Обществения съвет по социално подпомагане ги внася за обсъждане и приемане от Общинския съвет;
- организира разработването на общинските секторни политики и – след гласуването в Общинския съвет – организира цялостното им изпълнение. Кметът и общинската администрация осъществяват съгласуването на дейностите за развитие на социалните услуги с общите хоризонтални мерки за социално включване;
- ръководи, организира и контролира дейността по изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги;
- след съгласуване с Обществения съвет представя годишен и заключителен доклад за изпълнението на програмата за реализация на общинския план за развитие на социални услуги за одобряване от Общинския съвет;
- участва в осъществяването на годишен мониторинг и оценка на изпълнението на общинския план за развитие на социалните услуги като част от Областната стратегия;
- търси възможности за финансиране от различни финансови източници за реализиране на конкретните общински дейности, планирани в съответния общински компонент на областната стратегия.

Общественият съвет по социално подпомагане и услуги е консултативен орган към общината за осъществяване на сътрудничество, координация и консултация между община, централни държавни органи и доставчици на социални услуги с цел реализиране на социалната политика в конкретната общината. Неговата роля в изпълнението на стратегията е свързана с:

- обсъждане на областната стратегия и включения в нея общински компонент,
- осъществяване на обществен контрол върху развитието на социалните услуги и инициативи, съобразно стратегията;
- стимулиране на партньорството между местната власт и доставчиците на социални услуги за реализиране на планираните дейности в стратегията на територията на общината.

Местните власти носят конкретни отговорности също за иницирането и изпълнението на хоризонталните политики и мерки за социално включване. В този контекст, общините поемат и основната отговорност за изпълнението на мерки за социално включване, предвидени в Стратегията, например:

- Координират и инициират развитието на програми за повишаване на родителския капацитет, задържане на децата в училище, повишаване на качеството на образование и превенция на рисковото поведение на деца съвместно с училищата и центровете за обществена подкрепа;
- Отговарят и осигуряват условия за обхващане на всички деца на територията на общините в подготвителни групи и класове, гарантират спазването на задължителното изискване за записване на ученици в първи клас след завършена предучилищна подготовка в общинските училища;
- Координират и инициират развитието на програми в училищата за превенция на отпадането от училище и реинтеграция в образованието на отпадналите деца и младежи, както и за наваксване на образователни пропуски;
- Развиват смесени социално образователни услуги в Центровете за обществена подкрепа за превенция на отпадането и задържане на децата в училище;
- Развиват интегрирана политика за подкрепа на хората в пенсионна възраст чрез комбиниране на ресурсите на Домашен социален патронаж, националните и оперативните програми за предоставяне на грижи в домашна среда и за осигуряване на заетост (НПСПОЗ), клубовете на пенсионера и читалища. Разширяват функциите на патронажа и развиват мобилни екипи за предоставяне на домашни грижи;
- Съдействат за изграждането и работата на Центровете за развитие на уязвими общности със специален фокус върху ромското население в област Ловеч;
- Осигуряват условия за посещаване в масови детски градини и училища на деца с увреждания, включително с осигуряване на транспорт и на достъпна среда.

6.1.4 Държавна агенция за закрила на детето

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Ловеч е важен инструмент в реализацията на националните приоритети за закрила на детето и за социално включване на семейства и общности в риск. В този контекст Държавната агенция за закрила на детето оказва съществена подкрепа на заинтересованите страни в реализацията на заложените приоритети и цели на стратегията. По-конкретно ролята на ДАЗД включва:

- Отговаря и за реформирането на специализираните институции за деца;
- Оказва методическа помощ на Областна администрация, местни власти и общинската администрация, юридически и физически лица, осъществяващи дейности по закрила на детето и на други държавни органи за реализиране и оценка на техните дейности при осъществяване на планираните социалните услуги в областната стратегия за децата;
- Издава лицензи на доставчиците на новоразкрити социални услуги за деца;
- Контролира стандартите и критериите за качество на социалните услуги за деца и семейства.

6.1.5 РИО на МОМН

Регионалният инспекторат по образованието на МОМН Ловеч отговаря съвместно с РДСП за координирането и изпълнение на дейностите от стратегията, свързани с образованието, като осигуряване на достъп до качествено образование на деца и ученици, реинтеграция в системата на образование на необхванати, отпаднали и нередовно посещаващи училище ученици, интегриране в системата на образование на децата с увреждания, отглеждани в семействата и от СИ, и контролира дейностите, свързани с насочване на деца със специални образователни потребности, осигуряване на учители за ресурсно подпомагане на децата с увреждания и пр.

Важна роля в реализацията на мерките в сферата на образованието, заложи в Стратегията, изпълняват и **Екипът за комплексно педагогическо оценяване** към РИО на МОМН, както и **Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП** за област Ловеч.

Конкретните отговорности и роля на **РИО на МОМН** са:

- Носи отговорност за интегриране в системата на образование на децата с увреждания отглеждани в семействата;
- Съдейства на училищата за насочване на нередовно посещаващи училище ученици и деца с рисково поведение към отделите за закрила на детето и ЦОП в областта;
- Осигурява методическо ръководство и насърчава училищата за развитие на дейности съвместно с ЦОП и НПО за повишаване на мотивацията на учениците за задържане в училище и за запълване на свободното им време според индивидуалните им интереси; програми и проекти за превенция на рисковото поведение на деца; за реинтеграция в системата на образование на отпаднали деца, за задържането им в училище чрез участие в извънкласни дейности според индивидуалните им интереси и за наваксване на образователни пропуски;
- Осигурява контрол върху обхващането на всички деца на територията на област Ловеч в предучилищна подготовка и възпитание; върху редовното посещение на ученици в училище и записването на ученици в учебни заведения на територията на общината, в която живеят семействата им;
- Съдейства за извеждането на деца от помощно училище във Ловеч в масови училища и за осигуряването на условия съвместно с училищата за наваксване на образователните пропуски и интегрирането им с връстниците им (оценка на образователното ниво и на нуждите, изготвяне на индивидуална програма за обучение, осигуряване на допълнителни часове за компенсиране на разлики в нивото, участие в дейности за запълване на свободното време и социализация).

РИО на МОМН активно си взаимодейства с местната власт, институциите от други сектори (като системата на здравеопазването, социалните услуги и заетостта) и гражданските организации при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч. РИО оказва съдействие на създадените Центрове за обществена подкрепа и НПО при изпълнението на проекти за подобряване на образователното ниво на ромската общност. Съвместно с РДСП, ДБТ и директори на училища планира програми за вечерно и професионално обучение за младежи и възрастни с основно и по-ниско образование.

Екипът за комплексно педагогическо оценяване (ЕКПО) към РИО на МОМН:

- изготвя първична оценка на децата със специални образователни потребности (СОП), предварително консултирана от лекар специалист;
- насочва децата към подходяща форма на обучение;
- оказва съдействие за извеждане на деца от помощните училища като изготвя оценка за образователните им потребности.

Необходимо е оценката за образователните потребности на децата да се развие като мобилна услуга, тъй като в момента комисията заседава веднъж месечно само в гр. Ловеч, което затруднява достъпа на децата и родителите от другите общини, особено от отдалечените населени места в област Ловеч.

Ресурсният център за подпомагане на интегрираното обучение и възпитание на деца и ученици със специални образователни потребности – РЦПНОВДУСОП за област Ловеч е държавно обслужващо звено – извънучилищно педагогическо учреждение със следните задачи:

- осъществява дейности по провеждане на държавната политика за интегрирано и включващо образование и изпълнява консултативни, образователно-възпитателни, рехабилитационни и координиращи функции;
- координира и осигурява условия (съвместно с общообразователните училища) за интегрираното обучение на деца със СОП, чрез изработване на индивидуални образователни програми, осигуряване на ресурсни учители и други специалисти (логопед, психолог, тифлопедагог, сурдопедагог).

6.1.6 Регионален център по здравеопазване

Държавната здравна политика на територията на област Ловеч се осъществява и организира от Регионален център по здравеопазване (РЦЗ) и Регионален съвет по здравеопазване. Тяхната роля е свързана с:

- Координацията и изпълнението на хоризонтални здравни мерки, за осигуряване на достъп до качествена здравна грижа за цялото население, включително за хората в риск;
- Създаване на база данни за здравни специалисти в помощ на хора с увреждания и хора със зависимости, която се използва от ДСП за насочване и консултиране на клиенти в риск;
- взаимодействие с местната власт и с други институции за методическо ръководство, инициране и реализация на смесени медико-социални услуги, предвидени в областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч;

Конкретните им отговорности са насочени към: здравна профилактика на майчинството/бременността с фокус нежелана и рискова бременност; медицинска рехабилитация за деца и възрастни с увреждания и подкрепа за техните семейства; разработване на здравно-социални програми за семейно планиране; качествена здравна грижа в домовете за деца и хора с увреждания и стари хора.

6.1.7 Дирекции Бюро по труда

Дирекциите Бюро по труда в област Ловеч участват в планирането и изпълнението на програми и активни мерки за интеграция на пазара на труда на хора в риск (лица с увреждания, младежи напускащи специализирани институции, младежи, отпаднали от училище, трайно безработни, със специално внимание към безработните от обособените ромски общности) и мерки за подкрепа на семействата на групи в риск (на деца, настанени в СИ, деца и възрастни с увреждания, живеещи в семейна среда).

Основната роля на дирекциите "Бюро по труда" по изпълнението на стратегията включва:

- Участие в разработването на областни и местни програми за заетост и за обучение на рискови групи;
- Консултиране на младежи, напускащи и напуснали институции с цел професионално ориентиране, повишаване на квалификацията и посредничество при намиране на работа;
- Разработване на мерки и програми съвместно с общините за професионална квалификация и включване на пазара на труда на възрастни с увреждания и на роми, живеещи в затворени етнически общности;
- Участие в разработването на програми за обучение и пренасочване на персонал от СИ;
- Посредничество между работодатели и безработни от рисковите групи с цел намиране на работа;
- Съвместни дейности с институциите от други сектори (системата на здравеопазването, образованието и социалните услуги, териториалните органи на изпълнителната власт,

органите на местното самоуправление, ръководствата на регионалните структури на представителните организации на работниците, служителите и на работодателите, НПО) при прилагането на областната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч.

6.1.8 Неправителствени организации

Важна роля в изпълнението на стратегията играят НПО – част от тях участват в предоставянето на социални услуги като преки доставчици, други допринасят за прилагането на принципите и философията на Стратегията като представители на гражданското общество и групите в риск в област Ловеч. С активното участие на НПО в процеса ще се подобри развитието на съществуващите услуги, застъпничество, обучение, партниране в управление на услуги. Съществуващите местни НПО имат съществен принос при изпълнението на разработената стратегия за социални услуги. Тяхната роля се заключава в:

- Съвместно с общините, ДСП и граждани разработват интегрирани политики и мерки за социално включване, в съответствие с мерките в стратегията;
- Участват във формулирането и изпълнението на хоризонтални мерки и политики за социално включване като партньори на общините и/или водещи организации за проектите;
- Предоставят социални, здравни и образователни услуги на територията на общините и областта за хора в риск;
- Подпомагат училищата, ЦОП и СИ при работа със семейството и с деца за изграждане на умения за самостоятелен живот и индивидуално развитие, задържане в училище, превенция на рисково поведение и зависимости.

НПО участват в актуализирането на Стратегията, в изготвянето на годишен план за действие и в осъществяването на мониторинг и оценка на изпълнението ѝ като подпомагат събирането на данни и оценката на потребностите на крайните потребители.

6.1.9 Местен бизнес, организации на бизнеса

Първоначално местният бизнес не е включен в процеса на областното планиране, но неговите представители могат да участват в изпълнението на част от дейностите в стратегията. За тази цел е необходимо бизнесът да разграничи стопанските си интереси от обществените отговорности. Приносът на **местния бизнес** се очертава в някои направления:

- Мобилизиране на бизнеса в публично-частните партньорства (за интегриране на пазара на труда на младежи, напускащи специализираните институции, за изграждане на социална инфраструктура, поддържане на различните сгради за социални услуги, социално предприемачество.)
- Финансиране и съфинансиране на пилотни алтернативни социални услуги, които са от особено значение за решаване на проблемите на рисковите групи, но са извън кръга на държавното финансиране.

6.2 Механизми на партньорството

Ефективното междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество ще допринесе за изграждане на оптимална мрежа от социални услуги в област Ловеч, която да осигури равен достъп до услуги за рисковите групи и инструменти за максимално оползотворяване на наличните ресурси. Изграждането на механизми на партньорство е определено като Приоритетно направление 6 в Областната стратегия със следните цели и задачи:

Обща цел 6. Да се повиши ефикасността на услугите и допълване на наличните ресурси чрез развитие на междуобщинско партньорство и междусекторно сътрудничество, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се развива междуобщинско и публично-частно партньорство в социалните услуги;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се утвърдят ефективни механизми за междусекторно сътрудничество и развитие на смесени услуги.

При изпълнението на Стратегията са заложили конкретни дейности за развиване и апробиране на механизми за осъществяване на планираните смесени услуги и съвместни дейности между общини и сектори в решаването на проблемите на рисковите групи. В плана за първата година на стратегията е предвиден консултативен процес на две нива – политическо и експертно – за разработване на модели и процедури на взаимодействие между ангажираните заинтересовани страни.

В област Ловеч ще бъдат използвани разнообразни инструменти за сътрудничество като:

- Споразумения за съвместна работа за инициране /изпълнение на общи дейности, междуобщински и смесени услуги – определят се рамкови правила и области на съвместна работа; формализират се и се издигат на по-високо ниво традиционно добри взаимоотношения;
- Партньорства – съвместни действия в определени от споразумението насоки за съвместна работа;
- Сътрудничество със ЗМО в дейностите за мониторинг и оценка на Стратегията;
- Граждански/обществени съвети с постоянно действие;
- Съвместно разработване на Общински планове за развитие, бюджета на общината, други стратегии, концепции и други;
- Обществени форуми – с периодично действие и вземане на консенсус и конференции с консенсус;
- Отворени работни групи с участие на всички заинтересовани страни и участие на експерти в съвместни работни групи, комисии и екипи;
- Провеждане на срещи и обменни посещения между съседни общини за обмен на информация за групи в риск, обсъждане и планиране на съвместни дейности и проекти за подкрепа на целевите групи. Междуобщинските срещи са с участието на всички заинтересовани институции, в чиито компетенции попадат групите в риск (като ДСП, ДБТ, доставчици на социални и здравни услуги, училища, НПО и др.)
- Планиране и изпълнение на съвместни проекти с допълване на наличните ресурси на съседни общини за изпълнение на Областната стратегия на областно и общинско ниво;
- Съвместно развитие на мобилни екипи за осигуряване на подкрепа на хора с увреждания и самотни стари хора в изолирани населени места;
- Разработване на междуобщински и междусекторни проекти за подкрепа на групите в риск - решаването на проблемите на тези групи често изисква комбиниране на ресурсите на местно ниво и участието на всички заинтересовани страни.

Развитието на партньорствата между общини и сектори, изграждането на мрежи на областно и местно ниво ще способства за съчетаването на наличните и потенциалните ресурси, допълването и съгласуването на дейностите на ангажираните институции от различните сектори с фокус потребителите на услуги, уязвимите общности и групи.

7 Ресурси

7.1 Изграждане на капацитет за изпълнение на стратегията

Областната стратегия предвижда конкретни мерки за обезпечаване на дейностите с необходимия персонал със съответната квалификация и умения, в които се разглежда развитието на човешките ресурси на всички етапи на изпълнението – от административния и организационен капацитет за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги, вкл. финансово осигуряване и привличане на средства, до предоставянето на социални услуги (администриране и обслужване на клиентите) и изпълнението на конкретни мерки и дейности за решаване на социалните проблеми на рисковите групи.

В отговор на идентифицираните потребности за изграждане на капацитет са формулирани целите на

Приоритетно направление 5: Развитие на човешките ресурси в област Ловеч:

Обща цел 6. Да се гарантира качеството и ефективността на социалните услуги чрез изграждане на необходимия капацитет за управление на областно и общинско ниво и чрез осигуряване на квалифициран и компетентен персонал за предоставяне на услуги, чрез:

- **Конкретна цел 6.1.** Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво;
- **Конкретна цел 6.2.** Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти;
- **Конкретна цел 6.3.** Да се осигури системен контрол върху качеството на предоставяните социални услуги.

7.1.1 Изграждане на административен и организационен капацитет

Конкретна цел 6.1. Да се стимулира развитието на административния и организационния капацитет на областно и общинско ниво за управление на социални услуги.

Мярка 6.1.1. Обучения за изграждане на капацитет за управление на социалните услуги.

Дейност 6.1.1.1. Обучения и консултиране за изграждане на умения за ефективно управление на социални услуги в общините и външните доставчици на социални услуги: 1) за инициране на интервенции/планиране на разкриването на нови услуги; 2) умения за администриране на социални услуги – като държавно делегирана дейност на общините или на външни доставчици; 3) Умения и нагласи за контрактиране на социални услуги към външни доставчици.

Дейност 6.1.1.2. Обучения за развитие на капацитета на ДСП и отделите по места:

- Обучения за повишаване на уменията на експертите от ДСП за методическа подкрепа на услугите;
- Специализирани модули за повишаване на компетентността на специалистите в отделите във връзка с прилагането на нормативната уредба и добрите практики за организиране и управление на социални услуги;
- Повишаване на ефективността при предоставянето на методическа подкрепа във връзка с планирането, организирането и управлението на социалните услуги на територията на общините.
- Управление на случай – оценка, планиране, наблюдение на изпълнението на план за действие, преглед на план за действие и приключване на случай.

Дейност 5.2.1.3. Осъществяване на поредица от базисни и надграждащи обучителни модули за ръководните екипи на социалните услуги, които целят развитие на административния и управленски капацитет, допълнителна квалификация/опит и подобряване на вътрешния мениджмънт на социалните услуги в област Ловеч по отношение на:

- анализ на потребностите от специалисти и поддържащ персонал, дизайн/развитие на длъжностните и функционалните характеристики на персонала;
- подбор и освобождаване на персонал, ориентиране към обучение /преобучение;
- ефективно планиране на работните задачи и дейностите по предоставяне на услугите, съобразно потребностите от развитие на предлаганите социални услуги;
- въвеждане на иновативни практики за ефективна оценка на положениия труд, съобразени със спецификата на различните дейности по предоставяне на социалните услуги и обвързване на възнагражденията на служителите с реалната работа по случаи за удовлетворяване на потребностите на клиентите;
- добро управление и задържане на специалисти и на помощния персонал и осигуряване на тяхното непрекъснато развитие;
- стимулиране на работата в екип и работата в разширени/мултидисциплинарни екипи.

Дейност 5.2.1.4. Обучение (най-малко веднъж годишно) и периодични консултации на ръководните екипи на доставчиците по планиране, осигуряване и ефективното управление на финансовите средства и ресурсите.

Мярка 5.2.2. Адекватно ресурсно обезпечаване на развитието на отделите, ангажирани с администрирането и управлението и развитието на социалните услуги на територията на всяка от общините от област Ловеч.

Дейност 5.2.2.1. Осигуряване на адекватен брой служители в отделите, ангажирани с разкриването и управлението на социалните услуги на територията на всяка община.

Дейност 5.2.2.2. Осигуряване на възможности за непрекъснато обучение, обмяна на опит и добри практики, с цел развитие на капацитета на екипите в отделите, ангажирани с управлението на социалните услуги и на доставчиците, които да повишават компетентността на служителите за оказване на съдействие при:

- изследване на потребностите, планиране на вида и обхвата на услуги по превенция на рисковите фактори и услуги за целевите групи в риск;
- реформиране и реструктуриране или закриване на съществуващи социални услуги, в съответствие с приоритетите и мерките на настоящата стратегия;
- финансово планиране и ефективно управление на ресурсите;
- познаване и прилагане на съществуващата нормативната уредба и добрите практики за администриране и управление на социални услуги в България.

Мярка 5.2.3. Изграждане на умения за мониторинг и оценка.

Планираните обучения са предназначени предимно за изграждане на капацитета и практическите умения на Звеното за мониторинг и оценка (ЗМО), което ще бъде създадено на областно ниво за прилагане на системата за мониторинг и оценка на Стратегията (*описана в параграф 5*).

Дейност 5.2.3.1. Обучения на екипа (основен и разширен) на създаденото Звено за мониторинг и оценка (ЗМО), които включват следните модули:

- базисни познания за мониторинг и оценка;

- прилагане на метода на логическата рамка;
- умения за планиране, изпълнение и координиране на дейности по мониторинг и оценка;
- формулиране на индикатори – количествени и качествени;
- систематизиране и анализ на данни по определени индикатори.

Дейност 5.2.3.2. Обучение чрез практика - развиване на практически умения за мониторинг чрез консултиране, съвети и подкрепа към екипа на ЗМО в хода на изпълнението на практическите задачи:

- подходи и умения за изграждане на мрежа на местно ниво;
- методи за събиране на теренна информация;
- събиране на данни по определени индикатори;
- консултации и практическо обучение при разработването на аналитични доклади, формулиране на предложения и препоръки към стратегията.

Практическото обучение ще се осъществява от външни експерти и с подкрепата на Техническото звено по деинституционализация към АСП и УНИЦЕФ в хода на изпълнението на конкретните задачи на ЗМО. По-интензивни консултации са необходими през първата и втората година от изпълнението на Областната стратегия, когато екипът на ЗМО ще натрупа достатъчен практически опит и умения.

Мярка 5.2.4. Изграждане на умения на общинско и областно ниво за усвояване на структурни фондове с цел:

- ефективно използване на възможностите за финансиране от Структурните фондове на ЕС;
- капацитет за усвояване на средства от различни национални и донорски програми.

В обученията ще участват за представители на общините, екипите, управляващи социалните услуги в общините, ДСП и ОЗД, външни доставчици и партньори.

Дейност 5.2.4.1. Обучения и информационни срещи за запознаване, разбиране и ефективно използване на възможностите на финансовите инструменти от национално финансиране и Структурните фондове на ЕС

Дейност 5.2.4.2. Осигуряване на поредица от базисни и надграждащи обучения за придобиване и надграждане на уменията за разработване и подготовка на проектни предложения:

- основни умения за трансформиране на проблемите в цели за постигане на промяна; подбор на специфични дейности и методи за интервенция, които осигуряват постигане на целите; планиране на необходимите финансови, човешки и материални ресурси за осъществяване на проекта;
- дефиниране на индикатори за проследяване на резултатите; планиране на мерки за осигуряване на качество на предоставените услуги, равен достъп и активно участие на потребителите в развитието и контрола по предоставяне на услугите; планиране на мерки и дейности за осигуряване на устойчивост и др.

Дейност 5.2.4.3. Предоставяне на консултации и техническа помощ от привлечени външни експерти, които ще работят съвместно с местните партньори и чрез практика ще спомогнат за развитието на компетенциите за управление на проекти:

- ефективно изпълнение на планираните проектни дейности; добро управление на наличните ресурси; стимулиране на участието на всички заинтересовани страни;
- документирание и популяризиране на успешните практики и резултати от реализацията на проекта; дейности за осигуряване на устойчивост на промяната и др.

Мярка 5.2.5. Формиране на умения за изграждане на партньорства.

В Стратегията са предвидени конкретни мерки за изграждане на познания, умения и нагласи, необходими за осъществяването на целите и дейностите по **приоритетно направление 6: Развитие на междусекторни и междуобщински и публично-частни партньорства при планирането и предоставянето на социални услуги.**

Дейност 5.2.5.1. Обучения за изграждане на ефективни партньорства, умения и нагласи за развиване на публично-частни партньорства в областта на социалните услуги.

Дейност 5.2.5.2. Предоставяне на консултации, фасилитация, обучителни модули и обучения през практика за междуобщинско и междусекторно взаимодействие:

- Ефективно взаимодействие между общинска администрация, ДСП и НПО;
- Механизми и подходи за осигуряване на подкрепа от гражданския сектор за областната стратегия; умения за мобилизиране на потенциала на НПО за управление и предоставяне на социалните услуги, инициране и изпълнение на мерки за социално включване на общинско и областно ниво;
- Обучения и консултиране за подобряване на условията за включване на НПО като външни доставчици на услуги.

Дейност 5.2.5.3. Подкрепа при провеждане на срещи и дискусии със заинтересованите страни на общинско и/или областно ниво за:

- Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия;
- Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността (НПО и граждани), най-малко 2 пъти годишно при планиране на развитието на социалните услуги и отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики и др.

7.1.2 Развитие на капацитета за предоставяне на социални услуги

Дейности и мерки за изграждане на капацитета на човешките ресурси и осигуряване на необходимия персонал за предоставяне на услуги, които ще се осъществят с подкрепата на Регионалния ресурсен център – Ловеч.

Конкретна цел 5.3. Да се осигури подкрепа на персонала на социалните услуги за развитие на професионалната квалификация и умения в съответствие с новите изисквания и стандарти.

Мярка 5.3.1. Осигуряване на условия за непрекъснато обучение, обмяна на опит и споделяне на добри ефективни практики на персонала в съществуващите социални услуги.

Дейност 5.3.1.1. Организиране и провеждане на специализирани обучения и курсове за квалификация и преквалификация за персонала в съществуващите социални услуги (със и без откъсване от работната среда. Планират се поредица от обучения за специалистите - социални работници, психолози, специални педагози, рехабилитатори и др., както и за помощния персонал, ангажиран в директното предоставяне на социалните услуги, които да осигурят:

- Обогатяване на знанията и опита им за ефективна работа по случай, свързана с индивидуализиране на оценката на потребностите на клиента;

- осигуряване на активното участие на клиента в процеса на работата по удовлетворяване на неговите потребности, подбор на специфичните дейности, свързани с предоставянето на социалната услуга;
- умения за оценка на въздействието, документиране на добрите практики в работата по случай.
- Обогаляване на знанията и опита им за ефективна работа по случай.

Дейност 5.3.1.2. Мотивиране на млади хора за социална работа с индивиди и групи в риск чрез срещи и кампании в училищата

Дейност 5.3.1.3. Въвеждане на практики и форми за стимулиране на ученето от собствения опит, както и на обмяната на опит между сходни социални услуги.

Дейност 5.3.1.4. Развитие и насърчаване на доброволчески практики – осигуряване на обучение, възможности за обмяна на опит и консултиране по въвеждане на практика за работа с доброволци при предоставянето на социални услуги на местно и регионално ниво.

Дейност 5.3.1.5. Подкрепа и осигуряване на равен достъп до информация, консултации и обучения на ръководния, специализирания и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на социални услуги в общините и областта, чрез уеб-страниците на общините, ДСП, РДСП и други информационни канали.

Дейност 5.3.1.6. Провеждане на обучения, които да осигурят усвояване на специфични нови умения за планиране на професионалното развитие и кариерно израстване, умения за работа в екип и ефективно общуване, работа по проекти, взаимодействие с различни институции.

Дейност 5.3.1.7. Акцентиране върху осигуряването на адекватно заплащане на персонала, ангажиран с предоставянето на социални услуги, с цел да се осигури задържането на качествени и компетентни специалисти и да се гарантира качеството на предоставяните услуги

Мярка 5.3.2. Преквалификация за персонала на трансформираните и/или закривани социални услуги и специализирани институции

Дейност 5.3.2.1. Оценка на нуждите от обучение – екипна и индивидуална за персонала на социалните услуги, които подлежат на трансформиране /закриване. Препоръките от оценката са съобразени и с нуждите от персонал в новите планирани/разкривани социални услуги в съответната община/ район.

Дейност 5.3.2.2. Провеждане на обучения в съответствие с оценката от обучителните нужди които да осигурят професионална подготовка и адаптация на персонала след пренасочването към новата услуга.

Мярка 5.3.3. Осигуряване на капацитет за иновативните услуги и мерки, развитие на нов тип професионални умения и опит.

Дейност 5.3.3.1. Организиране на поредица от въвеждащи и надграждащи обучения за професионалистите, които ще бъдат ангажирани със създаването и управлението на нови социални услуги, за да се придобият нов тип управленски умения и практика за:

- създаване на методологии за новите услуги; организация на работата по предоставяне на новите услуги;
- изграждане на програми за популяризиране на услугите и спечелване на доверието на клиентите;

- развитие на междуинституционалното сътрудничество, както и привличане на представители на заинтересованите страни - граждани, НПО и пр. в процеса на осигуряване на ефективността и качеството на новите услуги.

Дейност 5.3.3.2. Организиране на обучения, семинари и конференции за обмяна на опит и добри практики, осигуряващи развитие на професионалните компетенции за създаване и прилагане на ефективни системи за управление на човешките ресурси, които представляват съвкупност от:

- Процедури за подбор на персонал за новите услуги, съобразно предварително изяснени длъжностни и функционални характеристики за специалистите и помощния персонал, ангажиран с предоставянето на услугата;
- Дейности за привличане и развитие на специалисти, чрез стажантски програми и /или преобучение на специалисти и осигуряване на помощен персонал от социални услуги, след закриване на социални услуги в общините от областта;
- Дейности за привличане на специалисти чрез контрактиране с други доставчици на социални услуги/или с НПО, в рамките на съществуващи или новосъздадени партньорски взаимодействия на местно и регионално ниво, с цел по-ефективно и гъвкаво използване на съществуващия набор от специалисти в общините и в областта или с цел оптимизиране на разходите за високо квалифициран персонал.

Мярка 5.3.4. Въвеждане на ефективни системи на супервизия в социалните услуги.

Дейност 5.3.4.1. Поредица от обучения, консултации и подкрепа, които да развият капацитета на доставчиците на общинско и регионално ниво за осъществяване на супервизия, съобразена със спецификата на предоставяните услуги.

Дейност 5.3.4.2. Въвеждане на практиката за осъществяване на индивидуална и групова супервизия, като елемент от системата за управление на човешките ресурси и като средство за осигуряване на качество на предоставяните услуги.

8 Комуникационна програма

Важно условие за ефективното реализиране на Областната стратегия за развитие на социалните услуги е политиката за предоставянето на информация до обществеността. Обществеността трябва да получи пълна и обективна информация за всяка стъпка при реализиране на дейностите в стратегията. Реализирането на стратегията ще се съпровожда от различни информационни мероприятия, които ще осигурят нейната публичност, както в процеса на разработване, така и по време на реализация.

8.1 Цели, задачи и методи

Целта на комуникационната програма е да популяризира сред широката общественост и заинтересованите страни ползите, положителните ефекти и резултатите от изпълнението на Областната стратегия за развитие на социални услуги (2011 – 2015).

Конкретните задачи са:

- Да осигури подкрепа на цялата общественост по приоритетните направления, мерки и дейности, както и привличане подкрепата на всички заинтересовани страни за постигане на целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта;

- Да привлече общественото внимание и да повиши чувствителността на обществото към хората от различните уязвими групи, към техните потребности и възможности за решаване на проблемите им,
- Да популяризира принципите и посланията на Областната стратегия за толерантност, социална интеграция, равни права и равен достъп на всеки до възможности за развитие.

Мерки:

- Информирание на местната общност и всички заинтересовани страни за Областната Стратегия за развитие на социалните услуги на територията на област Ловеч;
- Популяризиране на настоящите, подлежащите на реформиране и планираните нови социални услуги в резултат от проучените реални потребности на рисковите групи на територията на областта;
- Популяризиране на органите и институциите на местно и национално ниво, които са ангажирани с планирането, предоставянето и финансирането на социални услуги на територията на област Ловеч;
- Стимулиране ангажираността на всички участници в разработването на стратегията с нейното изпълнение.

Целевите групи на комуникационната стратегия са:

- Органи и институции на държавната и местната власт;
- Териториални структури на държавните органи и институции;
- Неправителствени организации и граждански инициативи;
- Доставчици на социални услуги;
- Приоритетни целеви групи на областната стратегия за социални услуги;
- Потребители на социални услуги;
- Лидери на общественото мнение;
- Медии;
- Широката общественост.

Включването на партньорите предвижда делегиране на информационни и комуникационни функции на партньорите по изпълнение на Областната стратегия за развитие на социалните услуги – РДСП и Областна администрация. При изпълнението на стратегията ще се търси съгласуване и взаимодействие с всички заинтересовани страни, участвали в разработването на стратегията и за нейното изпълнение. Комуникационната стратегия ще подкрепя инициативи на гражданското общество, стимулирани от Областната стратегия за развитие на социалните услуги, както и местни НПО, насочени към групи, които трудно могат да бъдат достигнати чрез средствата за масово осведомяване.

Механизмите и подходите, които ще се прилагат при изпълнението на комуникационната програма включват:

- Създаване на устойчива информационна среда чрез ефективно използване на различни начини и форми за комуникиране и промотиране на Областната стратегия за развитие на социални услуги: пропаганда,
- Изграждане на адекватна информационна среда чрез:
 - Подаване на достатъчна информация в общественото пространство;
 - Търсене на отзвук и обратна връзка от разпространената информация;
 - Предвиждане на възможности за коригиращи действия;

Основни комуникационни техники. Комуникационната програма се основава върху няколко основни форми: директна комуникация, комуникация чрез масовите медии, комуникация чрез Интернет и информационни материали и работа с партньори.

Директна комуникация цели да предостави възможност на заинтересованите страни и на широката общественост да споделят своите мнения, гледни точки и предложения в рамките на дискусии, кръгли маси и дебати. Проблемите в социалната сфера изискват непрекъснат дебат и достигане на гласа на обикновените граждани до отговорните за вземане на политическите решения. Само чрез пряк дебат и комуникация могат да бъдат координирани и хармонизирани усилията на ангажираните с различни секторни политики.

Комуникация чрез масовите медии. Важно е редовното и системно предоставяне на информация относно изпълнението на Областната стратегия за социалните услуги чрез:

- пресконференции, брифинги и съобщения за медиите;
- неформални работни срещи на водещи редактори с координационното звено, изпълняващо стратегията.

Комуникация чрез Интернет и информационни материали. Поддържане и актуализиране на информацията за областната стратегия за развитие на социалните услуги в уеб сайтовете на партньорите и на заинтересованите страни. Разработване и публикуване на тематични информационни материали съобразени с визията, целите и приоритетите на областната стратегия за развитие на социалните услуги.

8.2 Оперативно изпълнение на комуникационната програма

За постигането на целите и реализацията на дейностите в настоящата комуникационната програма е необходимо оперативното ѝ изпълнение да се възложи на професионалист за връзки с обществеността, който да е пряко ангажиран с наблюдението и отразяването на информационните потоци, свързани с изпълнението на Областната стратегия за развитие на социалните услуги в областта.

Тази функция ще бъде изпълнявана от експерта за връзки с обществеността в областна администрация в сътрудничество със Звеното за мониторинг и оценка и Регионалния ресурсен център, формирани за изпълнението на регионалната стратегия за развитие на социалните услуги в област Ловеч. В рамките на неговите компетенции и правомощия и с увеличаване на неговите задължения и отговорности в длъжностната му характеристика, служителят за връзки с обществеността може да се ангажира с координирането и реализирането на дейностите по изпълнение на комуникационната програма.

Задачи и отговорности на експерта за връзки с обществеността в областна администрация за реализирането на комуникационната програма.

- Участва в планирането на дейности, свързани с реализирането на целите на комуникационната програма.
- Съгласува и синхронизира своите действия с екипите на Звеното за мониторинг и оценка и Регионалното звено за подкрепа.
- Координира цялостното изпълнение на заложените дейности за изпълнение на комуникационната програма.
- Въвлича всички заинтересовани страни в информационния обмен за целите на Областната стратегия за развитие на социалните услуги чрез сътрудничество с техните експерти за връзки с обществеността или органи и институции, отговорни за подготовката и реализацията на информационни кампании и комуникационни материали.

- Организира брифинги, пресконференции и други информационни мероприятия за постигането на целите и дейностите на комуникационната програма.
- Следи за подаването от всички заинтересовани страни на унифицирана информация и послания в общественото пространство във връзка с изпълнението на целите на стратегията.

Дейности:

- Системно и периодично подаване на достатъчна информация в общественото пространство и прецизен избор на отделните информационни фрагменти, разполагането им в пространството на отделните медии с цел възходящо мултиплициране на посланията.
- Търсене на обратна връзка от разпространената информация и предвиждане на възможности за коригиращи действия.
- Организиране на брифинги, пресконференции, публикации в медиите за запознаване на заинтересованите страни и широката общественост с текущите дейности от Стратегията.
- Публикации на информационни материали и разпространението им в уеб-пространството за текущите дейности от Стратегията.
- Публикуване на областната стратегия като част от стратегията за регионално развитие на област Ловеч.

9 Основни етапи в изпълнението на стратегията

Областната стратегия за развитието на социалните услуги в област Ловеч обхваща 5-годишен период (2011 – 2015), в който се обособяват два етапа 2011-2012 г. и 2013 – 2015 г. за изпълнение на стратегията, всеки от които започва с период на подготовка и интензивно оперативно планиране, както следва:

	Период	Дейности
Подготвителен етап	2011, първа половина	<ul style="list-style-type: none"> • Изготвяне и приемане на Общински стратегии за социалните услуги в 8-те общини • Оперативно планиране на интервенцията за периода • План за действие 2011 г.
Първи етап	2011 - 2012	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на дейностите по стратегията
Оценка и препланиране	2012, четвърто тримесечие – 2013, първо тримесечие	<ul style="list-style-type: none"> • Междинна оценка на постигнатите резултати и ефекти от стратегията • Препланиране на следващия етап в съответствие със заключенията и препоръките от междинната оценка
Втори етап	2013 – 2015	<ul style="list-style-type: none"> • Изпълнение на дейностите по стратегията
	2015	<ul style="list-style-type: none"> • Финална оценка на въздействието от Областната стратегия

Подготовката за стартиране на Стратегията през първото тримесечие на 2011 г. обхваща няколко основни компонента, чрез които се поставя основата за успешното изпълнение на същинските дейности и постигането на целите, резултатите и цялостния ефект от областната стратегия.

- 1) Формиране на структури, организационна рамка:
 - Обособяване на Звено за мониторинг и оценка към областна администрация с участието на РДСП
 - Утвърждаване на процедури/отговорности за координация на Областната стратегия
- 2) Валидизиране на Областната стратегия на общинско ниво:
 - Изготвяне и приемане на Общински стратегии – планове за социалните услуги на основата на Областната стратегия;
 - Адаптиране на общинските планове за развитие на социалните услуги към приоритетите, целите и принципите на Областната стратегия
- 3) Оперативно планиране, създаване на процедури и комуникационни канали за обмен на информация.
- 4) Утвърждаване ефективно взаимодействие между партньорите, механизми на сътрудничество между заинтересованите страни, мрежи за изпълнение на Стратегията:
 - Осигуряване на партньорство и подкрепа от заинтересованите страни на ниво община;
 - Осъществяване на информационни срещи и консултации между представители на общински съвет, общинска администрация, доставчици и други представители на общността;
 - Провеждане на срещи и открити дискусии с НПО, граждани, отчитане на резултатите от дейностите по предоставяне на услугите; споделяне на опит и добри практики.

Раздел Д: Приложения

10 Оценка на потребностите от социални услуги

Приложение 1: Финален доклад за анализ на ситуацията и оценката на потребностите в област Ловеч